

KLÍČ KE CVIČENÍM Z UČEBNICE ČESKÝ JAZYK 5

5-50 (PŮVODNÍ ŘADA) – 2. VYDÁNÍ

1. Básník nám připomíná důležitost našeho mateřského jazyka, ke kterému bychom se měli chovat s úctou jako k naší mamince.
2. Např.: bábetko – miminko, čučoriedka – borůvka, izba – pokoj, lopta – míč, tanier – talíř, zemiak – brambor.
3. Nejčastější cizí jazyky: angličtina (např. Britové, Angličané ve Velké Británii, Američané ve Spojených státech amerických, Kanadané v Kanadě, Novozélandané na Novém Zélandu), němčina (např. Němci v Německu, Rakušané v Rakousku, Švýcaři ve Švýcarsku), francouzština (např. Francouzi ve Francii, Belgičané v Belgii, Švýcaři ve Švýcarsku), ruština (např. Rusové v Rusku, Bělorusové v Bělorusku, Kazachové v Kazachstánu).

1. a) Září.
b) stáří – září, únavou – hlavou, práci – ptáci, modrají – po kraji, sládnou – chladnou, nití – chytí.
c) Např. na nástup do první třídy.
d) Opadává listí stromů, dozrává ovoce, odlétají ptáci do teplých krajín, bývá babí léto.
2. a), b) 1. brambora, celer, kapusta, mrkev, okurka, petržel, zelí – zelenina; 2. Marcela, Marek, Markéta, Martin, Michal, Mojmir – křestní jména; 3. Jupiter, Mars, Merkur, Neptun, Saturn, Uran, Venuše, Země – planety (sluneční soustavy).
3. a), b) 1. např.: fotbal, běh, plavání – sporty; 2. např.: sněženka, narcis, karafiát – květiny; 3. stůl, křeslo, postel – nábytek; 4. vidle, hrábě, rýč – zahradní náčiní; 5. čeština, ruština, polština – jazyky.
4. Karlův most, ústní voda, půllitr vody, zuřivý býk, půjčovna aut, pojed' dolů, šlechtický původ, měsíc v úplňku, kvůli tobě, nové přezůvky, nezaplacený účet, zlý úmysl, důvěřuji ti, úspěšná zkouška, útulný pokoj, účinná pomoc, únavná cesta, napiš domů, chůze ze schodů trvala půl hodiny.

5. a) neúspěšný pokus, neúnavný turista, neústupný člověk, neúmyslná chyba, neúrodná půda, bezúčelná námaha, prudce zaútočil, neúplný seznam, zaúčtovat dopravu, zde vyústil kanál, zúčastnit se závodu.
6. Radka dostala knížku. Josef jezdí na koloběžce. Běž sbírat borůvky. Kryštof má hlad. Žofka jí polévku. Lávkva vede přes potok. Slávko, nechod' na tenký led. Medvěd líže sladký med. Václav pěstuje hrách. Vašku, nelez na prudký sráz. Pes má dobrý sluch i čich. Udeřil mráz. Nese těžký nákup. David skáče přes plot.
7. Bud' hodný! Pozdrav sousedku! Vrať mi míč! Sed' rovně! Neumaž si boty! Vydrž do konce! Vyříd' jí vzkaz! Vynes odpadky! Přijed' blíž! Nenos těžký náklad! Nevraz si zuby! Hod' mi klíč! Běž rychleji! Usuš si vlasy. Kup chléb! Porad' mi s tím! Vynásob ta čísla! Přidrž se zábradlí! Zameť střepy! Namaž si rohlík máslem. Jed' pomalu! Vylez nahoru! Nevyzrad' tajemství. Nebud' vybíravý.
9. Např.: Pepík hleděl z okna. Honza vyhlížel, odkud přijede vlak. Jen nevěřičně zíral. Koukal se na dobrý film. Sledoval dnešní zprávy. Pozoroval dění kolem sebe. Prohlížel si časopis. Nahlížel do nové knížky.
10. den – noc, dříve – nyní, škola – třída.

11. a) V televizi včera hovořil pan prezident. Diskutovali jsme o nekonečnosti vesmíru. Nemůžeš mě říkat, co mám dělat? Malý Jirka ještě neumí mluvit, jen žvatlá. Babička nám často vypráví pohádky.
b) Např.: povídat, žvanit, plkat, kecat, přednášet, rozmlouvat, řečnit, vypořádat.
12. K narozeninám dostal létající talíř. V kempu si vařil rozpustné polévky. Nepřečtené noviny odmítal vyhodit. Letecká kombinéza byla drahá. Rozpuštěné máslo přidala do těsta. Měl nečitelné písmo.
13. Např.: „Dívej se z okna,“ vybídl Ota. „Venku se pořád něco děje, lidi chodí sem a tam.“ „Bud' zticha,“ okřikl ho taťka, „naši vedou o gól.“ „No jo, ale on i soused už táhne nějaký pytel.“ „Co, soused Havlík?“ zpozorněl táta. „Zjistí, kam to vlečou.“ „Asi k mostu.“ „Že by stoupala voda? No, prší už tři dny.“
14. a) kolo; Auto má čtyři kola. – Emil jel na novém kole. b) oko; Oko je zrakový orgán. – Měla oko na punčoše. c) Kočka na dvorku honila myš. – K příslušenství počítače patří myš.
15. a), b) věci máš ve (7) skříni (1; 6. pád), vešel (5) do třídy (2. pád), přihlásil se do skautského oddílu (1; 2. pád), vrátil se od (7) kamaráda (1; 2. pád), postavil to před (7) dům (1; 4. pád), ve slově (6. pád) vyhledej předponu (1), sepsal (5) dva požadavky, půjdu tam se (7) psy (1; 7. pád), zlomil (5) si ruku, je zpět z (7) výletu (1; 2. pád).

16. a) **bydlet** – např.: obydlí, bydliště, bydlo, obydlit (obydlit), obydlený, zabydlet (zabydlit); **obyvatel** – např.: obyvatelstvo, obyvatelka, obyvatelný; **slyšet** – např.: slychat, uslyšet, nedoslýchavý, vyslychat, neslyšně, neslychaný; **plynout** – např.: plynulý, uplynout, rozplynout se, vyplývat, oplývat, plyn, plynový, plynný, plynárna, plynoměr; **mýlit se** – např.: mýlka, omyl, neomylný; **myslet** – např.: zamyslet se, zamýšlený, pomyslet si, vymyslet, myšlenka, mysl, Přemysl, myslivna, myslivec, průmysl, nesmysl; **kopyto** – např.: kopytko, sudokopytník, lichokopytník; **sympat** – např.: nasypat, zásyp, osypat se, sýpka, přesýpací, sypký, posypat; **vysoký** – např.: vysoko, výška, výšina, Vyšehrad, vyvýšenina, Vysočina; **jazyk** – např.: jazýček, jazykolam, jazykověda, cizojazyčný, jazykový.
- b) Např.: Jeho **obydlí** bylo velmi útulné. Pálí ho dobré **bydlo**. Jirkův dědeček už je **nedoslýchavý**. Pohyboval se **neslyšně**. Vodní pára je **plynné** skupenství vody. Musel jet do **plynárny**. Honza si myslí, že je **neomylný**. Jeho výpočet je **omyl**. Napadla ho geniální **myšlenka**. Jeho děda je **myslivec**. Hříbě má malé **kopytko**. Žirafa je **sudokopytník**. Koupil **zásyp**. Babička má doma **přesýpací** hodiny. V Praze se zajedeme podívat na **Vyšehrad**. Vyskočil **vysoko**. Uměl i ten nejsložitější **jazykolam**. **Jazykověda** ho vždy zajímala.
17. a) **bydliště**, **obydlí**, **bidlo** (na odrážení), **bydlet**; b) **pila** (na železo), **pitná** (voda), **pyl** (včelí), **opilovat** (dřevo); c) **mlýnář**, **mlýnek**, **mlýnice**, **mlýnské**; **pouze slova příbuzná**; d) **umy/ývadlo**, **mydlinka**, **mýdlo**, **mýt** (nádobí); **pouze slova příbuzná**; e) **zívat** (únavou), **vyzývavý**, **ozývá se**.
18. a), b, c) – **podtrženo** Vypil litr limonády. Jak **se nazývá** (3. os., č. j., zp. oznam., čas min.) ta ulice? **Zvyká si** (3. os., č. j., zp. oznam., čas přít.) na nové bydliště. Včely pilně přenašejí **pyl**. Voda v horské bystřině byla studená. Ráno **jsme přivezli** (1. os., č. mn., zp. oznam., čas min.) do mlýna **pytle** s obilím. Když **budeš polykat** (2. os., č. j., zp. oznam., čas bud.) pomalu, nebudeš **kukat** a **plivat**. Dny plynuly poklidně. Postřiky proti hmyzu **nejsou** (3. os., č. mn., zp. oznam., čas přít.) vždy účinné. **Zamykejte** (2. os., č. mn., zp. rozkaz.) své obydlí, **mohl by** (3. os., č. j., zp. podmiň.) se tu **nachomýtnout** nezvaný host. Musím **vysmýčít** každé místečko, to **chmýří** **pronikne** (3. os., č. j., zp. oznam., čas bud.) všude. Při **lyžování** si poranil **lýtkový sval**. **Mohli bychom** (1. os., č. mn., zp. podmiň.) se **mýlit**, ale raději **buď** (2. os., č. j., zp. rozkaz.) opatrný. **Chytá** (3. os., č. j., zp. oznam., čas přít.) ryby na **třpytky**.
19. a) Z rozhledny na hoře Smrk jsme viděli Krkonoše. Včera bráškov **vypadl** poslední mléčný zub. **Vyskočil** na zídku. V tom lese prý v noci tančí víla. Kabát visel v předsíni. Na poli **vyseli** hrách. Běžci **vyrazili** do terénu. Vše **vypadalo** nadějně. Lávka se nebezpečně viklala. Vlajku umístil na viditelném místě. Není to tvoje vina. Ve **výběhu** jsem pozoroval nádherného koně. O víkendu pojedou na **výlov** rybníka. Řeka se **vinula** mezi skalami. b) Smrk se nachází v Moravskoslezských Beskydech. Nejvyšší hora ČR se nazývá Sněžka.

20. a), b) Pro oči **nevidí**. – Snadno něco přehlédne pro svou nepozornost či roztržitost. Dívá se **rozzlobeně** jako **výr**. – Vypadal **nevlídně** (rozzlobeně). **Zvyk** je železná košile. – Zvyk se těžko mění. Nekupuj **zajíce** v **pytli**. – Nekupuj něco **neověřeného**. Čas **plyne** jako voda. – Čas **plyne** neustále. Pálí ho dobré **bydlo**. – Je nespokojený s tím, co má, se svým dobrým postavením. Seděl jako **přibitý**. – Nehýbal se. Je to všechno na jedno **kopyto**. – Je to všechno stejné.
21. a) a) **pláč** (1) – **plakat** (5) – **uplakaný** (2) – **plačtivě** (6) – **plačící** (2); b) **trhat** (5) – **trhlina** (1) – **vytrhané** (2) – **útržek** (1) – **strhnout** (5); c) **sníh** (1) – **sněhulák** (1) – **sněžit** (5) – **sněžný** (2) – **zasněžená** (2); b) Slova příbuzná.
22. Zakopl a odřel si **nos** (1). **Nos** (5) ten batoh na zádech. Doma máme **tři** (4) kořata. Aby ses zahřál, **tři** (5) si o sebe **dlaně**. Byla to **lež** (1) jako věž. Při nemoci **lež** (5) v posteli. **Bez** (7) zubního kartáčku se **neobejdu**. Natrhala černý **bez** (1). Půjdu tam **se** (7) sestrou. Sestra **se** (3) už **nemůže dočkat**. Chraňte své **zdraví** (1). Žáci **zdraví** (5) učitele. **Zdraví** (2) lidé si své štěstí **neuvědomují**.
23. a), b) ... a mluvil jejich **řečí** (7. p.); ... a neznal dlouhou **chvilí** (4. p.); ... stal se z něj přítel dětí (2. p.); ... Maloval pro ně **obrázky** (4. p.); ... i když mu **vlasý** (1. p.); ... zabloudil do **pohádky** (2. p.); ... prohání se tam s **kluky** (7. p.) c) Josef Lada.

24. a) rod střední: město, moře, kuře, stavení; rod ženský: žena, růže, píseň, kost; rod mužský: pán, hrad, muž, stroj. b) Chybějící vzory pro rod mužský: předseda, soudce.
25. Např.: **K**: muž – král, hrad – kus, žena – královna, město – kolo, kuře – kůzle; **P**: pán – posel, stroj – princ, růže – práce, kost – past, moře – pole; **V**: muž – vězeň; soudce – vládce, žena – váza, růže – vůně, stavení – vábení; **B**: hrad – buk, píseň – báseň, kost – blaženost, město – Brno, moře – brouzdaliště; **S**: pán – slon, předseda – starosta, píseň – saň, kuře – sele, stavení – sezení.

26. a), b) a) Na nebi (**moři**) se objevily mraky (r. muž. neživ.). Výletníci (r. muž. živ.) sešli z hor do údolí (**stavení**). Děti (r. ž.) se věnovaly vodním sportům hlavně v letním období (**stavení**). Po Labi (**moři**) plavily parníky (r. muž. neživ.). Pod koly (**městy**) aut zahynuli i ježci (r. muž. živ.). Na poli (**moři**) rostly brambory (r. ž.). Děvčata (r. stř.) cvičila se švihadly (**městy**). Kuchařky (r. ž.) uvařily knedlíky se zelím (**stavením**). Po nebi (**moři**) pluly obláčky (r. muž. neživ.).
b) Za vsí (**kostí**) je les. Chodí k nám v neděli (**růži**). Na břehu rostou vrby (**ženy**). Na mezi (**kostí**) je plno trávy (**ženy**). Procházíme úzkými stezkami (**ženami**). Kup si novou košili (**růži**). Za devatero horami (**ženami**) bylo jedno království (**stavení**). Zahradník šel s konví (**písní**). Zastavili jsme na hrázi (**písní**) rybníka [my]. Ráno jsem vyjel z Bratislavy (**ženy**) a večer jsem dorazil do Břeclavi (**kostí**).
c) Vyprávěl nám vtipy (**hrady**). Chytám ryby (**ženy**) na červy (**pány**). Ve skříni máme šatní moly (**pány**). Sousedovi psi (**páni**) štěkají. Rád cvičím naše psy (**pány**). Rád navštěvuji pavilon se šimpanzi (**muži**). Učíme se o českých spisovatelích (**mužích**). Umíš hospodařit s penězi (**stroji**)? Přijeli k nám Francouzi (**muži**). Na dovolené jsem se seznámil s Italy (**pány**).

strana 12

27. a), b), c) Např.: Podle dortu všichni poznali, že mám dnes narozeniny. Chlapec (1. pád, č. j., r. muž. živ.) zavolal záchrannou službu (4. pád, č. j., r. ž.), protože se stal svědkem autonehody. Vlídna paní nám poradila (3. os., č. j., zp. oznam., čas min.), kudy se dostaneme na vlakové nádraží. Náš příběh (1. pád, č. j., r. muž. neživ.) dopadl dobře, i když to tak zpočátku nevypadalo. Katuška dnes půjde (3. os., č. j., zp. oznam., čas bud.) brzy spát, aby mohla ráno vyrazit na náročnou celodenní túru. Za domem nám rostou krásné jabloně (1. pád, č. mn., r. ž.), ale meruňky už jsme museli nechat pokácet. Nic by se nerozbito (3. os., č. j., zp. podmiň.), kdyby Bohouš dával větší pozor.
28. a), b) Kočky (r. ž.) se lísaly k babičce. Psi (r. muž. živ.) pobíhali po dvoře.auta (r. stř.) před křižovatkou prudce brzdila. Dívky (r. ž.) zívaly nudou. Diváci (r. muž. živ.) tleskali našim sportovcům. Stromy (r. muž. neživ.) ve větru šuměly. Koně (r. muž. živ.) klusali po lesní cestě.
29. a), b) Krajta nemá jed, ale ve svém sevření má obrovskou sílu. – souvětí Je to škrtič, který dosahuje délky devíti metrů. – souvětí Jsou lidé, kteří tvrdí, že tato zvířata dorůstají až patnáct metrů. – souvětí Svá tvrzení ale nedokázali ulovenou kůží. Z těchto hadů jsou pro náboženské účely odchovávaní posvátní hadi, kteří hlídají africké posvátné háje. – souvětí Krajta dlouhá pět nebo šest metrů dokáže v drtivém sevření udusit jelena. Úder jejího ocasu nebo hlavy způsobí často smrt.

strana 13

1. a) Příhoda se stala Jáchymovi, Petrovi a dalším klukům jednoho letního odpoledne u malého louňovického rybníka.
b) Jáchym.
c) Petr neuměl plavat a začal se topit, ale Jáchym ho včas zachránil.
d) Jáchym Petra vytáhl z vody a tak ho zachránil. Vše dopadlo dobře.
e) Ano, protože neváhal skočit pro kamaráda do vody, tím mu patrně zachránil život.
2. a) semlelo se to – událo se to rychle; začal zmatkovat – zpanikařil; měl jsem s ním co dělat – nebylo to s ním jednoduché.
b) Sevřel ho velmi pevně okolo těla.

strana 14

3. **slovesa užitá při vypravování příběhu:** semlelo se, přišel, neuměl plavat, šel, svažuje se, zapadl, začal zmatkovat, polykat, volal, jsme byli, skákali jsme, jsem byl, jsem stál, jsem nečekal, skočil jsem, chytil jsem se, chtěl jsem se dostat, šlo, sevřel, jsem dotáhl, pomohli.
4. se stala – se přihodila, semlelo se – událo se, kde – na kterém, svažuje – klesá, volal – křičel, chytil jsem – přitáhl jsem, sevřel – chytil, dotáhl – dostal, připomínají – říkají.
5. Zachránce Jáchym.
6. 1. Úvod; 2. Petr se topí; 3. Jáchym zachraňuje Petra; 4. Šťastný konec.
9. a), d), e) Chlapci Zbyněk s Liborem se chystali na výlet k starobylé zřícenině. – **věta jednoduchá (VJ)** Hoši však neznali cestu. – **(VJ)** Tatínek jim poradil, aby přebrodili bystřinu a potom šli pořád na sever. – **souvětí (S)** Tak tedy vyrazili. – **(VJ)** V lese rostly duby a v dálce viděli i jiné listnaté stromy. – **(S)** V trávě se červenaly jahody, modraly borůvky a voněly hřiby. – **(S)** Kde byl les řidší, rostly na zemi mechy a na stromech vyrůstaly lišejníky. – **(S)** Na blízké kostelní vížce odbýjely hodiny poledne, když hoši dorazili k zřícenině. – **(S)** Víte, proč chlapci nezabloudili? – **(S)** Podle čeho asi zjistili, že jdou na sever? – **(S)**
b) Protože jim tatínek poradil, kudy jít. Chlapci sever určili podle lišejníků nebo podle hodin.
c) výlet, vyrazili, vyrůstali.

- vyčistit** – předpona: vy-, kořen: -čist-, příponová část: -it; **knížka** – předpona: není, kořen: kníž-, příponová část: -ka; **potopený** – předpona: po-, kořen: -top-, příponová část: -ený; **výpisek** – předpona: vý-, kořen: -pis-, příponová část: -ek; **zachovat** – předpona: za-, kořen: -chov-, příponová část: -at; **dotaz** – předpona: do-, kořen: -taz; **tyčinka** – předpona: není, kořen: tyč-, příponová část: -inka; **vozík** – předpona: není, kořen: voz-, příponová část: -ík; **závod** – předpona: zá-, kořen: -vod, příponová část: není; **vývoz** – předpona: vý-, kořen: -voz-, příponová část: není; **vodstvo** – předpona: není, kořen: vod-, příponová část: -stvo; **bratrství** – předpona: není, kořen: -bratr-, příponová část: -ství; **strýček** – předpona: není, kořen: -strýč-, příponová část: -ek; **rybník** – předpona: není, kořen: ryb-, příponová část: -ník; **srnec** – předpona: není, kořen: -srn-, příponová část: -ec; **pralesní** – předpona: pra-, kořen: -les-, příponová část: -ní; **nárazník** – předpona: ná-, kořen: -raz-, příponová část: -ník; **pochvala** – předpona: po-, kořen: -chval-, příponová část: -a; **svolení** – předpona: s-, kořen: -vol-, příponová část: -ení.
- nadhodil** – předpona, **nad (7)** prací, **nad (7)** zahradou, **nadbytek**, **bez (7)** peněz, **bezbolestný**, **bezvadně**, **bez (7)** cíle, **před (7)** školou, **před (7)** sebou, **přednášet**, **předpoklad**, **podkova**, **podnos**, **pod (7)** vinicí, **odnést**, **odkrojený**, **odvětil**, **odpoledne / i od (7)** poledne, **od (7)** vás, **omlouvat se**, **o (7)** problému, **oknem**: kořen slova -okn- (ani předložka, ani předpona).

- a), b), c) bezzubý** (předpona **bez-**) – **zubatý**: slova jsou příbuzná (mají stejný kořen a významově spolu souvisejí); **zálesněný** (předpona **za-**) – **lesnatý**: slova jsou příbuzná; **lovce** – **ulovit**: slova jsou příbuzná; **cestovatel** – **rozcestí**: slova jsou příbuzná; **hledět** – **rozhledna**: slova jsou příbuzná; **odchod** – **chodník**: slova jsou příbuzná.
- kořen slova **podtržen**: **příbytek**, **lyžař**, **lysina**, **mlynář**, **myšlenka**, **omyl**, **napil se**, **přepychový**, **kopýtko**, **silák**, **synáček**, **přesypat**, **vyrobit**, **zimník**.
- a) **les**, **lesa**, **lesem**, **lesích**, **lesy**; b) **klíč**, **klíče**, **klíčem**, **klíči**; c) **malý**, **malého**, **malému**, **malých**; d) **milion**, **milionu**, **milionem**, **miliony**; koncovka se u všech slov mění podle pádu a čísla.

- Nejsou, slova se odlišují významem.
- Kořen slova **tučněn**: **zálet-ník**, **let-adlo**, **výlet**, **let-iště**, **letec** – **let-ec**, **odlet-ět**.
- Kořen slova **tučněn**: **dary**, **obdarovat**, **darovaný**, **dáreček**, **neobdarovaný**, **podarujte**; **lesník**, **polesí**, **prales**, **zálesák**, **lesnatý**, **lesnictví**; **zahrada**, **hradba**, **zahradník**, **hradní**, **přehrada**, **hrádek**; **zájezd**, **jezdeckví**, **výjezd**, **jezdit**, **jezdec**; **výlov**; **lesklý**; **rybář**.
- a) **Kočíci vousy** jsou orgánem hmatu. V **třešni** jsem našel dva **malinké červy**. **Dirigent** **zdůraznil** některé **pasáže skladby**. **Orlí**, **jestřábi** a **sovy** loví **drobné savce**. **Lvi** patří mezi **šelmy**. **Duby** mají **mohutné koruny**. **Neprostopné pralesy** **douho** tvořily **přirozené hranice naší vlasti**. **Země** se **otáčí kolem své osy**. **Z lodě** byly **vysílány světelné signály**. **Ředitelství školy** je na **konci této chodby**. **Vědci** si **chrání nové objevy** a **vynálezy**.
b) **našel** – **vyšel**, **přišel**, **odešel**; **prales** – **les**, **lesník**, **lesnatý**; **světelné** – **světlo**, **světlice**, **osvětlený**; **ředitelství** – **ředitel**, **ředitelka**, **ředitelna**; **školy** – **školní**, **školník**, **poškolák**.

- Kořen slova **podtržen**: **Stromy** se už **zbavily** listů. **Koně klusalí** po poli. **Návštěvníci** byli s **výstavou** spokojeni. **Chlapci** lisovali **květiny** v knize. **Následující** dny přinesly **velké překvapení**. **Nad hlavami** dětí se **letěla** dvě **letadla**. **K továrně** přijely **autobusy** s **dělníky**. **Zvony zvonily** na **poplach**. **Rackové** **hlasitě křičeli**. **Kočky** čekaly u **dveří** na **mléko**. **Turisté** se **vydali** na **cestu**. **Děti** **odjely** na **školní výlet**.
- a), b), c) Kořen slova **podtržen**: **lepit** – **lepidlo (1)**, **ulepený (2)**, **lepenka (1)**; **chodit** – **chodník (1)**, **podchod (1)**, **východ (1)**; **vodit** – **vodič (1)**, **vodící (2)**, **vodivý (2)**; **malovat** – **namalovaný (2)**, **malíř (1)**, **omalovánky (1)**.
- a) **tvary** slova **ryba**: **rybami**, **ryb**, **ryby**; **slova příbuzná** se **slovem ryba**: **rybníkářství**, **rybníkářský**, **rybníků**, **rybníky**, **rybí**, **rybník**, **rybníční**, **rybníkářům**.
b) **rybníků** (2. p., č. mn.), **rybníky** (1. p., č. mn.), **rybník** (1. p., č. j.).
- a) **hrad** – **hradiště**: **příbuzná slova**; b) **plnil** – **vyplnil**: **tvary stejného slova**; c) **vodník** – **vodníkem**: **tvary stejného slova**; d) **křik** – **pokřik**: **příbuzná slova**; e) **podkova** – **kovář**: **příbuzná slova**; f) **hráč** – **hráčů**: **tvary stejného slova**; g) **přízemí** – **podzemí**: **příbuzná slova**; h) **knihy** – **knížní**: **příbuzná slova**.
- a) **-ryb-**: **rybička**, **ryba**, **rybník**, **rybář**, **porybný**; **-lov-**: **ulovený**, **výlov**, **loviště**, **lovit**, **lovce**; **-děl-**: **dělat(i)**, **výdělek**, **dělnice**, **udělat**, **dělník**.

- b)** Kořen slova **tučněn**: **ryb**-ičk-a; **ryb**-a; **ryb**-ník; **ryb**-ář; po-**ryb**-n-ý; u-**lov**-en-ý; vý-**lov**; **lov**-išt-ě; **lov**-it; **lov**-ec; **děl**-at-i; vý-**děl**-ek; u-**děl**-at; **děl**-nic-e; **děl**-ník.
- c)** porybný, ulovený, výdělek, udělat.
- d)** Na hrázi rybníka stál porybný. Ten Jirkou ulovený kapr váží přes tři kila. Jeho výdělek nebyl příliš vysoký. Musíš to udělat pořádně.

strana 19

1. **a), b)** Předpony jsou podtrženy, kořen **tučněn**: **bezzubý** – **zubatý**, **zalesněný** – **lesnatý**, **lovec** – **ulovit**, **cestovatel** – **rozcestí**, **hledět** – **rozhledna**, **odchod** – **chodník**.
- c)** Dvojice slov jsou slovy příbuznými; mají stejný kořen a významově spolu souvisejí.
2. **peroucí** (vykonávající praní – paní peroucí prádlo) – **prací** (sloužící k praní – prací prášek); **přátelský** (přivlastňování osobě / věci jako druhu – přátelský úsměv) – **přítelův** (přivlastňování jedné osobě – přítelův klobouk); **závodní** (vztahující se k závodům – závodní kolo) – **závodníkův** (přivlastňování jedné osobě – závodníkův dres); **vodní** (např. vztahující se k vodě – vodní hladina) – **vodový** (připravený z vody – vodová polévka), **bicí** (týkající se bití, určený k bití – buben je bicí nástroj) – **bijící** (vykonávající bití – srdce bijící zrychleně), **srdeční** (týkající se srdce – srdeční sval) – **srdečný** (upřímně myšlený – srdečný pozdrav) – **srdcový** (k srdce – srdcové eso), **lední** (k led – lední medvěd) – **lednový** (k leden – lednový den), **psí** (týkající se psů jako druhu – psí štěkot) – **psův** (přivlastňování jednomu psu – psův příběh), **cvičenec** (kdo cvičí) – **cvičitel** (kdo vede výcvik – cvičitel psů), **knihař** (kdo váže knihy) – **knihovník** (zaměstnanec knihovny).
3. **a)** Ne, nejsou.
c) pod-**nos**, s-**tráv**-ník.
4. **a)** Ve slově rozbít napíšeme í, znamená roztlouct; není tedy ani vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s vyjmenovaným slovem; Mirkovi – 3. p., č. j., r. m. živ. (vzor pán).
b) Mirkovi (1) se (3) podařilo (5) rozbít (5) maminčin (2) nejoblíbenější (2) hrníček (1).
c) maminčin – matčin, hrníček – hrnek.
d) **podařilo** – po-**dař**-il-o.
5. **a)** **voda** – např. vodovod, vodník, vodní, vodák; **ticha** – např. tichý, tiše, tichounce; **děšť** – např. deštník, deštivo, deštný; **zavři** – např. zavřený, zavření, uzavřít.
b) Dvě souvětí. Když prší voda do ticha, poslouchej děšť a zavři víčka. – 3 věty; Když prší kvetou parapíčka každé někam pospíchá. – 2 věty.
c) **kvetou** – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas přít.; **poslouchej** – 2. os., č. j., zp. rozkaz., čas neurčujeme.
d) Když prší, lidé nosí deštníky. Protože ty jsou pestrobarevné, připomínají květy.

strana 20

1. **a)** **uzavřely**, **na (7)** procházku, **zkusit**, **domluvily**, **z (7)** písničky, **do (7)** zahrady, **dohromady**, **do (7)** řádek, pořádek; předložky (7) jsou samostatná slova (a tak se i píší) dá se mezi ně a následující slovo vložit slovo další.
b) např.: Utekly, aby si na procházce vyzkoušely nové střevíčky. Bez not se písnička nedala správně zpívat celá, byla: neúplná, divná, kusá, nezpívatelná.
c) např.: **zkusit** – **z (7)** písničky, **domluvily**, **dohromady** – **do (7)** zahrady, **do (7)** řádek.
2. **od (7)** lesa, **odmítl**, **zamést**, **za (7)** ním, **vkład**, **v (7)** domě, **po (7)** závodě, **pozdrav**, **předložka**, **před (7)** dům, **slezl**, **s (7)** námi, **pod (7)** cenou, **podcenit**, **ve (7)** tmě, **vepsat**, **zlomit**, **z (7)** nich.
např.: Od lesa vede cesta po louce. Odmítl moji pomoc. Musel zamést předsíň. Přišla za ním ke škole. Počáteční vklad činil tisíc korun. V sousedově domě nesvítilo světlo. Po závodě byl vyčerpaný. Poslal pozdrav z hor. Slovo nad je předložka. Umístil před dům novou dřevěnou lavičku. Slezl ze stromu. Půjdou s námi do kina. Strýček prodal motorku pod cenou. Jirko, nechtěl jsem tě podcenit, promiň. Malá Iva klopýtla ve tmě. Je třeba vepsat čísla do tabulky. Zlomit si nohu není nic příjemného. Olga je z nich nejvyšší.
3. pře-: přelet, přenosit; na-: nakázat, nanosit; ná-: nálet, náves; roz-: rozlet, rozkázat, roznosit.
4. **a), b)** např.: Až přijdu ze školy, musím vynést odpadky a pak babičce zaneš oběd babičce. Před zimou je třeba vypustit venkovní bazén. Kamarádi si musejí umět vše odpustit. Měl nám ten balíček předat už včera. Můžeš mi prosím podat sůl?

strana 21

1. **b)** oddechnout: předpona **od-**; oddělit: předpona **od-**; poddaní: předpona **pod-**; oddálit: předpona **od-**; poddajný: předpona **pod-**.
2. **a)** **od-**: oddech, odtlačit, odtáhnout; **pod-**: poddajný.
b) např.: Po práci je čas na oddech. Přece jen se mu povedlo těžkou skříň od zdi odtlačit. Po prohrané bitvě vojsko odtáhlo zpět. Měď je poddajný kov.

3. například – od-: odtrhnout, odnést, oddělit, odpovídat, odpinknout, odstavení; nad-: nadnést, nadprůměrný; pod-: podtrhnout, podprůměrný; před-: přednést, předloni, předpovídat, představení, předminulý.
4. oddělit, oddálit, oddíl, poddaný, oddechnout si, poddůstojník.

strana 22

1. **b)** rozzářily: předpona **roz-**; bezzubými: předpona **bez-**; rozzlobil: předpona **roz-**; bezzásadovému: předpona **bez-**.
2. např.: **rozsadit** – Učitel rozsadil neposlušné žáky. **rozdělit** – Rozdělil se o svačinu se spolužákem. **rozsvítit** – Rozsvítit světlo, už se stmívá. **bezstarostný** – Dětství bývá bezstarostné. **bezzásadový** – Ten, kdo se neřídí pevnými zásadami, je bezzásadový. **bezpečný** – Zvířata si hledají bezpečný úkryt na zimu. **vztáhnout** – Nikdo nemá vztáhnout ruku na druhého. **vzlétnout** – Letadlo vzlétlo do výše. **vzplanout** – Suché dříví rychle vzplanulo.
3. **a)** rozsadit, bezzubý, poddajný, nadsázka, předseda, vzdalovat.
b) např.: Záměrné zveličování označujeme slovem nadsázka. Zábava ho vzdalovala od práce.
4. úzká **před**síň, mazaný **pod**vodník, **roz**kvetlé květiny, dětské **odd**ělení, **roz**seknutý špalek, skautský **odd**íl, divadelní **před**stavení, **bez**mezná radost, **rozz**uřený býk.
5. **Odkloníme** dopravu mimo předměstí. **Vz**pomeň si na **roz**sudek. Poslechni si **roz**hlasové vysílání. **Vz**let raketoplánu se vydařil. **Nad**hazovači se soustředili na výkon. **Před**ložka je jeden ze slovních druhů. Zapisoval všechny **od**povědi. **Od**polední **před**stavení se nám moc líbilo. **Roz**kazoval nejen **pod**řízeným, dokonce i **nad**řízeným. **Vz**táhla si to na sebe. Tučně jsou označeny předpony jako odůvodnění pravopisu.

strana 23

1. **roz**sypaný hráč, **od**stavený vlak, **roz**stříhaná látka, **bez**cenný vzorek, **vz**teklý pes, **roz**tavený kov, **roz**svícené světlo, **roz**šroubované potrubí, **pod**zemní tunel, **roz**sáhlý les.
2. **a)** Pavel **roz**sekal špalek. Při přechodu křižovatky použij **pod**chod. Raněný dorazil do **bez**pečí. Vynesl jsem **od**padkový koš. Maminka mi zašila **roz**páranou **pod**šívku u bundy. K vypravování jsem vymyslel **nad**pis. **Roz**sypal cukr. Vyhráli jsme **bez**platný pobyt v Krkonoších. Ve sněmovně hlasovala **nad**poloviční většina poslanců. Schválili **roz**počet na příští rok, byl to **před**poslední bod jednání. Poté všichni **od**cestovali domů.
b) Maminka mi **za**šila **roz**páranou **pod**šívku u bundy. Ve sněmovně **hla**sovala **nad**poloviční **vět**šina poslanců.
c) Schválili **roz**počet na příští rok, byl to **před**poslední bod jednání. – 2 věty.
d) Schválili (5) **roz**počet (1) na (7) **pří**ští (2) rok (1), byl (5) to (3) **před**poslední (2) bod (1) jednání (1).
3. Při **roz**dělování do dvojic byl **nad**početný. **Nat**rhali si košíček jablek. Můj pokojíček je v **pod**kroví. Řetěz se **přet**rh. **Potr**vá to dlouho? Z divadla se **roz**léhal **pot**lesk. Text dělíme na **od**stavce. Růže **od**kvety. **Od**polední **před**stavení se jí líbilo. Můžeš **pod**ržet dveře? Tvůj **před**poklad je správný.
4. vhodný **nad**pis, **bez**radný člověk, **nad**přirozená postava, **nad**měrná velikost, nadívané kuře, **bez**starostný úsměv, bezinkový likér, nový **nad**jezd, pocit **bez**pečí.
5. **b)** rozběhli se – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; vytesal – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; (v úkolu je nedopatřením jiný tvar než v textu: rozstříhal bych – 1. os., č. j., zp. podmiň., čas neurčujeme) rozstříhal – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; (v úkolu je nedopatřením jiný tvar než v textu: krouží – 3. os., č. j./mn, zp. ozn., čas přít.) kroužily – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.

strana 24

1. **a)** B, D, A, E, F, C.
2. 1. kamarádi jsou spolu venku, 2. srážka s autem, 3. volání záchranné služby, 4. příjezd lékařů.
3. Petr a Martina jezdili venku na kolečkových bruslích, potkali svého kamaráda Tomáše, který jezdil na skateboardu. Kluci ale jezdili na silnici, což je zakázáno. Petra srazilo auto. Tomáš se o Petra staral, zatímco Martin telefonoval záchranné službě. Přijeli záchranáři. Petra odnesli na nosítkách do sanitky a odvezli do nemocnice.
4. Např. jak zraněného navštívili kamarádi v nemocnici.
5. Na kolečkových bruslích můžeme jezdit na cyklostezkách a v parcích. Nikdy bychom neměli jezdit na silnici, mohlo by nás totiž srazit auto.

strana 25

1. **slova s předponou s-**: shromáždily, spraví; **slova s předponou z-**: zpráva, zjedná, změnit, zhatí, zpěv, změni.
2. **a), b)** a) slova s předponou s-, se-: spadnout (5), sklep (1), sobota (1), složit (5), svinout (5), sedmdesát (4), smotám (5), sám (3), sepsal (5); b) slova s předponou z-, ze-: zeměpis (1), zcela (6), zámek (1), zčervenat (5), zemřít (5), zlost (1), zblízka (6), získat (5), zkrásněla (5).

1. K nehodě se **seběhli (směřování dohromady)** lidé. **Smetl (pohyb shora dolů)** smetí ze schodů. Z kopce **shlíželi (pohyb shora dolů)** dolů do údolí. Vzala si **sponku (směřování dohromady)** do vlasů. Vítr **sfoukává (pohyb z povrchu pryč)** sníh ze **sjezdovky (pohyb shora dolů)**. Ze schodů **scházejte (směřování dohromady)** velmi opatrně. Papíry byly **slepené (směřování dohromady)** páskou. **Seškrabal (pohyb z povrchu pryč)** led z předního skla. Na **schůzce (směřování dohromady)** se domluvíme. **Svážel (směřování dohromady)** dřevo z lesa. Na táboře se brzy všichni **spřátelili (směřování dohromady)**.
2. sjezd, sjezdovka, sjíždět – **pohyb shora dolů**; smeták, smetáček, smést – **pohyb shora dolů**; shromáždění, shromaždiště, shromáždit se – **směřování dohromady**; slepit, slepený, slepenec – **směřování dohromady**; slevit, sleva – **pohyb shora dolů**.
3. např.: Spálil větve polámané větrem. Je třeba spotřebovat zásoby brambor, než se zkazí. Býložravci se živí rostlinnou stravou. Dávej číšníkovi menší spropitné. Špatně uskladněné ovoce shnilo. Všechno dřevo donesené včera z lesa už shořelo v kamnech.

1. **a), b)** Kaše zhoustla. Listy zežloutly. Vlasy zešedivěly. Stromek zesílil. Lepidlo ztuhlo. Nebe zčernalo. Brambory změkly. Limonáda zteplala. Tvář zbledla.
2. zhubnout – **ztloustnout: změna stavu**; zbohatnout – **zchudnout: změna stavu**; změkknout – ztvrdnout: **změna stavu**; zrychlit – **zpomalit: dokončení děje**; zlepšit – **zhoršit: dokončení děje**; zteplat – zchladnout: **změna stavu**.
3. např.: Zmrazené maso vydrží déle než maso chlazené. Zkrácená verze filmu se mi líbila více než původní. Ztepilá postava znamená „pěkně roste“. Zpytoval svědomí po tom, co včera provedl svému spolužákovi.
4. Při **zkoušce** neuspěl. Soutěž ve **zpěvu** vyhrál Petr. Hraje na klavír a přitom krásně **zpívá**. Než si koupíš boty, musíš si je **zkusit**. Udělal špatnou věc, měl by **zpytovat** svoje svědomí. Nelíbí se mi **způsob**, jakým se mnou mluvíš. Jeho nerozumné chování nám **způsobilo** těžkosti. Knižka, kterou napsal, je jeho osobní **zpověď**.

1. sklidit (**směřování dohromady**) obilí (odpadky), zbít (**dokončení děje**) lupiče, zhlížet se (neznamená **shlížet shora dolů**, ale nekriticky někoho mít v oblibě) v zrcadle, studený (**stud: kořen slova**) čaj, smazat (**pohyb z povrchu pryč**) tabuli, zkažené (**změna stavu**) maso, svázet (**směřování dohromady**) odpadky (obilí); shlédnout (**pohyb shora dolů**) ze skály, smést (**směřování dohromady**) střepy, shrabovat (**směřování dohromady**) listí, zlomená (**dokončení děje**) noha, sbalil si (**směřování dohromady**) zavazadlo, scvrklá (**směřování dohromady**) jablíčka, ztrouchnivělý (**změna stavu**) pařez.
2. spojit (Obě skupiny se spojily.), sletět (Sýkorky se sletěly ke krmítku.)/vzletět (Ceny prudce vzletěla nahoru.), zkrotit (Zkrotil divokou šelmu.), svázat (Svázali mu ruce.), zblednout (Zbledla závistí.), spravit (Spravil mi kolo.)/zpravit (Zpravila mě o aktuální situaci.), seschnout (Strom seschl.).
3. Orel se **snesl** dolů k zemi. Čaj v hrníčku rychle **zchladl**. Na ulici se **srazila** auta. Jana **smazala** tabuli. Slepice **snášejí** vejce. Váza **spadla** na zem a rozbila se. U Mělníka se **stéká** Labe s Vltavou. **Zlomenina** mi rychle **srostla**. **Svaž** všechny tulipány dohromady. Dítě **sjelo** po a utíkalo se **schovat**. Na lyžařském výcviku si **zlomil** ruku. Na podzim listí **spadalo** ze stromů. **Sfoukla** svíčku. **Zjednodušil** nám práci.
4. Děti **ztichly (dokončení děje)**. Z dále byl slyšet zpěv (**ustálený pravopis**). Spotřeboval (**ustálený pravopis**) zásobu dřeva. Jablka, která **spadla (pohyb shora dolů)** na zem, **shnila (ustálený pravopis)**. Čeká ho náročná **zkouška (ustálený pravopis)**. **Ztvrdlý (změna stavu)** chléb se **slevou (ustálený pravopis)**. **Zlenivěla (dokončení děje)**, takže se jí nepodařilo **zhubnout (dokončení děje)**. Brzy se **spřátelili (směřování dohromady)**. **Shodli (směřování dohromady)** se na dalším postupu. **Zdřevěněly (dokončení děje)** mu nohy. **Sloupla (pohyb z povrchu pryč)** slupku z banánu. Musím si **sbalit (směřování dohromady)** kufr. **Zkusím (ustálený pravopis)** štěstí v loterii. **Sbil (směřování dohromady)** prkna k sobě.

5. např.: Pracovní směna má osm hodin. Nastala prudká změna počasí. Správa silnic má na starosti výstavbu dálničního mostu. Dostal jsem zprávu o přesném času příjezdu naší tety. Dědečka **sužovaly** bolesti nohou. Maminka **zužovala** sestře sukni. Babička si **stěžovala** na hlučné sousedy. Déšť nám **ztěžoval** práci na zahradě. Tatínek **stloukl** krmítko pro ptáky. Muž **zbil** holí útočícího zdivočelého psa. Dívka **shlédla** z okna na pouliční ruch. Viktor **zhlédl** v kině nový animovaný film. Náhoda je před lety **svedla dohromady**. **Zvedl** ze země lesklý předmět. Ředitel na zítřek **svolal schůzi** vedení firmy. **Zděšeně** zvolal.
6. Špatné počasí nám **ztěžovalo** práci. Ivan si stále na něco **stěžoval**. **Správa** hradu se o tento hrad dobře stará. Posloucháš každý den **zprávy**? Když jsme **vyšplhali** na kopec, mohli jsme **shlédnout** do údolí. **Zhlédli jsme** zajímavý film. Cesta se směrem nahoru stále víc **zužovala**. Babičku **sužovaly** velké bolesti nohou. Ze

třídy **svedl** kotoul vzad nejlépe Eda. Vzpěrač **zvedl** činku nad hlavu. Co je to venku za **sběh** lidí? Vojenskému **zběhu** říkáme také dezertér.

7. poctivě pracoval celou **směnu** (**není změna stavu, ale má význam výměny**), následuje **změna** (**změna stavu**) směru, **stěžoval** si (**ustálený pravopis**) na bolesti zad, nemůžeš jí práci ještě víc **ztěžovat** (**změna stavu**), **svolali** **shromáždění** (obojí: **směřování dohromady**) studentů, hlasitě **zvolal** (**dokončení děje**) „gól!“, **sbít** (**směřování dohromady**) poličku, násilník **zbil** (**dokončení děje**) svou oběť, **shlédlí** (**pohyb shora dolů**) z rozhledny dolů, **zhlédlí** jsme (**dokončení děje**) výstavu obrazů, **svalit** se (**pohyb shora dolů**) do postele, **tváře** jí **zčervenaly** (**dokončení děje**), **snést** (**pohyb shora dolů**) staré věci z půdy.

strana 30

8. složil (**směřování dohromady**) prádlo, **zkrácený** (**dokončení děje**) kabát, **smazal** (**pohyb shora dolů**) tabuli, **zhoršení** (**dokončení děje**) prospěchu, **zhlédlí** (**dokončení děje**) představení, **zkažené** (**změna stavu**) ovoce, **sbalil** si (**směřování dohromady**) kufr.
9. a), b) Kdo chce, hledá **způsoby**, kdo nechce, hledá **důvody**. – Kdo chce doopravdy uspět nebo někomu pomoci, hledá **způsoby**, jak toho dosáhnout, a nehladá **důvody** či **překážky**, které by mu bránily dosáhnout cíle. Čí chleba jíš, toho píseň **zpívej**. – Člověk se má podřídit tomu, na kom je existenčně závislý. Kdo se jednou **spálil**, i na studené fouká. – Kdo prožil či udělal velmi špatnou zkušenost, má sklony být přehnaně opatrný, i když to není třeba. Každý svého štěstí **strůjce**. – Každý má ve svých rukou své štěstí; každý se může snažit jít za svým cílem.
10. **sbírat** léčivé **byliny** (P, O), **shodit** fůru písku na zem (Z, O), **zpívat** písničku (R, N), **zlomit** si **lýtkovou** kost (A, P), **vyřídít** mamince **vzkaz** (Ř, E), **děšť** všechny stopy **smyje** (D, P), holubice **vzlétla** do **výše** (O, N), **zpytovat** svědomí (Y, S), **brzy** se **spustí** **liják** (Z, VZ); *tajenka*: Pozor na předpony s, z, vz.
11. b) **ztichly** – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; **nezpozorovali** – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; **ztrouchnivěly** – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; **rozplakala se** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; **zbledly** – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; **strávíme** – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas bud.; **sbíhali se** – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; **stloukl** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; **shnila** – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; **podej** – 2. os., č. j., zp. rozkaz.; **dej** – 2. os., č. j., zp. rozkaz.; **jdeme** – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas přít.; **sbírat** – infinitiv; **strhl** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; **zkrotil** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.

strana 31

1. **nadpis**, **od** (7) lesa, **s** (7) babičkou, **smetl**, **předložka**, **podpatek**, **skládat**, **zbledl**, **z** (7) ulice, **oddaný**, **od** (7) nich, **z** (7) vás, **přednesl**, **slepil**, **schoval** se, **od** (7) školy, **slezl**, **odletět**, **podtrhal**, **pod** (7) čarou, **před** (7) překážkou, **zastavil**, **za** (7) ním, **spadli**, **sjezd**, **s** (7) nimi.
2. Sklenice je vyrobena ze skla. Stůl je vyroben ze dřeva. Pneumatika je vyrobena z gumy. Koláč je vyroben z těsta. Kniha je vyrobena z papíru.
3. a) Sněhurka s trpaslíky, Jeníček s Mařenkou, pejsek s kočičkou, Křemílek s Vochomůrkou.
b) Jedná se o vlastní jména osob.
4. Procházel se **s** (7. pád) kamarádem, **návrat** **ze** (2. p.) školy, hra **s** (7. p.) ohněm, lovci **se** (7. p.) psy, **radost** **z** (2. p.) vítězství, **dort** **se** (7. p.) šlehačkou, **jeden** **z** (2. p.) vás, **mluvit** **ze** (2. p.) spaní, **práce** **s** (7. p.) lepidlem, **hrad** **z** (2. p.) papíru, **strýc** **z** (2. p.) Opavy, **pojď** **se** (7. p.) mnou, **jogurt** **s** (7. p.) ovocem, **svetr** **z** (2. p.) vlny, **vítr** **z** (2. p.) hor, **návrat** **z** (2. p.) dovolené.
5. **povídka** **ze** současnosti, **vrátit** se **z** Afriky, **prsten** **ze** zlata, **vyndal** papíry **ze** zásuvky, **snědl** chléb **se** sýrem, **hraje** si **se** **stavebníci**, **udobřil** se **s** ním, **otrhal** jablka **ze** stromu, **vypadla** mi záložka **z** knihy, **pochází** **z** Opavy, **přines** brambory **ze** sklepa.

strana 32

7. a), b) Kouká jako **sůva** z **nudlí**. – **Tváří** se **udiveně**. První **vyhrání** z **kapsy** **vyhání**. – Kdo jednou **vyhraje**, **hraje** dál a peníze zase často **prohraje**. Co oči **nevidí**, to srdce **neželí**. – Když člověk o něčem **neví**, tak ho to **netrápí**. Jak se do lesa **volá**, tak se z lesa **ozývá**. – Jak se člověk **chová** ke svému okolí, tak se ono zase **chová** i k němu.
c) Kouká jako **sůva** **z** (2. p.) **nudlí**. První **vyhrání** **z** (2. p.) **kapsy** **vyhání**. Jak se do lesa **volá**, tak se **z** (2. p.) lesa **ozývá**.
8. a) např.: **nákyp** **z** (2. p.) **rýže**, **čaj** **s** (7. p.) **citronem**, **nudle** **s** (7. p.) **mákem**, **chléb** **se** (7. p.) **salámem**, **knedlíky** **se** (7. p.) **zelím**, **bramborák** **z** (2. p.) **brambor**, **koláče** **s** (7. p.) **tvarohem**, **vývar** **z** (2. p.) **kostí**, **buchty** **s** (7. p.) **povidly**, **rohlík** **s** (7. p.) **máslem**, **těsto** **z** (2. p.) **mouky**.
9. **vyslechli** **zprávy** z **rádia**, **sbířil** se s **kamarády**, **sběratel** **hmyzu**, **vykračoval** si **s** **rukama** v **kapsách**, s **radostí** jsme **sbírali** **houby**, **nebyl** s **tou** **písemnou** **zprávou** **spokojen**, **sbil** **z** **prken** **ohradu** pro **dobytek**, **smířil** se s **nepřítelem**, **schovej** tu **stvrzenkou**, **spravené** **přístroje** **byly** **prodány** se **slevou**, **smaž** **z** **tabule** **zápisy**, **seškrábat** **zbytek** **omítky**, **chlapec** s **dívkou** **vesele** **skotačili**.

10. Minulou neděli jsem si vyjel **se** strýčkem Emilem a tetou Lídou do Orlických hor. Byl to krásný výlet. Zajímavé je, že hory nejvíc obdivujeme **my**, lidé **z** údolí. Emil mi vysvětlil, že to je lidský **zvyk** nejvíc obdivovat místa, kde člověk právě nemůže **být**.

strana 33

1. rozstříhal, rozzářil, odtáhnout, oddychovalo, podtrhla.
2. **a)** obtížný hmyz, bezmasé jídlo, kruhový **objezd**, **ob**starat povolení, **bez**starostné dětství, **na**dporučík Nový, **rozz**ářený úsměv, **před**platné novin, **rozk**vetlé tulipány, sportovní **od**poledne, **roz**jasněný obličej;
b) Nastala **oble**va a sníh **rozt**ál. Vozík **od**tlačil za dům. **Ob**kreslete si plánec do sešitů. **Ob**divovali jsme staro**by**lý hrad. Mrkev **ob**sahuje vitaminy. Cvičenci na povel **roz**pažili ruce. Lenocho se těšil na **bez**pracný **zisk**. Za oknem zářila **roz**svícená lampa. Martin **před**stih Víta před cílem.
3. **z**falšovat, **shr**nout, **zdr**avit, **zd**vořilý, **zra**da; **sv**ěřit, **zv**ýšit, **vz**rušení, **zk**usit, **zpr**acovaný; **st**voření, **zv**ítězit, **zl**omit, **sm**ýt, **sch**ázet se; **zkr**átit, **sl**epit, **zv**ětralý, **zod**povídat, **vz**rostlý.
4. Děti **zt**ichly. Z dálky byl slyšet tichý **zp**ěv. **Sp**otřebovali jsme všechny zásoby dřeva. Jablka, která **sp**adla na zem, **sh**nila. Čeká ho náročná **zk**ouška. **Zt**vrdlý chléb se prodává se **slev**ou. **Z**lenivěla, takže se jí nepodařilo **zh**ubnout, naopak ještě **zt**loustla.
5. spolupracovali **z** naší školou, půjdu tam **s** přáteli, vrátil se **ze** zahraničí, vyráběl hračky **ze** dřeva, usmířili se **s** kamarády, vzpomínka **z** dětství, návrat **z** vesmíru, panenka **z** porcelánu, pokladnička **s** klíčkem, knížka **s** obrázky, pečivo **se** slunečnicovými semínky.

strana 34

1. Za nairobským letišťem.
2. Naruby proto, že zvířata se v nairobské zoo vlastně volně pohybují. U nás jsou zvířata obvykle v klecích nebo výběžích, kde je návštěvníci pozorují. V Nairobi lidé pozorují volně žijící živočichy z auta, ze kterého nesmějí vystoupit; u nás je obdobou tzv. safari (např. ve Dvoře Králové nad Labem).
3. Zvíře by mohlo návštěvníka napadnout. Mohlo by ho zranit, nebo dokonce usmrtit.
4. Pozvánka do Nairobi
Popis nairobské zoo
Zvláštnosti zoo
6. Např.: Chci říci, že každý návštěvník... Kopcovitou krajinou vedou betonové cesty, na jejichž rozcestích zvolíte žádaný směr.

strana 35

1. běh, oběžník, běžec, výběh (-bě-: kořen slova); pěvec, zpěvák, pěvecký, zpěvník (-pě-: kořen slova); objem, objímat, objetí, objímka (ob-: předpona); vědec, věda, vědecký, vědkyně (vě-: kořen slova); oběť, obětní, obětovat (-bě-: kořen slova).
2. např.: jet – za-jet, do-jet; jev: vý-jev, z-jev; jem: v-jem.
3. **a)** ob-**jedn**-at, ob-**jížd**-ka, **pěst**-itel, **pěš**-ina, v-**jezd**, **věž**-ní.
b) Např.: Objednal zboží. Na naší trase je objížďka. Alois je výborný pěstitel ovoce. Lesem vede úzká pěšina. Vjezd do dvora je zakázán. Věžní hodiny odbily poledne.
4. **a), b)** zlomená **vě**tev – Zlomená větev po bouři spadla ze stromu. **pěst**uji květiny – Na své zahradě pěstuji květiny. **vě**ta – Přečetl správnou větu. **pě**nkava zpívá – Na zahradě zpívá pěnkava. **vě**rná Bětko – Věrná Bětko stojí vždy při mně. **pě**vecký sbor – Náš pěvecký sbor dnes zazpívá v kostele. **obje**vení Ameriky – Objevení Ameriky je velkou historickou událostí. **obě**h – Dnes jsme se učili o krevním oběhu. **pě**t hodin – V pět hodin mi začíná trénink. **zvě**davý člověk – Petr je zvědavý člověk. **největ**ší hřib – Našel ten největší hřib. **kru**hový **obje**zd – Nedaleko našeho domu je kruhový objezd.

strana 36

6. např.: věnec – věneček, věncitý; hrábě – hrabat, zahrabaný; vězeň – věznice, vězeňský; spěch – spěchat, uspěchaný; sběr – sběrna, sbírat.
7. **a), b), c)** Tovární **obje**kt (**1. p.**) byl uzavřen. Spočítal **obje**m (**4. p.**) krychle. Na dovolenou si vzal **obje**mny kuf. **Vje**zd (**1. p.**) do dvora je zakázán. Přinesl **obě**ť (**4. p.**) na oltář vědy. Na **obě**d (**4. p.**) budou špagety. Stromy jsou obsypány **kvě**ty (**7. p.**).
8. Co je dnes k obědu? Vysvětle význam **vě**ty. **Vě**decký výzkum přinesl nové **obje**vy. **Obě**hni devětkrát hřiště. **Vě**ra nám **obě**tavě pomáhá. Z oblohy dopadá **svět**lo hvězd. **Pospě**š si. **Obje**dnám si **vě**neček a **vě**trník. **Vě**řím ti. To je těžká **vě**c. **Kvě**ta **vě**ší prádlo. **Pravě**cí lidé žili v tlupě.
9. široký **vje**zd (v-jezd; předpona), mamincino **obje**tí (ob-jetí), **obě**tavý (-bě- v kořenu slova) pomocník, **vě**rný (-vě- v kořenu slova) přítel, **dvě** (koncovka) zpěvačky, **vje**li (v-jeli) do příkopu, vysoké **napě**tí (-pě- v kořenu slova), **bě**ž (-ě- v kořenu slova) rychle, významný **obje**v (ob-jev), **pěst**uje kvěťák (-pě-, -vě- kořeny slov), nová

větrovka (-ě- v kořenu slova), dálniční objezd (ob-jezd), pěna (-pě- v kořenu slova) do koupele, známý vědec (-vě- v kořenu slova), ztratil vědomí (-ě- v kořenu slova), rozsáhlé vědomosti (-vě- v kořenu slova), zlomená kost v zápěstí (-pě- v kořenu slova).

strana 37

11. němě – němý, ohromně – ohromný, sám – osamělá, vědomě – vědomý, rozumí – rozumět, tam – tamější.
12. a) **uzemnění** – příbuzné s **uzemňující**; b) **střídme** – **střídme**; c) **skromně** od **skromný**.
13. Tatínek má rád výtvarné **umění** (od **umět**). Večer bychom měli jíst **střídme** (od **střídme**). Rozbil jsem pokojový **teploměr** (měr od **měřit**). Schody stoupaly strmě (od **strm**) vzhůru. **Tamější** (od **tam**) král zavedl nové pořádky.
14. **vědomý** – **vědomě** (-ě je přípona), **jemný** – (**jemně**), **povědomý** – **povědomě**, **temný** – **temně**, **dojemný** – **dojemně**, **upřímný** – **upřímně**, **soukromý** – **soukromě**, **náramný** – **náramně**.

strana 38

1. a) Předpony jsou **tučně**, přípony jsou **podtržené**: **poddůstojník**, **kamenný**, **rozzlobit**, **rozzuřit**, **oddělit**, **cenný**, **týdenní**, **poddaný**, **okenní**, **poddajný**, **oddálit**, **rozzářit**, **dvojjazyčný**, **panna**, **nejjemnější**.
2. **pece** – Dal péct chléb do **pece**. **pecce** – V **pecce** se můžou nacházet zdraví škodlivé látky. **Křečí** – Trpěl svalovou **křečí**. **křeččí** – Objevil **křeččí** zásoby. **podaný** – Předmět **podaný** otcem položil na policičku. **poddaný** – **Poddaný** přišel ke králi. **nejjistější** – Byl stále **nejjistější** a **nejjistější**. **nejjistější** – Zvolil si **nejjistější** postup.
3. a), b) **rostlinný** – **roslin-ný**; **okenní** – **oken-ní**; **rodinný** – **rodin-ný**; **zločinný** – **zl-o-**(spojovací samohláska) + kořen: **-čin-ný**; **kolenní** – **kolen-ní**; **oční** – **oč-ní**; **ochranný** – **o-chran-ný**; **slunný** – **slun-ný**; **pohonný** – **po-hon-ný**; **plamenný** – **plamen-ný**; **ramenní** – **ramen-ní**; **ranní** – **ran-ní**; **koruna** – **korun-ní**.
Koupil si rostlinný produkt. Natřel okenní rám. Koupil si rodinný domek. Měl zločinný úmysl. Bolel ho kolenní kloub. Měl oční zánět. Použil ochranný obal. Koupil si slunný byt. Ceny pohonných hmot rostly. Jeho projev byl plamenný. Vykloubil si ramenní kloub. Ranní káva mu zpříjemnila den.
4. havraní, beraní, krocání, lachtání, jelení, orangutaní, tulení.

strana 39

5. a), b) **roz-zuřený** býk, **měk-ký** chléb, **obran-ný** val, **taj-ný** deník, splněná **povin-nost**; okenní rámy, **klokán-í** kapsa, všestran-ný sportovec, **plyn-ná** angličtina, **ran-ý** (ve významu časný) kvěťák.
6. a) **rovin-ný**, **stříbr-ný**, **prken-ný**, **nevin-ný**, **kamen-ný**, **nos-ní**, **bylin-ný**, **den-ní**, **vrán-í**, **týden-ní**, **vin-ný**, **krocán-í**, **skal-ní**, **zákon-ný**, **obran-ný**, **měsíc-ní**, **hrdin-ný**, **klam-ný**, **tem-ný**, **oken-ní**.
b) např.: rovinný útvar, stříbrný řetízek, prkenná podlaha, nevinná dívka, kamenný most, nosní sprej, bylinná směs, denní program, vrání oko, týdenní program, vinný nápoj, krocání mládě, skalní město, zákonný rozsudek, obranný val, měsíční svit, hrdinný boj, klamný přízrak, temný kraj, okenní rám.
7. a) Máme **slunný** (**slun-ný**) byt. Kdo z nich je **viníkem** (**vin-íkem**)? Rozhodčí byl skutečně **nestranný** (**ne-stran-ný**). Účast je **povinná** (**povin-ná**). Píše si svůj **deník** (**den-ík**). Kráčet jsem po **kamenných** (**kamen-ných**) schodech. Jeho dědeček je **kameníkem** (**kamen-íkem**). Je to moje **celodenní** (**cel-o-den-ní**) práce. **Rané** (ve významu časné) brambory nám přišly k chuti. **Výletníky** (**vý-let-níky**) lákal **stinný** (**stin-ný**) les.
b) Na **cvičišti** pochodovaly **oddíly** (od-**díl-y**) vojáků. Dědečkova ústa jsou už úplně **bezzubá** (**bez-zub-á**). Hradní pán byl ke svým **poddaným** (pod-**dan-ým**) krutý. Neodmítl jsem **podanou** (po-**da-nou**) ruku. Povýšil na **poddůstojníka** (pod-**důstoj-níka**). Maminku můj pozdní příchod velice **rozzlobil** (**roz-zlob-il**). Která hvězda je **nejjasnější** (**nej-jasn-ější**)? Podle jeho **vysvětlení** (**vy-světl-ení**) to bylo ještě **nejjasnější** (**nej-jasn-ější**). Kamarád **rozzlobil** (**roz-lom-il**) chleba a **rozdělil** (**roz-děl-il**) se se mnou.
8. a), b) **ranní** (kořen: **-ran-** + přípona **-ní**) noviny, **jeskynní** (**jeskyn-ní**) medvěd, **cenné** (**cen-né**) známky, **rostlinný** (**rostlin-ný**) olej, **jelení** (**jelen-í**) parohy, **stinné** (**stin-né**) místo, **rozzlobený** (**roz-zlob-ený**) pán, **skleněná** (**skl-eněná**) miska, **proutěný** (**prout-ěný**) nábytek, **bylinná** (**bylin-ná**) mast, **dvoudenní** (**dvou+den-ní**) výlet, **nástěnná** (**ná-stěn-ná**) mapa, **dřevěná** (**dřev-ěná**) hračka, **bezstarostné** (**bez-star-ost-n-é**) dítě, **nejjasnější** (**nej-jasn-ější**) hvězda, **nejjižnější** (**nej-již-nější**) místo.
9. **nepovinné** předměty, **rané** ovoce, **telefonní** seznam, **lachtání** mládě, **ranní** mlhy, **okenní** rámy, **sloní** kly, **stinné** zákoutí, **ranní** rosa, **drahocenný** obraz, **každodenní** povinnost, **vinný** ocet, **odhalit** **viníka**, **pročist** **ceník** zboží, **napsané** stránky, **české** **deníky**, **vícezrnný** chléb, **lesní** **panna**, **proutěný** koš, **kolenní** kloub, **rozseknutý** pařez, **rozšířená** sukně, **měkký** tvaroh, **poddaný** lid, **oddaný** přítel, **odložit** si kabát, **rozzuřený** pes.

strana 40

1. **hradištský** – **hradištský**, **meziříčský** – **meziříčský**, **veltruský** – **veltrušský**, **pražský** – **pražský**, **jaroměřský** – **jaroměřský**, **hradecký** – **hradecký**, **brněnský** – **brněnský**.

2. horničtí učňové, mladičtí studenti, dětští herci, maličtí broučci, valašští muzikanti, ruští bohatýři, afričtí bojovníci, zedničtí mistři.

strana 41

3. indián – indiánský – indiánští, vlastenec – vlastenecký – vlastenečtí, vodák – vodácký – vodáčtí, chodec – chodecký – chodečtí, letec – letecký – letečtí, husita – husitský – husitští, dítě – dětský – dětští, město – městský – městští.
4. slezský havíř, francouzské město, dětský smích, černošští obyvatelé, sousedský pozdrav, dobříšští rukavičkáři, český výrobek, krkonošský lyžař, slovenští pastevcí, pařížská Eiffelova věž, skautský tábor, Staroměstské náměstí, brazilský fotbalista, potravinářský průmysl.
5. pařížské náměstí, chodské slavnosti, kroměřížský zámek, tuniští turisté, olomoucké tvarůžky, plzeňský pivovar, předměstský park, městská výstavba, horští dravci, lovečtí psi, krkonošský park, černošský rituál, slezské město, přeloučtí obyvatelé, čeští vlastenci, francouzští diplomaté, sousedské vztahy, mořští dravci, lékařské vyšetření, pražské věže.
6. Brandýs – brandýský – brandýští, Brno – brněnský – brněnští, Beroun – berounský – berounští, Dobříš – dobříšský – dobříšští, Olomouc – olomoucký – olomoučtí, Ostrava – ostravský – ostravští, Praha – pražský – pražští, Zlín – zlínský – zlínské.

strana 42

1. a) Kocour se připlížil k hejnu vrabců. Výroba strojů má vynikající úroveň. Netopýr létá neslyšně. Výlet se nám vydařil. Děti při zpěvu vytleskávaly rytmus. Lyžování patří mezi nejoblíbenější zimní sporty. Chlapec vynikal ve výtvarné výchově. Na bidle seděla holubice. Čas plyne jako voda. Na pastvině byl zvláštní výběh pro býky.
b) při-plíž-il, vý-let, vy-dař-il, vy-tlesk-ávaly, zim-ní, vý-tvar-né, vý-běh.
2. a) směnárna, pomněnka, zapomněl, umělec, oběžník, rozuměl; oběžník, pomněnka, rozuměl, směnárna, umělec, zapomněl.
b) oběžník – oběžná, pomněnka – pomněnkové, rozuměl – porozumění, směnárna – vyměnil, umělec – umění, zapomněl – zapomnětlivost.
3. např.: běžec – běh, běhat; pěvec – pět, pěvecký; pěna – pění, pěnivý; vězeň – vězeňský, věznice; spěch – spěchat, uspěchaný; sběr – sběra, sběrný.
4. V kořeni slova: -ě-; po předponě: -je-: obětavý pomocník, nečekaný objev, široký vjezd, pěna ve vaně, výběh pro psy, pěnová koupel, objektivní popis, průběžné hodnocení, věcná poznámka, zběsilý úprk, objemné těleso, mámino objetí, objezd okolo vesnice, větrná elektrárna, oběti války, mapa světa, zpěv pěnkavy, svědomitý člověk.

strana 43

5. příjemný – příjemně, vědomý – vědomě, skromný – skromně, tajemný – tajemně, zřejmý – zřejmě; ohromný – ohromně, strmý – strmě, samozřejmý – samozřejmě, omamný – omamně, rozumný – rozumně.
6. jemně – jemný, vědomě – vědomý, ztemnělá – temný, neuměl – neumí, rozumně – rozumný, osaměle – sám, tamější – tam, rozuměl – rozumí.
7. a), b) kořen slova podtržen: a) slunce, slun-ný, slun-íčko; b) den-íček, den-ní, deník; c) rameno, ramenní, ramínko; d) okno, okenní, okenice; e) rodinka, rodina, rodinný.
8. rodinný výlet, ramenní kloub, lachtaní ploutve, ranní rosa, jelení říje; okenní rám, denní plán, sloní chobot, vinná réva, stinné místo.

strana 44

1. b) V ukázce je popisován meč. Byla to nádherná zbraň... drahokamy zdobeného meče.
V popisu jsou hojně zastoupena přídavná jména; pomocí nich vyjadřujeme vlastnosti či nápadné rysy popisovaných předmětů.
Přirovnání: ostrá jako břitva, lehký jako pírkó.

strana 45

3. např.: třída – školní, vymalovaná, malá; kniha – ilustrovaná, zábavná, půjčená; škola – vysoká, nová, rekonstruovaná; dům – panelový, rodinný, opravený; zahrada – květinová, botanická, posečená; kamarádka – nejlepší, upřímná, hodná; prázdniny – letní, dlouhé, jarní; sešit – roztrhaný, obalený, popsany; míč – vyfouklý, fotbalový, nový.

4. např.: vysoký – nízký, malý – velký, tenký – tlustý, barevný – bezbarvý, smutný – veselý, ošklivý – hezký, teplý – studený, čistý – špinavý, hladký – hrubý.
6. a) A. brýle, B. komín, C. teploměr.

strana 46

1. a) Budík se ozval přesně ve čtvrt na sedm. Kovová palička (**není vyjmenované ani příbuzné slovo**) kmitala (**není vyjm. ani příb. slovo**) mezi dvěma zvonky a vytvářela (**předpona vy-**) nesnesitelný (**není vyjm. ani příb. slovo**) zvuk, který se dral Stuchlíkovi (**není vyjm. ani příb. slovo**) do uší. Vymrštil (**předpona vy-**) ruku zpod peřiny a zastavil (**není vyjm. ani příb. slovo**) rafičku. V pokoji se brzy (**vyjm. slovo**) objevila (**není vyjm. ani příb. slovo**) maminka (**není vyjm. ani příb. slovo**), zdvihla (**není vyjm. ani příb. slovo**) synovu (**příbuzné se syn**) peřinu a zašimrala ho na lýtku (**vyjm. slovo**). Ucukl a zlostně mhouřil oči. Tohle nenáviděl (**není vyjm. ani příb. slovo**). Nejhorší způsob buzení na světě je šimrání. To **by** (**příbuzné s být**) si raději pod sebou nechal zapálit (**není vyjm. ani příb. slovo**) postel.
2. a) lyžař • lyžování • lížátko • lyžařský; b) mlynářka • mlýnice • mlýn • líný; c) omyl • mýlka • mýtý • mýlí se; d) myšlenka • myš • mysl • myslet; e) hmyz • hmyzožravec • mizera • hmyzí.
3. a), b) např.: **pobýt** – zůstat – Pobyl týden u babičky. **pobít** – tlouci – Pobil střechu plechem. **sbít** – stlouct – Sbil boudu pro psa. **zbit** – zmlátit – Zbil zuřivého psa. **dobyl** – získal – Král dobyl hrad. **dobil** – zmlátil, dorazil; dobil baterii – Myslivec dobil škodnou. Dobil si mobil. (oni) **byli** – pobývali někde – Byli u babičky v Jablonci. (ony) **byly** – Dívky byly v baletu. **nabýt** – získat – Nabyl nové vědomosti. **nabít** – natlouct – Nabil hřebík do prkna. **ubýt** – zmizet – Vody v řece ubylo. **ubít** – utlouci, usmrtit; zmařit – Ubil útočící zmiji. Ubil svůj talent.

strana 47

4. zajistit odbyt, zabítý voják, nerozbité sklo, **byl** **bych** přišel, líbivá melodie, válečný dobyvatel, krupobití, nabitá zbraň, **bijící** hodiny, bývalé **bydliště**, **vybílený byt**, bílá kobylka, **odbýt** práci, prohraná bitva, přibít hřebíky, sbírejte **byliny**, bývalý spolužák, **nevybírej** si, neobvyčejný zážitek, **bíci** nástroje, **hbitý** žák, nikoho nepřibírej, starobylé obyčej, **zabítý býk**, úbytek a přebytek, spotřebitel, líbil se.
5. **Pelyněk** je léčivá bylina. Libor na horách zlomil obě **lyže**. **Slyšíš** mě dobře. **Neplýtvej** penězi! Voda v řece líně **plyne**. Při bouřce se **blýská**. Poraněné **lýtko**, **neplýtvej** elektřinou, **Lysá** hora, starobylý **mlýn**, taška z **lýka**, **lyžařský** vlek, **plynový** sporák, **lýtkový** sval, mluví **plynule/plynně** anglicky, hořký jako **pelyněk**.
6. Kachna **lyska** má na hlavě **lysinu**. Keř s lískovými ořechy se nazývá **líška**. I když teta bydlí daleko, je mi velmi blízká. Bojím se, když se venku **blýská**. V Holandsku je často k vidění větrný **mlýn**. Není jednoduché **mlít** kávu na starém ručním mlýnku.
7. **mylná** zpráva, **namydlené** ruce, medvídek **mýval**, poraněná **mícha**, **milí** přátelé, horský průsmyk, obtížný **hmyz**, **zlomyslný** kluk, **mířím** přesně, **mydliny**, malý **myšák**, minerální voda, miska jahod, drobné **mince**, samé **nesmysly**, **zmizelé** město, tmavá **místnost**, krmivo pro **rybičky**, utáhl **smyčku**, citlivé **místo**, světlá **mýtina**, můžeš se **mýlit**, **nezamykej**, **míč**, **vysmýčít byt**, **my** se **nemýlíme**, pomoz **mi**.

strana 48

8. **umýt** se, **umývárna**, **myčka**, miska, **umytý**, **nemýlil** jsem se – do řady nepatří miska; **b)** **mysl**, **myšlenka**, **smysl**, **přemýšlet**, **vymyslet**, **mínil** – do řady nepatří **mínil**; **c)** **míjet**, **průsmyk**, **smýčít**, **smyčka**, **smyk** – do řady nepatří **míjet**.
9. **mýlit** se – např. **zmýlit** se, **zmýlená**, **omyl**, **mýlka**; **zamykat** – např. **odemykat**, **odemykání**, **vymykat** se, **výmyk**.
10. a) **my** – My dva si budeme rozumět. **mi** – Podej mi sůl. **mýt** – Myje nádobí. **mít** – Budu mít rodinný dům. **myjí** – Novákovi myjí auto. **míjí** – Léta míjí. Vlák minul stanici. b) **pýcha** – Je pýchou svých rodičů. **píchá** – Trn píchá. **zpychnout** – Někdo s úspěchem zpychne. **spíchnout** – Sestra mi šaty narychlo spíchna.
12. **Pilou** řežeme, **pilníkem** pilujeme. Lída **bydlí** v Písku. Včely **pilně** **opylují** květiny. Polštář **byl** ušit z **pytloviny**. **Kopytníci** jsou zvířata, která mají **kopyta**. Dělíme je na **sudokopytníky** a **lichokopytníky**. **Pytlák** si **odpykal** trest. Na staveništi **vidíme** **pytle** s cementem a **hromady** písku. Pan **Pivoňka** se při **chůzi** opírá o **hůl**. **Vrabci** se **čepýří**. **Slepíš** mi **papírového** draka? **Kaktus** má **píchlavé** ostny. **Nepíchni** se o trn.
13. Znáš pohádku O **pyšné** princeznce? **Pýcha** je nepěkná vlastnost. **Kůň** má **vlhké** **pysky**. **Rybáři** chytají ryby na **třpytku**. Je **kráva** **sudokopytník**, nebo **lichokopytník**? Z **jeskyně** **vylétají** **netopýři**. **Vodní** hladina se na slunci **třpytí**. Za tento čin **budeš** **pykat**. Měl by **zpytovat** své svědomí. **Eva** se **zapýřila** studem. **Klopýtali** jsme po **hrbolaté** cestě. Mezi **obilím** roste **pýr**. **Učíme** se **pravopis** malých a velkých písmen.

strana 49

14. **Otesánek** **byl** **nenasyta**. V **listopadu** **bývá** **sychravo**. Máme doma **přesýpací** hodiny. **Obilí** se **skladuje** v **sýpkách**. **Husa** **výhružně** **zasyčela**. **Rozsypal** smetí. **Syn** **byl** **podobný** otci. **Zedník** **prosival** písek. **Pražský** **hrad** **býval**

sídlem králů. S velkým úsilím díru zasypal. Hasičské auto hlasitě troubilo. Kaluž pomalu vysychá. Synovec posílá doporučenou zásilku. Sípáním si ničíš hlasivky. Prosím, zesil zvuk v televizi. Silnice byla kluzká.

15. a) Sníh se sype z oblohy. Nemluví, jen sípe. Měl rád syrovou zeleninu. V chemii jsme se učili o kyselině sírové. Jedl chleba se sýrem. Síra se značí v chemii písmenem S. Sytý hladovému nevěří. V síti uvízla ryba.
b) Vy to víte. On to ví. Výr je sova. Na hladině vznikl vodní vír. Výří mládě vylétlo z hnízda. Prach se dnes hodně víří. Na stromě spatřil výra. Výra v Boha mu pomáhá. Náš pes bude dnes zase výt. Vít věnce ji bavilo. Výskal na lesy. Vískal dítěti ve vlasech. V domě vyla meluzína. Na naší ulici byla postavena nová vila. Víla je pohádková bytost. Výská na celé sídliště. Malé vesnici se říká víska. Jeho výška byla ohromující. Hradní vížka zůstala neporušená. Vyskoč výš. Ty to víš?
16. a) myslet, lovit, mísit, sypat, slyšet, plynout, vinout, smýčtit, sbírat. Slovesný tvar se nazývá infinitiv.
b) např.: Vymyslel nový vynález. Vylovil velkou rybu. Vymísil těsto. Vysypal zrní na podlahu. Vyslyšel jeho prosbu. Pravda vyplynula na povrch. Počká, jak se situace vyvine. Vysmýčil celý byt. Borůvky už v lese někdo vysbíral.
c) lovit, mísit, myslet, plynout, sbírat, slyšet, smýčtit, sypat, vinout.
17. vyviklaný zub, ustanovit službu, přežvýkavec, laso zasvištělo vzduchem, vinný sklep, malá mořská víla, otvírací doba, kostelní vížka, musíš vyhrát, vesele si zavýskl, nadmořská výška, vítězný vojevůdce, vidím dobře, musí mu vykat, malý Vítek, vítáme vás, ničivý víchř, svíjel se v bolestech, známá povídka, špatné návyky, zapadlá víska, výročí vítězné bitvy, tady nehvízdej, visací zámek, visutý most.

strana 50

19. a) vynález, višně, výzbroj, viditelný, výjezd, vybarvil to, výhra, viník, vinice, viklat, vyzvědač, vysavač, vina, vynikající, vydlabat, vývoz, vyzdobit, výběr, vinohrad, vichřice, výrobek, vynález, výslech, výdaj, vidle, vidlička, vymysl, výdělek, vyprávěl, vybírej, vyvolat, výfuk, vyšívat, výzdoba, výpověď, výborný, vyvíjet se.
20. a) Pes celou noc vyl. Děvčata vila věnečky. Jeho synové postavili pěknou vilu. Babička vískala dědovi Vševedovi vlasy. Na věšáku visel kabát. Vítr víří na chodníku listí. Náš drak vyletěl výš než váš. Víš něco o chobotnicích? Děti měly volno a radostně výskaly. Na jaře zahradník vysel semena ředkviček. Viděl jsi někdy výří mláďata? Vzduchem víří několik chmýříček. Jsem zvyklá brzy vstávat. Žádný neúspěch mě hned nezviklá.
b) po-stav-ili, chod-níku, vy-let-ěl, zvyk-lá.
c) např.: noc – den, pěknou – škaredou, výš – níž, děti – dospělí, radostně – smutně, brzy – pozdě, žádný – každý, neúspěch – úspěch.
d) Pes celou noc vyl. Děvčata vila věnečky. Jeho synové postavili pěknou vilu. Babička vískala dědovi Vševedovi vlasy. Na věšáku visel kabát. Vítr víří na chodníku listí.
21. Učí se několik cizích jazyků. Lží nic nezískáš! Byla tuhá zima. Ve společnosti nezívej. Brzičko nastanou Vánoce. Děti se vozily na kolotoči. Jeho nezištná pomoc nás překvapila. Kamzík je vzácné zvíře. Špindlerův Mlýn je známé středisko zimních sportů. Žlutá zimnice je nebezpečná choroba. Musím si vzít víc peněz. V podzimní soutěži jsme získali druhé místo. Jak se nazývá tato hora? Už ses dost nazíval, jdi spát.
22. Litomyšl, hrad Bítov, hrad Sychrov, Zlín, Písek, Vyškov, Litovel, Bystřice nad Pernštejnem, Svitavy, Litoměřice, bitva u Lipan.

strana 51

23. a) Krkonoše jsou nejvyšší hory v Čechách. Bývají zahaleny oblaky. Bystřiny ubíhají dolů. Nejvyhledávanějším lyžařským střediskem je Špindlerův Mlýn. Nejvyšší horou je Sněžka. Lidé si vyprávějí o Krakonošovi. Byl to dobrý duch. Obyvatelé dodržují mnoho obyčejů. Zima přichází brzy a vydrží až do května. Vysoký sníh vystrojí les a přikryje kleč. Pod Krkonošemi vyrostlo mnoho slavných spisovatelů, autorů známých povídek.
b) Bystřiny ubíhají dolů. Lidé si vyprávějí o Krakonošovi. Obyvatelé dodržují mnoho obyčejů.
c) Krkonoše – 1. p., růže (některé pády i stroj); hory – 1. p., žena; Čechách – 6. p., žena; oblaky – 7. p., hrad; bystřiny – 1. p., žena; střediskem – 7. p., město; Mlýn – 1. p., hrad; horou – 7. p., žena; Sněžka – 1. p., žena; lidé – 1. p., 1. a 5. p. jako sousedé, ostatní vz. kost; Krakonošovi – 6. p., muž; duch – 1. p., pán; obyvatelé – 1. p., muž; obyčejů – 2. p., stroj; zima – 1. p., žena; května – 2. p., hrad; Krkonošemi – 7. p., růže (některé pády i stroj); spisovatelů – 2. p., muž; povídek – 2. p., žena.
24. a) vyžle, b) sytý, c) zpytovat, d) sychravo, e) lýko, f) vzlykat, g) lysý, h) plyš, i) byliny.
25. a), b), c) Na (7) podzim (1) se (3) z (7) komína (1) ozývala (5) meluzína (1).
d) např.: komínový, komíník.
e) podzim, ozývala.

strana 52

2. **a)** Na svůj věk... jako uhel.
b) Chybí: barva vlasů, tvar nosu a brady, způsob oblékání, řeči, chůze.

strana 53

3. **b)** Jadrné oči – např: živé, bystré. K zálibám paní Láryfáry může patřit např. vaření či pečení cukrářských výrobků.
Domácí zvířata – zvířata chovaná doma, ochočená zvířata.
Povaha pana Chubba – byl prchlivý. Pan Chubb se neobešel bez své velké vařečky. Přirovnání: vzplanout stejně rychle jako olej stříknutý do ohně – velmi prudce vzplanout, „vybuchnout“.
Panu Vavřinci bylo 39 let. Nebyl štíhlý, byl silnější – měl tvář jako melounek.

strana 54

1. Jel kolem (6) s novým kolem (1). Denně chodil kolem (7) rybníka. Petr se (3) potkal se (7) Silvou. Bez (7) peněz do hospody nelez. Černý bez (1) je léčivý. Otec kosí (5) louku. Uviděl kosí (2) mláďata. Má velký nos (1). Nos (5) rukavice.

strana 55

2. Už **tu** (6) stojím hodinu. Půjč mi **tu** (3) tužku. Otec ráno **kosí** (5) louku. Táhle je **kosí** (2) hnízdo. Přijdu **ráno** (6). To dnešní **ráno** (1) je ale pěkné. Eva **a** (8) Adam šli do školy. **A** (9) to je mi nadělení! **S ničím** (3) takovým jsem nepočítal. **Ničím** (5) špatný výrobek. **Pod** (7) **nos** (1) si namaloval knírek. Cukroví naskládal na **podnos**. Využij své **moci** (1) k prosazení dobré věci. Zítra nebudu **moci** (5) přijít.
3. **a), b)** kořen slov **tučně**: **chytrý** (2), **chytrák** (1), **chytrost** (1), **chytračit** (5), **chytře** (6); **červený** (2), **červeň** (1), **červenat** (5), **červeně** (6), **zčervenat** (5), **červánky** (1); **krása** (1), **krásně** (6), **krásný** (2), **krasotinka** (1), **krášlit** (5), **krasavec** (1).
c) např.: Ten hoch je chytrý. Ty jsi ale chytrák! Překvapila mě jeho chytrost. Jirka se snažil chytračit. Šel na to chytře.
4. **a), b), c)** V románu (1) Pán (1) prstenů (1) se (3) tak nazývali velcí (2) zlí (2) vlci (1). Obvykle jim (3) oči (1) zle svítily, jazyky (1) jim (3) visely ze zubatých (2) tlam (1). Jedná se (3) o mimořádně nebezpečné (2) a dravé (2) bytosti (1), jimž (3) je lépe se (3) vyhnout, pokud je to (3) jen trochu možné (2). Žijí-li volně, organizují se (3) do smeček (1) v čele (1) s největším (2) vlkem (1) jako vůdcem (1). Jejich (3) vytí (1) je podobné (2) ukrutnému (2) řevu (1), který (3) sám (3) o sobě (3) stačí ochromit oběť (1) a narušit její (3) zdraví (1).
5. např.: bílý – běloba, běloch; červený – červeň, červenka; zelený – zeleň, zelenina; černý – čern, černoch, černota; sladký – sladkost, sladidlo; kyselý – kyselka, kyselost; hustý – hustota, hustilka; syrový – syrovátka, syrovinky; hořký – hořkost, hořčák; dobrý – dobrota, dobrák.
6. **a), b) předmluva** (1), **podpatek** (1), **bezmračný** (2), **schovaný** (2), **zhlédl** (5), **s** (7) vámi (3), **k** (7) nám (3), **rozsvítil** (5), **setrvat** (5), **bezpodmínečný** (2), **ztloustl** (5), **spona** (1), **vypadl** (5), **bez** (7) brýlí (1), **ztuha** (6), **se** (7) síti (1), **vyžehlit** (5), **zmačkaný** (2), **z** (7) rozpočtu (1), **s** (7) rozpaký (1), **podzemní** (2), **bez** (7) zubů (1), **bezzubý** (2).

strana 56

7. Půjdeš na letecké závody? Včera byla mrazivá noc. Maminka má sedavé zaměstnání. Procvičte ruku krouživým pohybem. Pod čarou je v učebnici uvedeno rozšiřující učivo. Nový obraz je opravdu působivý. Některé květiny musí stát na slunném místě.
8. **a), b)** Lidé odešli a zůstaly jen věci nejtišší. A přeci někdo i věci uslyší. Když (8) sedne (5) si (3) k (7) nim (3) v (7) přítomí (1) malíř (1) a (8) když (8) je (5) hodně (6) zvědavý (2), zaslechne (5), co (3) mu (3) citron (1) nebo (8) talíř (1) vypráví (5). Kdybyste byli jednou tiše, alespoň maličkou chvíličku, bylo by dozajista slyšet šeptání vašich hrníčků.
c) odejít, zůstat, uslyšet, sednout, být, zaslechnout, vyprávět, být, slyšet.
d) je, byli byste, bylo by.
e) zátíší – tiché místo; skupina menších neživých předmětů či jejich vyobrazení (druh výtvarného díla).
9. **a), b)** Naučíme se připravit **skvěle** (6) chutnající hrachovou polévku. **Nejprve** (6) hrách **pečlivě** (6; **nedbale**) přebereme a **důkladně** (ledabyle) propereme ve vodě. Nасыпeme ho do vody, přidáme **najemno** (6; **nahrubo**) namletý pepř, stroužek česneku, majoránku a sůl. Vše necháme **dlouze** (6; **krátce**) vařit. Přidáme jíšku z másla a povaříme **ještě** (6) čtvrt hodiny. **Nakonec** (6; **nejprve**) nakrájíme smaženou housku nebo chléb a nasypeme do polévky. **Hned** (6; **později**) podáváme.

10. a) **Kéž** by zítra nepršelo! **Ať** dostanu na vysvědčení samé jedničky! **Necht'** se vám vše podaří! **Kéž** ten autobus stihneme! **Že** se nestydíš! **Však** já ti ukážu!
c) např.: Kéž jsem brzy zase zdravý.

strana 57

2. a) Fretky (1) si (3) v (7) poslední (2) době (1) získávají (5) stále (6) větší (2) oblibu (1) a (8) stávají (5) se (3) v (7) pravém (2) slova (1) smyslu (1) módním (2) zvířetem (1). Nejedná (5) se (3) o (7) módní (2) novinku (1), fretky (1) se (3) chovají (5) v (7) zajetí (1) už (6) asi (6) dva (4) tisíce (4) let (1). Dříve je lidé chovali pro kožešinu. Láká nás šibalský výraz jejich obličejů, bystrost a také jejich zvědavost. Měli bychom si však pečlivě rozmyslet, zda si ji pořídíme. Fretka potřebuje naši lásku a péči.
3. Přišli tři (4) bratři. Aby ses zahřál, tři (5) si o sebe dlaně. **Ráno** (1) se nám krásně vydařilo. Z dovolené jsme přijeli **ráno** (6). **Bez** (7) zubního kartáčku se neobejdu. Natrhala černý **bez** (1). Chraňte si své **zdraví** (1). Žáci **zdraví** (5) učitele povstáním.

strana 58

1. Perníkáři byli řemeslníci, kteří vyráběli perník; např.: moučnice – truhla na uchování mouky; marcipán – cukrářské hmota, jejímž základem jsou mandle a cukr.
3. Před Vánoce. Narození Ježíše Krista, Syna Božího.

strana 59

5. zedník staví dům, maminka vaří oběd, švadlena šije šaty, tatínek pracuje na zahradě, pokrývači opravují střechu, babička plete ponožky, teta peče cukroví, strýc opravuje auto.
6. leží (stojí), obrůstá, dorazili, se dívali, šli, nesli.

strana 60

1. Jak daleko slyšíme **zvuk (děj/výsledek děje)? Hvízdání (děj) lokomotivy (věc)** slyšíme do 3 000 **metrů, hučení (děj) vlaku (věc)** do 2 500 **metrů, štěkání (děj) psa (zvíře)** nebo **výstřel (děj)** do 1 800 **metrů, zvonění (děj) a kokrhání (děj)** do 1 600 **metrů, hudbu (děj)** nebo **bubnování (děj)** do 1 400 **metrů, silný mužský hlas (děj)** do 1 000 **metrů, kuňkání (děj) žab (zvíře)** do 900 **metrů, cvrkot (zvíře) cvrčků (zvíře)** do 800 **metrů. Zvuk (děj)** proniká do **výšky** nahoru lépe než **směrem** opačným. **Vzduchoplavci (osoba)** v **balonu (věc)** ve **výšce** 1 500 **metrů** slyší mluvené **slovo** ze **Země (věc)**, kdežto sami nemohou s **lidmi (osoba)** na **Zemi (věc)** mluvit.
2. a), b) názvy vlastností: **statečnost** – odvaha/zbabělost, **poctivost** – čestnost/nečestnost, bezcharakternost, **smutek** – zármutek (špatná nálada)/veselost, **laskavost** – vstřícnost/neochota, **krása** – nádhera/ošklivost, **zbabělost** – ustrašenost/statečnost, **sladkost** – líbeznost/slanost, kyselost, **hbitost** – obratnost/neobratnost; názvy dějů: malování, chůze, křik, hluk, šepot, jízda, plavba, běh, uklízení.
c) např.: namalovaný, malovat; chodící, chodit; statečný; poctivý; smutný, smutnit; ukřičený, křičet; hlučný, hlučet; šeptavý, šeptat; jízdní, jezdit; laskavý; plavební, plavat; krásný, zkrásnět; zbabělý; běžecký, běhat; uklizený, uklízet; sladký, osladit; hbitý.
1. a) **Piráti** (1. p.) V **příbězích** (6. p.) o **pirátech** (6. p.) se dočteme o temných **postavách** (6. p.), které veslují za měsíčního **svitu** (2. p.) k osamělému **ostrovu** (3. p.), protože tam chtějí zakopat **poklad** (4. p.). **Skutečnost** (1. p.) pirátského **života** (2. p.) se však od těchto **příběhů** (2. p.) dost lišila. **Piráti** (1. p.) byli **zločinci** (1. p.), kteří přepadali **lodě** (4. p.) na **moři** (6. p.) a jejich **posádce** (4. p.) často pobili. První **piráti** (1. p.) se objevili v **době** (6. p.), kdy obchodní **lodě** (1. p.) začaly křížovat Středozemní **moře** (4. p.). Zvláště se činili mezi **roky** (7. p.) 1500–1800. Jedním z nejstarších **pirátů** (2. p.) byl podle **legend** (2. p.) **Černovous** (1. p.). Jeho oblíbeným **nápojem** (7. p.) byl údajně **rum** (1. p.) smíchaný se střílným **prachem** (7. p.). V **přestřelkách** (6. p.) prý nosil šest **pistolí** (2. p.) najednou.

strana 61

2. a), b) učit se o **husitství** (6. p.), bavit se s **kamarády** (7. p.), zapomenout na **úkol** (4. p.), vrátit se s **kyticí** (7.), odejít bez **zaplacení** (2. p.), dívat se na **televizi** (4. p.), psát **dopis** (4. p.), jezdit s **rodiči** (7. p.), poučit se z **chyb** (2. p.).
3. číst dětem, číst pohádky, číst o historii; vyprávět kamarádům, vyprávět příhody, vyprávět o výletě; přivést sestře, přivést dřevo, přivést s sebou; darovat přítelkyni, darovat čokoládu hrát si s autíčkem.
4. a) za školou (7. p.) – za školu (4. p.); o babičce (6. p.) – o babičku (4. p.), nad hlavu (4. p.) – nad hlavou (7. p.), mezi koly (7. p.) – mezi kola (4. p.), pod postel (4. p.) – pod postelí (7. p.), na střechu (4. p.) – na střeše (6. p.).

b) Za školou teče řeka. – Chodil za školu. Mluvil o své babičce. – Staral se o babičku. Má starostí nad hlavu. – Nad hlavou máme modré nebe. Mezi koly je vždy osa. – Mezi kola dal desku. Schoval se pod postel. – Pod postelí měl ukryty své poklady. Kočka vylezla na střechu. – Na střeše sedí holubi.

1. a), b) Princezna na hrášku

Jak se pozná **princezna** (č. j., 1. p.)?

Tu (3) **pohádku** (č. j., 4. p.) každý zná.

Stačí **hrášek** (č. j., 1. p.), **jeden** (4) **hrách** (č. j., 1. p.), schováme **ho** (3) v **peřinách** (č. mn., 6. p.).

Princeznička (č. j., 1. p.) **celou** (2) **noc** (č. j., 4. p.) jenom vzdychá „**Áááááááááá**“ (10).

Moc (6) a moc a moc

ji tlačí **hrách** (č. j., 1. p.).

c) Král má velkou **moc** (1).

Ráno (6) vstane z **postele** (1):

„Jej, **to** (3) bylo utrpení!

Spala **jsem** (5) jak na kamení, **modřiny** (1) mám **po** (7) těle.“

Tak (6) se pozná princezna,

křehká (2), milá, líbezná.

strana 62

2. Na stole ležela **učebnice** (č. j.) češtiny. Na stole ležely **učebnice** (č. mn.) češtiny. Té **dívky** (č. j.) by ses měl zastat. **Dívky** (č. mn.) cvičily se švihadly. **Obydlí** (č. mn.) v údolí chátala. Před bouřkou se schoval v opuštěném **obydlí** (č. j.). Vypočítej objem **krychle** (č. j.). **Krychle** (č. mn.) obtáhni červenou pastelkou. **Udice** (č. mn.) z té reklamy ti nedoporučuji. **Udice** (č. j.) od tatínka byla nejlepší ze všech. Na vesnici se o svátcích nosily **kroje** (č. mn.). Oblékl se do slavnostního (č. j.).
3. Naskládal hračky do **krabice** (č. j.). Všechny **krabice** (č. mn.) zastrčil pod postel. **Opice** (č. j.) nahlas vřeštěla. **Opice** (č. mn.) jedí banány. Bez **klíče** se tam nedostaneš. **Klíče** (č. mn.) nosí v kabelce.
1. nábytek (neživ.), bič (neživ.), obyvatel (živ.), dobytek (neživ.), mlýnek (neživ.), úklid (neživ.), Alík (živ.), Kolín (neživ.), kalich (neživ.), lišejník (neživ.), lyžař (živ.), Dalibor (živ.), mistr (živ.), myslitel (živ.), úmysl (neživ.), myslivec (živ.), kopytník (živ.), přepych (neživ.), zlosyn (živ.), sirotek (živ.), zásyp (neživ.), silák (živ.), syreček (neživ.), sýček (živ.), Vyšehrad (neživ.), výbor (neživ.), výkvět (neživ.), jazykovědec (živ.).
2. a), b) Žáci (r. m. živ.) obdivovali cizokrajné vážky a žáby. Na ulici stály starobylé domy (r. m. neživ.). Děvčata (r. stř.) zalévala stromky. Sestra (r. ž.) četla zajímavý časopis. Autobusy (r. m. neživ.) měly na sobě umístěny reklamy. Tatínkové (r. m. živ.) pili vodu. Sousedé (r. m. živ.) šli na procházku s dcerou. Dědečkové (r. m. živ.) krájeli cibuli. Strýčci (r. m. živ.) mi kupovali hračky. Děvčata (r. stř.) obdivovala vystavované obrazy. Na židlích ležely časopisy (r. m. neživ.).

strana 64

1. b) „Čeština je krásná řeč. Ona má obrovskou plejádu **slov** (**vzor město**) pro obyčejné věci. Třeba „kulaťoučké jablíčko“ (**vz. město**). To neřeknete jinou řečí. Angličan musí říct „a little round apple“ – malé kulaté jablko (**vz. město**) – tomu přece chybí barva i vůně.“
2. Kuřata se schovala u slepice pod **křídlem**. Závodníci usilovně pádlovali **pádlem**. Každé hlediště je vybaveno **sedadly** (**světly**). Odpověz dvěma **slovy**. Auta svítí **světlem**.
3. a), b), c) Co na **srdci** (**vz. moře**), to na jazyku. – Být upřímný; to, co říká, se shoduje s tím, co si myslí a cítí. **Oko** (**vz. město**) – do duše **okno** (**vz. město**). – Říká se, že oči jsou zrcadlem duše, že mohou o člověku mnoho prozradit díváme-li se někomu přímo a pozorně do očí, můžeme tedy např. odhadnout některé pocity člověka, co pozoruje. Únor bílý – **pole** (**vz. moře**) sílí. – Příroda odpočívá pod sněhem a připravuje se na bohatou úrodu, která přijde i díky vláze ze sněhu. Teplé září – **ovoci** (**vz. moře**) a **vínu** (**vz. město**) se daří. – Když je v září teplo, dobře vyraje ovoce a víno, které se sklízí na podzim.
4. Na všech **polích** (**mořích**) za vsí se pěstuje obilí. Pole se hnojí **hnojivy** (**městy**). Na **nebi** (**moři**) se objevily hvězdy. Budeme počítat s desetinnými **čísly** (**městy**). V Děčíně na **Labi** (**moři**) je říční přístav. Přemýšlej nad svými **slovy** (**městy**). Obchoduje s horskými **koly** (**městy**).

strana 65

5. rajče, koště, tele.
6. a) létáním, elektrizování, topením, aportování, dřívím, lenošení, ověřením. b) *tajenka*: letadlo.
7. V pondělí (**stavení**) táta práci rozdělí. Tam za vodou v rákosí (**stavení**) je ukrytý prám. Dole v podpalubí (**stavení**) topič přikládá, na lodi je skvělá nálada. Představte si, co jsem měl dnes k obědu: knedlíky se zelím (**stavení**), se zelím (**stavením**) kyselým. Zpívám ptákům a zvláště holubům, stával v údolí (**stavení**) mém starý dům.

1. mysl (vz. kost), stonožka (vz. žena), práce (vz. růže), nožku (vz. žena), ponožku (vz. žena), v botě (vz. žena), vložku (vz. žena), rohožku (vz. žena), vlohy (vz. žena), nohy (vz. žena).
2. houby, vrby, Bratislavy, Vltavy, žirafy.
3. Na **výletě** (r. muž. neživ., č. j., 7. p., vz. hrad) v **neděli** (r. ž., č. j., 6. p., vz. růže) uviděl jsem **bleduli** (r. ž., č. j., 4. p., vz. růže), první **motýli** (r. muž. živ., č. mn., 1. p., vz. pán) přilétli za **chvíli** (r. ž., č. j., 4. p., vz. růže), **včely** (r. ž., č. mn., 1. p., vz. žena) bzučí, **jaro** (r. stř., č. j., 1. p., vz. město) se vládnout učí.

4. mrkev, labuť, postel.
5. **a)** možnostem, otrlost, troufalostem, osudovost, radosti. **b) tajenka:** motor.
6. Nikdo není bez chyby. – Každý má nějaký nedostatek (a měl by si tuhle skutečnost uvědomovat). Malé ryby – také ryby. – Přísluví souvisí s penězi, střádavostí, skromností, šetřivostí – lze ukládat i menší množství peněz. V nouzi poznáš přítele. – V nouzi nebo jiné tíživé situaci se ukáže, kdo je opravdový přítel ochotný pomoci vyřešit problém. Nelze sedět na dvou židlích. – Nelze vykonávat dvě náročné funkce, dvě náročné práce zároveň; znamená to, že by se člověk měl v takovém případě rozhodnout, co je pro něho důležitější, a opustit tu „židli“, kterou považuje pro sebe za méně důležitou, není možné dělat dvě různé činnosti současně a s úspěchem.
7. Krev proudí **cévy**. Rostou tam **břízy**. U lesa jsme našli **bedly**. Voda je v **konvích**. Doma chováme **želvy**. Vařili jsme na **pánvích**.
8. Všeho dosáhneš pevnou vůli (vz. růže). Můj pradědeček chodí o holi (vz. kost). Jedeme z Ostravy (vz. žena) do Opavy (vz. žena). Cestou do Bratislavy (vz. žena) se stavíme v Břeclavi (vz. kost). Jan Žižka zemřel u Přibyslavi (vz. kost). Auta značky Škoda se vyrábějí v Mladé Boleslavi (vz. kost). Procházeli jsme se po březích Sázavy (vz. žena). V zoo jsme viděli žirafy (vz. žena), gorily (vz. žena) i gazely (vz. žena).

1. průzkumu (r. m. neživ., vz. hrad), Čechů (r. m. živ., vz. pán), člověk (r. m. živ., vz. pán), tvorem (r. m. živ., vz. pán), vesmíru (r. m. neživ., vz. hrad), Čechů (r. m. živ., vz. pán), úkazům (r. m. neživ., vz. hrad), mimozemšťaně (r. m. živ., vz. pán), obyvatel (r. m. živ., vz. muž).
2. Naši psi (**páni**) jsou roztomilí. Jdeme do lesa se psy (**pány**). Sousedovy psy (**pány**) slyším štěkat už z dálky. Jestřáby (**pány**) lesní poznáte podle krátkých křídel a dlouhého ocasu. Sokoli (**páni**) se u nás vyskytují jen velmi vzácně. Sokolníci předvedli cvičené sokoly (**pány**). Pozoroval jsem odlétající čápy (**pány**). Zatímco pávi (**páni**) mají pestré peří, pávice jsou zbarveny hnědošedě. Na jazykovém kurzu jsem se setkal s Rusy (**pány**), Španěly (**pány**) i Italy (**pány**).
3. Motýli poletovali z kytky na kytku. – Na výstavě jsme viděli poletovat i velké exotické motýly. Holubi seděli na střeše. – Na střeše jsme viděli sedět holuby. Lvi v naší zoo nechovají. – V pražské zoo mají lvy. Orli jsou draví ptáci. – Orly jen tak někde nespátíte.

4. **a)** prášek, roky, obvody, uzel, domech, ubrusem. **b) tajenka:** proudu.
5. Nikola Tesla se proslavil mnoha vynálezy. Nadpisy podtrhávejte červeně. Uschovte ty drahokamy pečlivě. S oblibou sleduje dokumentární filmy. Na farmě žijí dokonce i pštrosi. Na břehu rybníka rostou vysoké topoly. Koupil jsem si nové závěsy. Dědeček postavil do zahrady dva úly pro včely. Nad polem létali sokolí. Listnaté stromy na podzim opadají.
6. **a), b)** V Jižní Americe v oblasti Amazonské nížiny rostou tropické deštné lesy (**hrady**). Dozorci zvaní drábi (**páni**) hlídali poddané při robotě na poli. Mona Lisa patří mezi nejznámější světové obrazy (**hrady**). Evropa, Asie a Afrika patří mezi světadíly (**hrady**). Černí ptáci s oranžovým zobákem ozobávající třešně jsou kosi (**páni**). Babočka admirál a bělásek zelný patří mezi motýly (**pány**).

8. zající (muž), šimpanzi (muž), lvi (pán), psi (pán).
9. **a)** S Francouzi (**muži**) se anglicky obvykle nedomluvíte. Pane učiteli (**muži**), kdy pojedeme na výlet? Se svými problémy jsem zašel k lékaři i k lidovému léčiteli (**muži**). Na Šumavě žijí vzácní živočiškové zvaní rysí (**páni**). Četl jsi o pachateli (**muži**) toho trestného činu? Můžu jít na návštěvu k Jakubovi (**pánovi**)? Rybář i mlynář přišli ke králi (**muži**).
b) Francouzi, učitelé, lékaři, léčitelé, pachatelé, rybář, mlynář, králi.
10. **a)** souboj, talíře, rozvoj, orlojem, jetele. **b) tajenka:** stroj.

11. a), b) **Četli jsme** (1. os., č. mn., zp. oznam., čas min.) o vynikajících stavitelích. **Vítám** (1. os., č. mn., zp. oznam., čas min.) tě, milý příteli. **Brambory jsou** (3. os., č. mn., zp. oznam., čas přít.) ve sklepe v pytlí. Z přístavu **vypluly** (3. os., č. mn., zp. oznam., čas min.) dva koráby. **Předejte** (2. os., č. mn., zp. rozkaz.) pohár vítězi. **Budeme číst** (1. os., č. mn., zp. oznam., čas bud.) pohádku o králi skřítků. **Pojďme** (1. os., č. mn., zp. rozkaz.) na návštěvu k Vilémovi. **Zajímají** (3. os., č. mn., zp. oznam., čas přít.) mě knihy o slavných objevitelích. **Byl** (3. os., č. j., zp. oznam., čas min.) první v cíli. **Rozbolely** (3. os., č. mn., zp. oznam., čas min.) mě všechny zuby.
12. anděl – r. m. živ., vz. pán, anděly; kolega – r. m. živ., vz. předseda, kolegy; spisovatel – r. m. živ., vz. muž, spisovatel; topol – r. m. živ., vz. hrad, topoly; basista – r. m. živ., vz. předseda, basisty.
13. dárce – vz. soudce, dárce; poslanec – vz. muž, poslanče; průvodce – vz. soudce, průvodce; otec – vz. muž, otče.

1. podstatná jména patří ke vzoru: a) muž, b) růže, c) stavení.
2. a), b) V naší vsi (6. p., č. j., r. ž., vz. kost) u školy (2. p., č. j., r. ž., vz. žena) mají na komíně hnízdo čápi (1. p., č. mn., r. m. živ., vz. pán). Kluci běhají v jeteli (6. p., č. j., r. m. neživ., vz. stroj) a pozorují motýly (4. p., č. mn., r. m. živ., vz. pán). Dědeček nabírá zrní v pytlí (6. p., č. j., r. m. neživ., vz. stroj) a krmí jím holuby (4. p., č. mn., r. m. živ., vz. pán). V okolí (6. p., č. j., r. stř., vz. stavení) Břeclavi (2. p., č. j., r. ž., vz. kost) se pěstuje vinná réva. Napsal špatnou číslici v děliteli (6. p., č. j., r. m. neživ., vz. stroj). V neděli (6. p., č. j., r. ž., vz. růže) jede do Ostravy (2. p., č. j., r. ž., vz. žena). Divoké husy (1. p., č. mn., r. ž., vz. žena) se ukrývají v rákosí (6. p., č. j., r. stř., vz. stavení). V kotlích (6. p., č. mn., r. m. neživ., vz. stroj) topíme uhlím (7. p., č. j., r. stř., vz. stavení). Pozoroval jsem psy (4. p., č. mn., r. m. živ., vz. pán) s jejich cvičiteli (7. p., č. mn., r. m. živ., vz. muž). Obrazy (1. p., č. mn., r. m. neživ., vz. hrad) měly rámy (4. p., č. mn., r. m. neživ., vz. hrad) provrtané červy (7. p., č. mn., r. m. živ., vz. pán).
3. a) mávat křídly (městy), po Labi (moři), bydlí v podkroví (stavení), stavba na pomezí (stavení), skryš v rákosí (stavení), vjel do obilí (stavení), sál se zrcadly (městy), spadl ze skály (ženy), měj pevnou vůli (růži), ve větvích (písniích) stromů, přijedu v neděli (růži), vrtulník s vrtulemi (růžemi), šišky na jedlích (růžích), zastav na chvíli (růži), obloha s hvězdami (ženami), jde na houby (ženy), jedu z Moravy (ženy), koberec pod skříněmi (písňemi), hodně zábavy (ženy), s drahokamy (městy).
- b) dám to příteli (muži), červy (pány) v jablku nemám ráda, mluví o kamarádovi (pánovi), čti nadpisy (hrady), bolí mě zuby (hrady), na březích (lesích, podvzor vzoru hrad) řeky, čteme pohádku o králi (muži) Ječmínkovi (pánovi), krotitel se lvy (pány), zavolám předsedovi (je vzor), pilulky proti kašli (stroji), posíláme vám pozdravy (hrady), napiš dopisy (hrady) Karlovi (pánovi), oslí (páni) hýkají, dal mi úkoly (hrady), slyšíme zpívat kosy (pány), pozoruje motýly (pány), rozbil mísy (ženy) s jahodami (ženami).
4. b) **vidíme** – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas přít.; **besedujeme** – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas přít.; **dojdeš** – 2. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; **našel jsem** – 1. os., č. j., zp. ozn., čas min.; **pojd'** – 2. os., č. j., zp. rozkaz.; **znáš** – 2. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; **se létá** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.

2. b) body osnovy.
3. loví, zatarasí, neunikla, musí pomáhat, pokácejí, vytvoří, leží, ženou, protéká, uváznou, chytají, vyhazují.
4. **ženou** – 3. os., č. mn., čas přít.; **protéká** – 3. os., č. j., čas přít.; **uváznou** – 3. os., č. mn., čas bud.; **chytají** – 3. os., č. mn., čas přít.; **vyhazují** – 3. os., č. mn., čas přít.

1. a) **Letní sen** Venku prší, mlha a smog zahalily město, po ulicích se plouží lidé **zachumlání** v kabátech. Já sedím u okna a vyhlížím alespoň náznak **přicházejícího** jara. Zdá se, že venku se ho nedočkám. Otevřela jsem album s fotografiemi. Hned na mě dýchlo **příjemné** teplo, ucítila jsem i vůni **mořské** vody, zaposlouchala se do **šumících** vln. Barvy se zdály **neskutečné** – **zelené** louky, **blankytné** nebe, **žluté**, **červené** i **oranžové** květy. Na **tatínkových** fotkách jsme byli všichni **šťastní**, **rozesmátí** a **krásní**. Ukryla jsem tento kousek léta k **sestřiným** hračkám. Vlny jsou šumící. Fotky jsou tatínkovy.
- b) 1. Je zima. 2. Touží po létě.
2. a) nízký – vysoký, chytrý – hloupý, tmavý – světlý, zamračený – usměvavý, úzký – široký, špinavý – čistý, slušný – neslušný (nevychovaný), lživý – pravdivý, drsný – hladký (hebký, jemný), křivý – rovný
- b) např.: nízký plot, vysoký topol; chytrý člověk hloupý Honza; tmavá noc, světlé šaty; zamračené nebe, usměvavá tvář; úzká ulička, široká řeka; špinavé kalhoty, čistá podlaha; slušný člověk, nevychovaný pes; lživá odpověď, pravdivé informace; drsné podnebí, hebké ruce; křivá čára, rovná silnice.

3. umyté švestky, praktickou poličku, být samozřejmé, drobné hrušky, společný pokoj, nebud' tak pyšný.

strana 75

4. a), b) Vrať ty **dřevěné** (4. p., č. mn., r. ž.) hračky na místo. K **vánočním** (3. p., č. mn., r. m. neživ.) svátkům patří kapr. Sledoval **zakázaný** (4. p., č. j., r. m. neživ.) pořad. Pochutnával si na **oříškové** (6. p., č. j., r. ž.) čokoládě. Zamiloval si **chorvatské** (4. p., č. j., r. stř.) moře. Vzpomněl si na **krásnou** (4. p., č. j., r. ž.) dívku. Nečtu **dětské** (4. p., č. mn., r. ž.) knížky. Dám si rohlík se **sýrovou** (7. p., č. j., r. ž.) pomazánkou. Umyj i **okenní** (4. p., č. mn., r. m. neživ.) rámy. Mám lístky na **delfíní** (4. p., č. j., r. stř.) vystoupení. Žáci měli sraz na **vlakovém** (6. p., č. j., r. stř.) nádraží.
5. např.: vysoká, malá, vinný, křivé, staré, kulatý, pomalá, hodný.
6. např.: nebeský, český, letní, vodní, mořský.
7. **významný objev** (ob-: předpona), **příjemný vjem** (v-: předpona), **klikatá pěšina** (-ě-: v kořenu slova), **věšet** (-ě-: v kořenu slova) prádlo, vypočítat **objem** (ob-: předpona), **mámino objetí** (ob-: předpona), **oběti** (-ě-: v kořenu slova) války, uvít **věvec** (-ě-: v kořenu slova), **bratrův zpěv** (-ě-: v kořenu slova), **pět vět** (obě -ě-: v kořenu slova), **malé městečko** (-ě-: v kořenu slova), choval se **příjemně** (od příjemn-ý), bydlí v **rodinném domě** (dom-ě), samozřejmě (od samozřejm-ý) vám pomůžu, působilo to **dojemně** (od dojemn-ý), zřejmě (od zřejm-ý) nám nerozuměl, **měsíc** (-ě-: v kořenu slova) s penězi.

strana 76

1. **přivlastňovací** – maminčin, strýčkův, Jirkova, babičino, Karlovo, Petřin, hokejistova; **měkká** – letní, vosí, psí, vánoční, slepičí, cizí, podzimní; **tvrdá** – výborná, kraťoučký, milé, pomačkané, noví, cihlová, zlatý, sladký, rozkvetlá, namáhavý, oranžový.
2. barevný – tvrdé, Zbyškovy – přivlastňovací, květinových – tvrdé, komáří – měkké, cizího – měkké, Katčiny – přivl., Janina – přivl., starým – tvrdé, Karlovo – přivl., rozbitého – tvrdé, včelího – měkké, kamarádovo – přivl., vysoké – tvrdé, pražských – tvrdé, hlasité – tvrdé, rozsypaná – tvrdé, letní – měkké, lesních – měkké, krtkova – přivl., ptačí – měkké.
3. a), b) **Nové** (tvrdé) koště dobře mete. – Nový pracovník bývá zpočátku velmi pracovitý, horlivý. To je jeho **Achillova** (přivl.) pata. – To je jeho zranitelné místo. Má **nekalé** (tvr.) úmysly. – Má zlé (špatné) úmysly (záměr). Konec dobrý, všechno **dobré** (tvr.). – Šťastný konec vynahradí veškeré předcházející těžkosti a nepříjemnosti. Jedl **vtipnou** (tvr.) kaši. – Je chytrý, bystrý. **Ranní** (měk.) ptáče dál doskáče. – Kdo začne s prací hned ráno, nepromarní den, stihne toho víc.

strana 77

10. a), b) Dostala jsem **zlatý** (4. p., č. j., r. m. neživ.) šperk (**hrad**). Dítě (**kuře**) spadlo na **kamenné** (4. p., č. mn., r. m. neživ.) schody (**hrad**). Uděláš k večeri (**růže**) **sýrovou** (4. p., č. j., r. ž.) pomazánku (**žena**)? Ta **slaná** (1. p., č. j., r. ž.) polévka (**žena**) mi nechutná. Vítěz (**muž**) byl oslavován **radostným** (7. p., č. j., r. m. neživ.) pokřikem (**hrad**). **Městský** (1. p., č. j., r. m. neživ.) vzduch (**hrad**) není příliš zdravý. V **listnatém** (6. p., č. j., r. m. neživ.) lese (**hrad**, **podvzor les**) je mnoho klíšťat (**kuře**). Žralok (**pán**) je **nebezpečné** (1. p., č. j., r. stř.) zvíře (**kuře**). Roztrhly se mi **papírové** (1. p., č. mn., r. m. neživ.) sáčky (**hrad**). Dárek (**hrad**) byl zabalen v **novinovém** (6. p., č. j., r. m. neživ.) papíru (**hrad**). Lidé (**zvláštní koncovka u r. m. živ. typu sousedé**) často vyhadzují **krásné** (4. p., č. mn., r. ž.) věci (**kost**).
- Na Štědrý den večeríme **rybí** (4. p., č. j., r. ž.) polévku. **Včelí** (1. p., č. j., r. m. neživ.) med je velmi zdravý. Naše kočka leží často u **psí** (2. p., č. j., r. ž.) boudy. **Polední** (1. p., č. j., r. m. neživ.) stín je nejkratší. Nevstupujte během závodu na **závodní** (4. p., č. j., r. ž.) dráhu. Děti se těší na **jarní** (4. p., č. mn., r. ž.) prázdniny. **Lesní** (1. p., č. mn., r. ž.) jahody jsou voňavější, **zahradní** (1. p., č. mn., r. ž.) jahody zase větší. Během roku se střídá čtvero **ročních** (2. p., č. mn., r. stř.) období.
- Všichni se těšíme na **babiččin** (4. p., č. j., r. m. neživ.) příjezd. Nejraději máme **maminčiny** (4. p., č. mn., r. ž.) bramborové placky. **Bratrův** (1. p., č. j., r. m. neživ.) pokoj se nachází v podkroví. **Petrův** (1. p., č. j., r. m. živ.) kamarád Jarek si zlomil nohu. **Učitelovo** (1. p., č. j., r. stř.) vyprávění na žáky zapůsobilo. **Pekařova** (1. p., č. j., r. ž.) chalupa stála na konci vesnice. **Dědečkova** (1. p., č. j., r. ž.) šála má modrou barvu. Všichni hráči poslechli **trenérovu** (4. p., č. j., r. ž.) radu. **Sousedova** (1. p., č. j., r. ž.) třešeň sahá větvemi až do naší zahrady. **Karlův** (1. p., č. j., r. m. neživ.) most v Praze spojuje Staré Město s Malou Stranou. Dědeček bydlí v Nerudově (6. p., č. j., r. ž.) ulici.
- c) Podmět je podtržen: Všichni se těšíme, (my) máme nejraději, pokoj se nachází, kamarád si zlomil, vyprávění zapůsobilo, chalupa stála, šála má, hráči poslechli, třešeň sahá, most spojuje, dědeček bydlí.
5. a), b), c) kořen slov **tučnén zemědělský** – tvrdé, **zemědělcův** – přivl., **zemní** – měkké, **zeměpis** (1), **zeměpisný** – tvrdé, **zemina** (1), **zeměkoule** (1), **zelenina** (1), **zelenavý** – tvrdé, **zelený** – tvrdé, **zeleninový** – tvrdé, **zelenat** (5) se (3), **plno** (6), **naplněný** – tvrdé, **plnoletý** – tvrdé, **plnotučný** – tvrdé, **naplnit** (5),

plnoprávný – tvrdé, **výplň** (1), **mlékařova** – přivl., **mlékářenský** – tvrdé, **mlékařství** (1), **mlékařský** – tvrdé, **mléčný** – tvrdé, **mlékárna** (1), **vyměněné** – tvrdé, **změna** (1), **proměnit** (5), **měňavý** – tvrdé, **měňící** – měkké, **rozměněné** – tvrdé, **měnitelný** – tvrdé, **lepí** (5), **lepici** – měkké, **slepený** – tvrdé, **lepenka** (1), **lepivý** – tvrdé, **lepavý** – tvrdé, **odlepené** – tvrdé, **zalepiš** (5), **drobná** – tvrdé, **drobek** (1), **rozdrobený** – tvrdé, **nedrob** (5), **drobounké** – tvrdé, **drobotina** (1), **drobně** (6).

strana 78

1. *po sloupcích*: starým, hodným, pomalým, zdravým, známým – starém, hodném, pomalém, zdravém, známém – starý, hodný, pomalý, zdravý, známý – starých, hodných, pomalých, zdravých, známých – staří, hodní, pomalí, zdraví, známí.

strana 79

2. houslový klíč, úsměvná příhoda, papírový drak, teplá voda, dešťová voda, pravdivá slova, hladové dítě, lipový květ.
3. veselý chlapec (č. j.), veselí chlapci (č. mn.), důvěřivý hoch (č. j.), důvěřiví hoši (č. mn.), lakomí kupci (č. mn.), lakomý kupec (č. j.), drzí psi (č. mn.), drzý pes (č. j.), bílí motýli (č. mn.), bílý motýl (č. j.), rychlý běžec (č. j.), rychlí běžci (č. mn.), hloupý osel (č. j.), hloupí osli (č. mn.), leklí kapři (č. mn.), leklý kapr (č. j.), pomalí slimáci (č. mn.), pomalý slimák (č. j.), milí muži (č. mn.), milý muž (č. j.), známý umělec (č. j.), známí umělci (č. mn.), malý králík (č. j.), malí králíci (č. mn.).
4. **a), b)** světlými domy (hrady), úzkými stezkami (ženami), rozbitými auty, novými botami (ženami), bronzovými talíři, rozhlasovými soutěžemi (písňemi), děravými ponožkami (ženami), drzými dětmi (kostmi), spolehlivými žáky, vzornými studentkami (ženami), hladovými zajíci; odůvodnění **mladými**.
5. **a), b)** hokejoví hráči – Včera nás překvapili hokejoví (mladí) hráči. pohádkový princ – Pohádkový (mladý) princ přemohl draka. s ostrými náboji – S ostrými (mladými) náboji není radno si zahrávat. za špinavými okny – Za špinavými (mladými) okny je můj pokoj. pod šípkovými keři – Pod šípkovými (mladými) keři se schovával malý ptáček. s barevnými pastelkami – Dostal penál s barevnými (mladými) pastelkami. před hladovými vlky – Před hladovými (mladými) vlky neutečeš. po napínavých filmech – Po napínavých (mladých) filmech nemohli usnout. o jedlých houbách – V přírodovědě jsme se učili o jedlých (mladých) houbách.

strana 80

6. **a)** čaj s čerstvým včelím medem, malí zpěvaví ptáčci, vyhýbej se cizím drzým lidem, jsme opravdoví kamarádi, zranil se o rezavý drát, vidíš ten třípytívní šperk, skryš pod převislými větvemi, knížky plné pohádkových postav, slyším zuřivý štěkot, hloupý omyl, přišel s nekalými úmysly, s rozbitými skly.
b) setkal se se zdvořilými cestovateli, v tmavých plesových šatech, ubrusy s květinovými vzory, hladoví psi, s hotovými výkresy, milá kočata, s osamělými lovci, o malých dětech, po celý den, neobvyklý hmyz, mlhavý den, voňavá poupata, kyselý čaj, s krátkými rukávy, před zvědavými dětmi, rychlí běžci, mezi opravdovými vlastenci, opravdoví přátelé.
7. nový byt jako mladý byt, nekalý úmysl jako mladý úmysl, rychlí běžci jako mladí běžci, pravý úhel jako mladý úhel, milí lidé jako mladí lidé; známí herci jako mladí herci, zbabělý čin jako mladý čin, děravý hrnec jako mladý hrnec, hladoví vlci jako mladí vlci, skotačiví králíci jako mladí králíci.
8. **a), b)** přídavná jména jsou podtržena Byl (**vyjmen. slovo**) jednou takový (jako mladý) rok, za nic ten celý (tvrdé, vz. mladý) rok nestál. Lidé byli v tom roce zlí (tvrdé, vz. mladý) a závistiví (tvrdé, vz. mladý). A děti (r. ž.), ty byly také nějaké špatné (mladý, tvrdé) a protivné (tvrdé, vz. mladý). Nechtěly se česat a mýt, vybíraly (předpona vy-, po b není vyjmen. ani příbuzné slovo) si v jídle, byly hádavé (tvrdé, vz. mladý), líné (tvrdé, vz. mladý) a nepořádné (tvrdé, vz. mladý), nedávaly ve škole pozor, psaní měly ošklivé (není vyjmen. ani příbuzné slovo; tvrdé, vz. mladý), říkaly škaredá (tvrdé, vz. mladý) slova a zlobily (není vyjmen. ani příbuzné slovo) rodiče, nu, vůbec, byly v tom roce náramně nevyslyšené (tvrdé, vz. mladý)... A tu se stalo, že si Vánoce řekly: Tak vidá (není vyjmen. ani příbuzné slovo), už je tu prosinec (není vyjmen. ani příbuzné slovo) a v prosinci (není vyjmen. ani příbuzné slovo) mají být krásné (vyjmen. slovo; tvrdé, vz. mladý) Vánoce. Ale když je to letos s lidmi (není vyjmen. ani příbuzné slovo) i dětmi (kostmi) tak zlé (mladý, tvrdé), tak jim to za trest udělám tak, že nepřijdeme, že žádné Vánoce letos nebudeme.
- c)** celý – úplný/neúplný; zlí – neposlušní/hodní; závistiví – /přející; špatné – zlé/dobré, protivné – nepříjemné, nesnesitelné/milé; hádavé – hašteřivé/mírumilovné, líné – lenošné/pilné, nepořádné – nedbalé/pořádkumilovné, ošklivé – nepěkné, neúhledné/úhledné, krasopisné; škaredá – vulgární/pěkná; nevyslyšené – nepěkné/vydařené; krásné – nádherné/ošklivé, zlé – špatné/dobré.
- d)** Jedná se o pohádkový příběh; např. proto, že Vánoce mluví.

9. američtí kosmonauti, bystří studenti, hluší dědečkové (dědečci), čeští spisovatelé, pražští rodáci, staří muži, maličcí chlapečci, běloučcí kocourci, angličtí herci, vesničtí starostové, hezcí hoši, městští lékaři, ubozí žebráci, dlouzí hadi, horší vůdci, vysocí sportovci, blízcí příbuzní, barevní motýli.
10. maličcí chlapečci, divocí psi, pardubičtí hokejisté, španělští objevitelé, italští turisté, brněnští zastupitelé, bystří studenti, droboučcí kocourci, dobří žáci, divocí králíci, venkovští hasiči, olomoučtí občané, krkonošští záchranáři.
11. kamenné schody, bezzubé dítě, prkenná podlaha, bezstarostný člověk, bylinný výtažek, bezejmenný hrdina, bezzásadový člověk, jelení maso, bezztrátový podnik, bezcenný objev, beraní kůže.
12. **b)** rozzlobený (tvrdé) obyvatel, oddaný (tvrdé) žák, ztvrdlý (tvrdé) chléb, drůbeží (měkké) polévka, dědečkův (přív.) byt, stinné (tvrdé) místo, telecí (měkké) řízky, umělé (tvrdé) hedvábí, smetanové (tvrdé) sýry, hebký (tvrdé) plyš, týdenní (měkké) pobyt, domácí (měkké) jelita, olejové (tvrdé) barvy, jmenné (tvrdé) seznamy, výrobní (měkké) družstvo, ranní (měkké) zprávy, rozsáhlé (tvrdé) stepi, úpěnlivé (tvrdé) prosby, na levé (tvrdé) ploutvi, ve starobylé (tvrdé) tvrzi, lovečtí (tvrdé) psi, pražští (tvrdé) zastupitelé, mělničtí (tvrdé) vinaři, dětský (tvrdé) druh zábavy.

1. **tvrdá přídavná jména:** letecký, ukázková, tělový, tělesné, zvonivý, vařený, obžalovaná, zalitý, zalévaná; **měkká přídavná jména:** letící, dopisní, tělní, zvonící, vařící, vroucí.
2. **a)** včelí med, soví houkání, paví pero, jestřábí zrak, lví hřívá, motýlí křídla, rybí šupina, šakalí vytí, žabí kuňkání, oslí hýkání, losí paroží, hovězí dobytek.

3. prsten z ryzího (jarního) zlata, uč se cizím (jarním) jazykům, lesní (jarní) včely, na poznávacích (jarních) výletech, nervózní (jarní) dospělí, z husích (jarních) vajec, u velrybích (jarních) mláďat, do syslí (jarní) nory, to je tetřeví (jarní) tokání, ostré krokodýlí (jarní) zuby, z kozího (jarního) sýra, hovězí (jarní) maso, po pardálích (jarních) stopách, kozlí (jarní) kopytka, slyšel žabí (jarní) koncert, mývalí (jarní) kožíšek, neustálé psí (jarní) vytí, po vosím (jarní) píchnutí.
4. sobí (měkké) spřežení – sobí spřežení, zlobivý (tvrdé) vnuk – zlobiví vnuci, drzý (tvrdé) komár – drzí komáři, milý (tvrdé) úsměv – milé úsměvy, laskavý (tvrdé) člověk – laskaví lidé, zpustlý (tvrdé) les – zpuštělé lesy, pravý (tvrdé) úhel – pravé úhly, žabí (měkké) princ – žabí princové, lososí (měkké) jikry – lososí jikry, hladový (tvrdé) šakal – hladoví šakali, štíhlý (tvrdé) topol – štíhlé topoly, zlobivý (tvrdé) hoch – zlobiví hoši, cizí (měkké) jazyk – cizí jazyky, ryzí (měkké) kov – ryzí kovy.
5. **a), b)** ranní (měkké) vstávání, denní (měkké) zprávy, cenné (tvrdé) vědomosti; kamenné (tvrdé) schody, vraní (měkké) krákání, telefonní (měkké) ústředna; tulení (měkké) mláďe, vinný (tvrdé) ocet, jelení (měkké) říje; rodinný (tvrdé) dům, plamenná (tvrdé) řeč, ramenní (měkké) kost.
6. Místnost byla vyzdobena červenými tulipány. Zbytek jezdí na kolečkových bruslích. Domluvíš se cizími jazyky? Natrhal košík kyselých višní. Z koruny stromu se ozýval jásavý kosí zpěv. Postavil nový včelí úl. Zloději byli zahnáni zuřivým psím štěkotem. S neznámými lidmi nesmějí děti nikam jít. V zimě se konaly závody psích a sobích spřežení. Přišly mi dopisy s cizími známkami. Za vsí je rozsáhlý borový les s tichými mýtinami. Buď v jídle i pití střídmy! Malí kocourci jsou hraví.

1. Milý Vládo, moc **Tě (3)** zdravím z cyklistického tábora. Je **to (3)** tady docela v pohodě, máme prima partu a **všichni (3) naši (3)** trenéři jsou bezva. Už tady znám skoro **všechny (3)** kluky a holky. Jsou taky dobří. Většinou trénujeme, ale už jsme byli taky na výletě. Skoro **každý (3)** den někam jezdíme. **To (3) ti (3)** teda řeknu, **toto (3)** soustředění **mně (3)** dává zabrat. Asi tady **nějaké (3)** kilo shodím. Vládo, napiš **mně (3)** taky, **co (3)** děláš doma a **co (3)** kluci. A pozdravuj Pavla, Martina a Petra. **Naším (3)** řekni, že **jim (3)** brzy napíšu. Zatím jsem **jim (3)** poslal jen pohled z výletu. Ahoj a nezapomeň napsat. Jáchym
2. **a), b)** je to v pohodě – panuje tu pohoda; máme prima partu – jsme dobří kamarádi; dává mi zabrat – je fyzicky náročné, bezva trenéři – jsou tu výborní (skvělí) trenéři.
3. Dopis začíná oslovením, datem a místem odeslání, následuje vlastní text, končí pozdravem a podpisem.

6. Jedná se o vzkazy, jsou kratší a osobní (od kamarádů nebo spolužáků).

1. **b) krásný** (1.), **krásnější** (2.), **nejkrásnější** (3.); **pevný** (1.), **pevnější** (2.), **nejpevnější** (3.); **pustá** (1.), **nejpustější** (3.); **mocná** (1.), **mocnější** (2.), **nejmocnější** (3.); **velká** (1.), **největší** (3.).
c) 1. základní stupeň vlastnosti, 2. větší míra, 3. největší míra.

2. **a)** a) nejzbabělejší – zbabělejší – zbabělý – odvážný – nejodvážnější (čin); b) kyselejší – kyselý – sladký – nejsladší (nálev); c) mírnější – mírný – prudký – prudší – nejprudší (vítr); d) nejsmutnější – smutný – šťastný – šťastnější – nejšťastnější (konec); e) nejměkčí – měkčí – měkký – tvrdý – tvrdší – nejtvrdší (nerost).
b) zbabělejší (2. stupeň), nejzbabělejší (3.) – zbabělý (1.); nejodvážnější (3.) – odvážný (1.); kyselejší (2.) – kyselý (1.); nejsladší (3.) – sladký (1.); mírnější (2.) – mírný (1.); prudší (2.), nejprudší (3.) – prudký (1.); nejsmutnější (3.) – smutný (1.); šťastnější (2.), nejšťastnější (3.) – šťastný (1.); měkčí (2.), nejměkčí (3.) – měkký; tvrdší (2.), nejtvrdší (3.) – tvrdý (1.).
c) Nejtvrdší je diamant, nejměkčí mastek.
3. pomalejší, nejpomalejší; odvážný, nejodvážnější; malý, menší; veselý, nejveselejší.
4. Dnes už jsem i hodně **moudřejší**. Používáme ty **nejmodernější** přístroje. Je to ta **nejnapínavější** knížka, jakou jsem kdy četl. Kdo je **pomalejší** – hlemýžď, nebo želva? Geparď je **nejrychlejší** suchozemský živočich.
5. **a)** poslední možnost, dřevěná hračka, pravé zlato, rybí kost, slíbený výlet.
b) malé, menší, nejmenší; krátký, kratší, nejkratší; drzý, drzejší, nejdrzejší; sladká, sladší nejsladší; moudrý, moudřejší, nejmoudřejší; pomalý, pomalejší, nejpomalejší; šikovné, šikovnější, nejšikovnější; tmavé, tmavší, nejtmaší.
c) např.: Malé medvídko bývá vždy roztomilé. Dnes se mi zdál jen krátký sen. Jeho drzý pohled ho popouzel.

6. Hranická propast je **nejhlubší** propast v České republice. Vltava je naší **nejdelší** řekou. **Nejvyšší** horou naší vlasti je Sněžka. Antarktida je **nejchladnější** světadíl. Pražský hrad je **nejrozsáhlejší** hradní areál ve střední Evropě. **Nejsušší** místo na světě je v poušti Atacama v Jižní Americe. **Nejjižnější** místo na světě je jižní pól. Zlato je jeden z **nejdražších** kovů na světě.
7. Dostal jsem dobrý nápad, tvůj je ale **lepší** a ten Petrův je **nejlepší**. Plyšové hračky jsou na hraní pro malé děti, gumové hračky jsou pro ty **menší** a chrastítka pro ty **nejmenší**. Zebra má dlouhé nohy, velbloud je má **delší** a žirafa je má **nejdelší**. Počasí je **horší** než včera a v neděli má být **nejhorší**. U cesty jsem našel **větší** hřib, za smrkem jsem objevil ten **největší**.

1. **a), b)** Strýc postavil **nový** (mladý; novější, nejnovější) dům. Hlemýžď je velmi **pomalý** (mladý; pomalejší, nejpomalejší) živočich. Princ bojoval se sedmihlavým (mladým) drakem. Prohlížel jsem si knihu o pokojových rostlinách se zajímavými (mladými; zajímavějšími, nejzajímavějšími) fotografiemi. V zimě ráda nosím **delší** tmavý (mladý; tmavší, nejtmaší) kabát. Policisté hovořili s **přímými** (mladými) svědky nehody. **Malí** (mladí; menší, nejmenší) kocourci byli velmi **hraví** (mladí; hravější, nejhravější). V noci se mi zdál **živý** (mladý) sen. Cílem naší cesty byl **Hrubý** (mladý) Jeseník. Antonín Dvořák a Bedřich Smetana jsou naši známí (mladí; známější, nejznámější) hudební skladatelé. Jiří Voskovec a Jan Werich byli opravdoví (mladí) přátelé.
2. **a)** Který je tvůj **nejoblíbenější** předmět ve škole? Kdo je podle tebe **nejpopulárnější** zpěvák u nás? Je **lehčí** kilogram peří, nebo kilogram železa? Je **větší** Brno, nebo Ostrava? Jakou **nejdelší** trasu jsi ujel na kole?
3. **a)** např.: V naší zemi (**růži**) je mnoho poutavých (**mladých**) míst (**není vyjmen. ani odvoz. slovo**). Hlavní město **Praha** (**vlastní jm.**) se **pyšní** (**od pýcha**) mnoha starobylými (**od být; mladými**) stavbami (**ženami**). Se zajímavými (**mladými**) památkami (**ženami**) se setkáme i v dalších městech (**kořen slova**) naší vlasti. K náročnějším cílům patří **výstup** (**předpona vý-**) na naší **nejvyšší** (**od vysoký**) horu **Sněžku** (**vlastní jm.**). Roviny v **Polabí** (**vlastní jm.; stavení**) nebo na jihu **Moravy** (**vlastní jm.; ženy**) vybízejí (**předpona vy-; není vyjmen. ani odvoz. slovo**) k vyjíždkám (**předpona vy-**) na kole. **Lákavý** (**mladý**) může **být** (**vyjmen. slovo**) také **výlet** (**předpona vý-**) na hrad nebo pobyt (**od byt**) u některé z přehrad.
b) např.: Svatovítský chrám, orloj, Pražský hrad, Karlův most, Národní muzeum, Týnský chrám, Zlatá ulička, Betlémská kaple, Národní divadlo.
4. **a)** **jelení** říje, **rodinná** oslava, **kolenní** kloub, **tulení** mládě, **denní** tisk, **vinný** ocet, **sloní** kly, **ramenní** kloub.
b) ne.

1. a) rozhovor (dialog).
b) např.: rozhovor mezi dvěma i více osobami, probíhá při něm výměna informací pomocí otázek a odpovědí.

1. c) Ta lepenková krabice **je** (5) nadepsaná „Poklady.“ Kdyby **se** (3) do ní podíval zloděj... Ale až **se** (3) jednou budu stěhovat, ona půjde **se** (7) mnou.

1. **Vy** se jednou budete divit, co **já** dokážu. **Ty** se mnou nemluvíš? **My** si rozumíme i beze slov. **Já** se vrátím až odpoledne. **Oni** naše problémy nechápu. Maminka není doma, **ona** šla nakupovat. **On** už je velký kluk, má svoje vlastní klíče.
2. Zeptal jsem **se** (3) ho na to. Půjdeš **se** (7) mnou? Nakrájím **si** (3) chléb. Narodilo **se** (3) nám hříbátko. Kamarádím **se** (7) všemi. Jejich loď **se** (3) potápí. Půjčím **si** (3) tvoje kolo. Víťa **se** (3) o přestávce dívá z okna. Seznámil jsem **se** (3) **se** (7) Standou. Nemusíte **se** (3) bát. Přečti **si** (3) to. Šel **se** (7) strýcem na (7) ryby. Scházeli jsme **se** (3) s přáteli často. Nehodte sem **se** (7) strachem, není čeho **se** (3) bát. Ptáče je mladé, ono **se** (3) zdržuje ještě v hnízdě.
1. já a **můj** bratr, on a **jeho** byt, vy a **vaše** kočka; já a **moje** (má) sestra, ona a **její** táta; oni a **jejich** auto; my a **naše** tajemství, ty a **tvůj** sešit, ty a **tvoje** (tvé) morče.

2. např.: já a **můj** dům (Nedaleko obchodu stojí můj dům.) ty a **tvoje** loď (Tvoje loď právě odplula.) on a **jeho** kolo (Jeho kolo někdo ukradl.) ona a **její** zahrádka (Její zahrádka je nádherná.) ono + **jeho** míč (Jeho míč jsme tu neviděli.) my a **naše** třída (Naše třída odjela na hory.) vy a **vaše** obrazy (Vaše obrazy se mi moc líbily.) oni a **jejich** (Jejich květiny krásně voněly.)
1. a) **ukazovací zájmena** jsou tučně, b) **osobní zájmena** jsou podtržená, c) **Tento** pes (1) patří (5) Otovi (1). **Taková** šikovná (2) holčička (1) a **ona se** bojí (5) vody (1). **Oni** mají (5) **tentýž** problém (1) jako (8) **my**. **Ten** svetr (1) je malý (2), **onen** velký (2). Dnes (6) stálo (5) před (7) naším (3 – přivlastňovací) domem (1) **totéž** policejní (2) auto (1) jako (8) včera (6). Spoléhej (5) **sám** na (7) **sebe!** **Tenhle** hokejista (1) je (5) nejlepší (2) z (7) naší (3 – přivlastňovací) skupiny (1). **Ta** paní (1) potřebuje (5) pomoc (1). **Tohle** dítě (1) zlobí (5). **Sám to** víš (5) nejlépe (6).
2. **Já (osobní)** mám rád zmrzlinu. **Ten (ukaz.)** film je zvláštní. **Ona (os.) si (osob., zvrtné)** v **té (ukaz.) své (přivl.)** postýlce ráda pospí. **My (osob.)** máme **tentýž (ukaz.)** úkol jako **vy (osob.)**. **Vaše (přivl.)** babička zná **naši (přivl.)** rodinu! **To (ukaz.)** nejsou **jeho (přivl.)** brusle, to (ukaz.) jsou **moje (přivl.)** brusle. **My (osob.)** posloucháme **tentýž (ukaz.)** druh hudby jako **oni (osob.)**. **Já (osob.) se (osob., zvrtné)** na **její (přivl.)** návštěvu tolik těším, protože jsem byl dlouho **sám (ukaz.)**. **Oni (osob.)** nechťejí **tenhle (ukaz.)** dům koupit, protože nemají dost **svých (přivl.)** peněz.
3. a) např.: ten, ta, to, tento, tato, onen, takový, týž, tentýž, sám.
b) např.: Ten dělá to a ten zas tohle. Sám to asi nezvládnou. Takovou tašku má i Lubor.

1. **Kdo** je současným prezidentem České republiky? – Petr Pavel (od r. 2023).
Čí jméno nese univerzita v Praze? – Karla IV.
Která řeka pramení na Šumavě? – Vltava.
Čím se proslavilo město Karlovy Vary? – Lázeňstvím.
Které české a moravské hrady jste navštívili? – např.: Karlštejn, Pernštejn.
2. **Čí** je to auto před školou? **Jaká** je tvoje nová kamarádka? **Který** z těch dvou slovníků si koupíš? **Co** se vám nelíbí? **Koho** učitel pochválil? **Kterého** člověka se zeptáme? **S jakými** zavazadly cestujete? **Kterému** z nich dvou uvěříš? **Se kterými** státy sousedí Česká republika? **O čem** sníš? **Komu** dáš ten dárek?
1. Přečetl jsem si knihu, **kteřou** nám učitel doporučil. Zeptal se nás, **co** bylo k večeři. Nevím, **kdo** to udělal. Chtěla bych vědět, **jakou** barvu má vaše nové auto. Vstupujeme do místnosti, **kteřá** má jen jedno okno. Řekni nám, **čí** to byl nápad. Byla taková zima, **jakou** nikdo z nich dosud nezažil. To dítě, **kteřé** má červené tričko, je **moje (má)** sestra. Pozorovala květiny, **kteřé** vykvetly na zahradě.
2. **Kdo (tázací)** se mnou souhlasí? Ať se přihlásí, **kdo (vztažné)** se mnou souhlasí. Nechápu, **co (vztažné)** se vám nelíbí. **Co (tázací)** se vám nelíbí? Povězte mi, **jaká (vztažné)** je vaše představa. **Jaká (tázací)** je vaše představa? **Která (tázací)** kniha tě zaujala? Vyprávěj mi o knize, **kteřá (vztažné)** tě zaujala. **Které (tázací)** druhy zájmen znáte? Řekněte, **kteřé (vztažné)** druhy zájmen znáte. *Tázací zájmena uvozují věty tázací, vztažná zájmena k sobě připojují věty v souvětí.*

1. Přišli tam **všichni** z naší třídy. **Něco** si přeji! Ty kalhoty musí přece **něčí** být! **Nějaký** chlapec tam hrál krásně na klavír. **Některí** lidé si myslí, že si mohou **všechno** dovolit. **Málokdo** umí psát pravou i levou rukou stejně hezky. To by mohl říct **každý**. **Kdekdo** si přijde a chce tu zůstat. Já nejsem jen tak **lecko**.
2. **Každý** chvilku tahá pilku. – Štěstí není stálé. **Někdo** má rád holky, jiný zase vdolky. – Každý má jiný vkus, každý má rád něco jiného. **Všechno** zlé je pro něco dobré. – I ze situace, která je v danou chvíli vnímána jako nešťastná či nepříznivá, si lze odnést nějaký přínos (který je většinou patrný až později, dodatečně, zpětně).
3. a) Někdo ze třídy dostal pětku. Lecko zvládl zkoušku. Kdosi z kamarádů mě rozzlobil. To přece každý ví.
b) Málokdo test zvládl. Vynesl všechnen odpad. Mohl to udělat kdokoli z nás. Ať ho napadlo cokoli, nic neřekl.
1. Venku nikdo nekřičí. Nic ti nekoupím. Nenašli jsme žádné houby. Ta loď ničí není. Nikdo z vás tam nepříjde. Žádní žáci nejsou nemocní. Nic mu nepošeptám. To nikdo neudělá. Nikoho ta bota nemusí být. To není žádný problém.
2. např.: Něčeho si všiml. Věřil všem. Všechno ho těšilo. Každému kamarádovi se svěřil. Se vším mu pomohl. S někým se poradil.

1. Objednali jsme **ti** nový počítač. Na dovolenou se **mnou** pojedou samí milí lidé. Všichni byli šťastím bez **sebe**. **Tobě** se podařilo všechny úkoly vyřešit? Při lyžování na **sebe** musíte dávat pozor. Samozřejmě, že **ti** ten sešit půjčím. Ztratil se **mi** (**mně**) plyšový medvídek. Vezmi tu pilu raději k **sobě**. V lese **mi** (**mně**) byla zima.
2. a) Nastěhuje se ke **mně** (3. p.)? Vyprávěli o **mně** (6. p.). Vše závisí na **mně** (6. p.). Rozhodl, aniž se **mě** (2. p.) zeptal. Navštíví **mě** (4. p.) v mém novém domě. Přijdou ke **mně** (3. p.) na návštěvu. Beze **mě** (2. p.) nemůžete odjet. **Mně** (3. p.) prodali prošlý jogurt? Uviděl **mě** (4. p.) na poslední chvíli. **Mně** (3. p.) se to skutečně podařilo. Chtěl **mě** (4. p.) do svého družstva. Můžou se ke **mně** (3. p.) připojit? Přesvědčoval **mě** (4. p.) o nutnosti koupit si větší batoh.
b) např.: Bytový dům stojí uprostřed města. Je čtyřpatrový, přízemí tvoří nebytové prostory, patrně i obchody. Střechu má dům rovnou, bílou rovnou a hladkou fasádu. Poslední obytné patro vzniklo patrně jako střešní nástavba, k jejímž bytům náleží velké terasy se stromy...

3. Vy jste **mně** (3. p.) dobře poradili. Kdo se postaví proti **mně** (3. p.)? Místo **mě** (2. p.) tam pojedou Ivan. Navštívil **mě** (4. p.) lékař. Neboj se **mě** (2. p.). Kdo **mně** (3. p.) volá tak pozdě večer? Rodiče **mě** (4. p.) mají rádi. Když jsem byla nemocná, lékaři se o **mě** (4. p.) starali. Je **mně** (3. p.) špatně, ale hlava **mě** (4. p.) už nebolí. Zajímá se o **mě** (4. p.) chlapec z vedlejší třídy. Zahraješ **mně** (3. p.) na klavír? Pustíte **mně** (3. p.) vaši oblíbenou skladbu? Všechna zodpovědnost leží na **mně** (6. p.). Na **mě** (4. p.) nikdo nepočkal.
4. Máš **s sebou** dost jídla? Vezmi si **s sebou** zásoby na týden. Vlak prudce zabrzdil a pasažéři **sebou** trhli. Necukej **sebou**, ať ti můžu vytáhnout klíště. Dítě **sebou** při jídle pořád vrtělo. Ryba v síti **sebou** házela. Dej mi **s sebou** pití. Kdybyste nás vzali **s sebou**, byli bychom rádi. Babička nám **s sebou** nachystala svačinu. Házela **sebou** celou noc. Sbal si **s sebou** jen nejnnutnější věci. Hod' **sebou**, nebo přijdeme pozdě. To se rozumí samo **sebou**. Táta mě vzal **s sebou** do dílny.
5. b) **Jejich** malý kocour je velmi hravý. Přišel **mi** dopis s cizími známkami. Za **naší** vsí je rozsáhlý borový les. Rodiče beze **mě** k moři nepojedou. Sokoli odletěli ze **svého** hnízda. Sbil jsem prkénka k **sobě**. Z koruny stromu **se** ozýval jásavý kosí zpěv. Ve vinici dozrávají **naše** vinné hrozny. Bez **vaší** pomoci by **se to** nezdařilo. Beru s **sebou** pravý včelí med a bylinky na čaj. Na **té** silnici byl v neděli plynulý provoz.

1. Ano, viděli jsme **ji**. Ano, mluvili jsme o ní. Ano, seděli jsme pod ní. Ano, podívám se na **ni**. Ano, půjdeme s **ním**.
2. Zlomený prst **jí** brzy srostl. Způsobil **jí** starost. Ta zkouška byla pro **ni** moc obtížná. Zazpívej **jí** něco. Klesala **jí** hlava únavou. Nakonec jsme se s **ní** shodli. Sužuje **ji** asi nějaká starost. Jakmile **ji** spatřil, spěchal k **ní**. Včas jsme **ji** zpozorovali. Svým jednáním se **jí** zprotivil. Pozvali **ji** na to shromáždění. Rád vzpomínám na chvíle strávené s **ní**.
3. Maminka čekala na **ni** (4. p.) u školy. Včera jsme byli u **ní** (2. p.). Povídali jsme si o **ní** (6. p.). Zítra půjdu k **němu** (3. p.). Hrál si s **ním** (7. p.). Na **něj/něho** (4. p.) se můžeš spolehnout. Bez **něj/něho** (4. p.) se neobejdu.

1. **Vy** s **námi** jít nemůžete. Pomůžete nám i **vy**? Přijďte za **námi**, jinak půjdeme **my** za **vámi**. **Vy** si to zasloužíte víc než **my**. Ona přišla za **vámi**, ne za **námi**. Mohu s **vámi** mluvit? Řekni **mi**, kdy přijdeš. **My** nemáme tolik času, abychom s **vámi** mohli obědvat. Pomoz **mi** s úklidem. Dveře výtahu se za **námi** zavřely. **My** ještě násobilku neumíme a co **vy**? Když nebudete hrát **vy**, nebudeme hrát ani **my**.

2. Stará paní **mi** vyprávěla svůj příběh. Doneseš **mi** úkoly? Uděláš **mi** tím velikou radost. **My** se na vás nezlobíme. Všechno **mi** dnes padá z ruky. **My** dobře víme, že to není pravda. Kdy **mi** přineseš tu želvu? **My** jsme si sbalili kufry. Líbilo se **mi** u vás. Nikdo **mi** neuměl poradit. **My** to zařídíme. **My** už půjdeme domů. **My** už nemáme čas, musíme odejít. Půjč **mi** to!
3. Nemusíš se o **mě** bát. Prosím **tě**, půjč **mi/mně** sešit. Slíbil, že **mi/mně** poradíš. Pojď se **mnou**. Gratuluji **vám** k povýšení. Mluví jen o **sobě**. Včera jsem **tě** nepoznal. Přijď ke **mně**. Pořád na **ni** musím myslet. Neptej se **ji** na to.

strana 100

1. **a), b)** Zájmena jsou podtržená. „Co se přihodilo, Petře?“ zeptala se maminka. „To bylo tak. Já jdu a on do mě vrazil, povalil mě, až jsem si rozbil koleno a ještě mě tloukl aktovkou a sprostě mi/-ně nadával.“ „A proč ti nadával? Ty jsi mu neřekl nic?“ „Řekl jsem mu Daňku – Janku. A to nic není.“ „A opravdu nebylo nic jiného?“ „Trochu jsem poskakoval a natáhl jsem nohu, on o ni zakopl a svalil se. Strašně se vztekal, povalil mě a ztloukl mě.“ „Co bylo dál?“ „On křičel, že jsem ho praštil kamenem.“ „Kolikrát jsem ti říkala, abys neházal kameny. „Žádným kamenem jsem ho nepraštil. Měl jsem v kapse jen takový maličký, tak jsem ho na něj hodil.“
2. **a), b)** Zájmena jsou podtržená. **c) Podstatná jména** jsou tučnou kurzivou. **Přednáška (r. ž.) o slonech (r. m. živ.)** Tihle **tlustokožci** (r. m. živ.), to jsou **sloni** (r. m. živ.). Žádný z nich se nepodobá **koni (r. m. živ.)**. **Troubením (r. stř.) si všichni** vyznávají **lásku (r. ž.)**, některý rád nosí **mašli (r. ž.)** na **ocásku (r. m. neživ.)**. Každý všední den (r. m. neživ.), leckdy i v **sobotu (r. ž.)**, tenhle se sprchuje **vodou (r. ž.) z chobotu (r. m. neživ.)**. V **neděli se některý z nich** suší **větrem** od **svých** velikánských **uší**. Kromě **uší** mají oni velké **kly**, aby se jich leckteří **lidé** zalekli. Ten, komu šlápnou na **nohu**, ví záhy, že někteří jsou supertěžké **váhy**.
- d)** Je neohrabaný, chová se nevhodně v určité situaci.

strana 102

1. **a), c)** Číslovky vyjadřující **počet** jsou tučně, číslovky vyjadřující **pořadí** jsou podtržené. Dne 30. dubna **2020** uplynulo **50** let od zahájení projektu výstavby jaderné elektrárny v obci Dukovany a 3. května **2020** uplynulo **35** let od zahájení zkušebního provozu prvního bloku Jaderné elektrárny Dukovany. První reaktorový blok byl uveden do provozu v roce **1985**, poslední čtvrtý blok roku **1987**. Maximálního projektového výkonu **1760** MW dosáhla elektrárna v červenci **1987**.
- b)** 1. ANO. 2. ANO. 3. NE.
2. Číslice používáme, když si např. píšeme pomocí nich (značek), kolik čeho máme nakoupit (10 rohlíků, 2 minerálky). Číslovky používáme, když se např. telefonicky domlouváme, v kolik hodin se sejdeme s kamarády.
3. devět (určitá – U), několikátý (neurčitá – N), několikero (N), stokrát (U), dvacatero (U), čtvery (U), stý (U), málo (N), několik (N), mnoho (U), trojí (U), osmery (U), miliarda (U), jedenáctkrát (U), první (U), třikrát (U).

strana 103

4. **a), b)** Kolik je ti roků? – např. deset (základní, U) V kolikátém poschodí bydlíš? – např. ve třetím (řadová, U) Kolik máš kamarádů? – např. mnoho (základní, N) Kolik máš zubů? – např. dvacet osm (základní, U) Kolikery máš zimní boty? – např. dvoje (druhá, U) Do kolikáté třídy chodíš? – např. do páté (řadová, U) Kolik minut ti trvá cesta do školy? – např. deset (základní, U) Kolikátého v měsíci ses narodil? – např. sedmého (řadová, U) Kolikátým rokem chodíš do školy? – např. sedmým (řadová, U) Kolikery dveře máte v bytě? – např. patery (druhá, U).
5. **a), b) třetí (U, řadová)** přání – Rybář vyřkl **třetí** přání. **dvoje (U, druhová)** dveře – Na chodbě byly dvoje dveře. sedmero (U, druhová) krkavců – Sedmero krkavců je známá pohádka. dvanáct (U, základní) měsíců – Rok má dvanáct měsíců. za devatero (**U, druhová**) horami – Některé pohádky začínají slovy „Za devatero horami žil ...“. do první (**U, řadová**) třídy – Po prázdninách půjde moje sestra do první třídy. málo (N, základní) peněz – Měl málo peněz, proto si auto nekoupil.
6. **a), b)** Kdo rychle dává, **dvakrát (U, násobná)** dává. – Okamžitá pomoc bývá neúčinnější. **Jedna (U, základní)** vlašťovka jaro nedělá. – Jedna vlašťovka je průzkumnice, ostatní čekají v teplých krajích; z ojedinelého případu nemůžeme vyvozovat obecně platné závěry. Jeden za osmnáct, druhý bez **dvou (U, základní)** za dvacet. – Oba dva jsou stejní, mají stejné vlastnosti, chovají se stejně. Kolik jazyků umíš, **tolikrát (N, násobná)** jsi člověkem. – Kolik jazyků umíš, tolik národů a jejich kultur apod. můžeš dobře poznat a cítit se „dalším člověkem“. Má **obě (U, základní)** ruce levé. – Je nešikovný, neohrabaný, neschopný.

7. Základní číslovky vyjadřují skutečný počet kusů, zatímco druhové množství druhů.
9. **a), b)** Vyhraje Honza v boji se **sedmihlavým** (U, základní) drakem? **Pod vanou** (U, základní) je kaluž vody. Dnešní **jitro je** (U, druhová) krásné! **S týmem** (U, řadová) ze Znojma vždy zápas prohráme. Evo, **zkus to** (U, základní) také najít. **Naše Stáňa** (U, řadová) ještě neumí plavat. **Má loď** (N, základní) dobré kormidlo? Našli **doupě toho** (U, základní) zlého vlka.
10. **a), b), c)** Chodíme do 5. ročníku. Karel IV. je nazýván Otcem vlasti. Narodil jsem se 26. září 1977. Je mi 20 roků. Kino mělo začít v 19 hodin, ale začalo až 5 minut po 19. hodině. – **souvětí, 2 věty** Otevři si učebnici na straně 20 a přečti zadání ke cvičení 6 dole. – **souvětí, 2 věty** O krokodýlovi najdeš pasáž na 37. straně. Opíš 7. cvičení z 26. strany 1. dílu pracovního sešitu. Budeme sedět ve 2. řadě. Žijeme (5) ve (7) 21. (4) století (1). Ve (7) 3. (4) minutě (1) zápasu (1) jsme (5) dali (5) gól (1) my (3), ale (8) soupeř (1) vyrovnal (5) a (8) 2 (4) minuty (1) před (7) koncem (1) dal (5) 2. (4) gól (1), takže (8) zvítězil (5). – **souvětí, 4 věty.**
d) např.: Karel IV. vládl ve 14. století. Byl synem Elišky Přemyslovny a Jana Lucemburského. Stal se českým králem a římským císařem. Měl 4 manželky; díky sňatkům s nimi rozšířil území Českých zemí. Nechal postavit Karlostejn, v Praze nový Kamenný most přes řeku Vltavu, založil v Praze univerzitu, povýšil pražské biskupství na arcibiskupství.

1. Šest děleno **dvěma** jsou tři. Máme **dvě** auta a **obě** stojí v garáži. Nemocný šel se **dvěma** berlami. Dnes máme školu až do **dvou** hodin. Na výlet půjdu s **dvěma** svými bratry, třetí zůstane doma. Mám **dva** kamarády, **oběma** jim to tajemství řeknu. Připojili jsme se ke **dvěma** spolužákům, kteří cestu znali. S **oběma** těmito dívkami chodím do plavání. Ve škole se učíme **dvěma** jazykům. S **oběma** rodiči si dobře rozumím. Lichá čísla nejsou dělitelná **dvěma**. Umíš házet **oběma** rukama? Na **obou** nohách má puchýře. Dobrý fotbalista umí vykopnout míč **oběma** nohama.
2. Číslo osm je dělitelné dvěma, čtyřmi; dvacet čtyři děleno čtyřmi; devět děleno třemi; číslo šest je dělitelné dvěma, třemi; dvacet šest děleno dvěma; dvanáct děleno dvěma.

3. **a) b)** Byli jsme rozděleni na skupiny po **třech/čtyřech**. Kromě **tří/třech/čtyř/čtyřech** spolužáků jsem potkal i pana Nováka s jeho **třemi/čtyřmi** psy. Znáš pohádku o **Třech/Čtyřech** zlatých vlasech děda Vševeda? Dám si pohár se **třemi/čtyřmi** kopečky zmrzliny. Sejdeme se ve **tří/čtyři** hodiny. Náš Alík má na **třech/čtyřech** nohou bílou skvrnku. Na přípravu **tří/třech/čtyř/čtyřech** porcí potřebujeme kilogram brambor. Seřadte se po **třech/čtyřech**, ne po dvou. Šel jsem nakupovat se **třemi/čtyřmi** stokorunami.
4. Po **osmi** letech dopisování se kamarádi poprvé setkali. Rozdělili nás do družstev po **deseti**. Cvičili všichni žáci kromě **čtyř** nemocných. K těm **dvaceti šesti** korunám ti ještě **padesát** přidám. V prvních **dvou** vagoncích jsou kupé první třídy, do posledních **tří/třech** nastupují maminky s dětmi. Zítra máme školu do **dvanácti** hodin, odpoledne od **tří/třech** do **čtyř/čtyřech** mám keramický kroužek. Do školy chodí děti od **šesti** let. Pěta ještě leze po **čtyřech**. V kuchyni je stůl se **čtyřmi** židlemi, v pokoji stolek se **dvěma** křesly. Stalo se to před **třiceti šesti** lety.
5. roku osm set šedesát tři/osmistého šedesátého třetího – příchod Konstantina a Metoděje na Velkou Moravu; roku tisíc dvě stě dvanáct/dvanáct set dvanáct/tisícího dvoustého dvanáctého – Zlatá bula sicilská; roku tisíc šest set dvacet/šestnáct set dvacet/tisícího šestistého dvacátého – bitva na Bílé hoře; roku tisíc sedm set osmdesát jedna/sedmnáct set osmdesát jedna/tisícího sedmistého osmdesátého prvního – zrušení nevolnictví; roku tisíc osm set čtyřicet osm/osmnáct set čtyřicet osm/tisícího osmistého čtyřicátého osmého – zrušení roboty; roku tisíc devět set čtrnáct/devatenáct set čtrnáct/tisícího devítistého čtrnáctého – začátek první světové války; roku tisíc devět set osmnáct/devatenáct set osmnáct/tisícího devítistého osmnáctého – konec první světové války; roku tisíc devět set čtyřicet pět/devatenáct set čtyřicet pět/tisícího devítistého čtyřicátého pátého – konec 2. světové války; tisíc devět set osmdesát devět/devatenáct set osmdesát devět/tisícího devítistého osmdesátého devátého – sametová revoluce.

1. **a), b)** Dvakrát (**U, násobná**) měř, jednou (**U, násobná**) řež. – Důkladně věc promysli, než začneš jednat; Neplet' páté (**U, řadová**) přes deváté (**U, řadová**). – Nemluv zmateně/nesouvisle, nesmyslně. Kdo rád dává, dvakrát (**U, násobná**) dává. – také je: Kdo rychle dává, dvakrát dává. Ochotně/Rychle poskytnutá pomoc je pomoc neúčinnější. Řeknu ti to mezi čtyřma (**U, základní**) očima. – Promluvíme si my dva o samotě.

2. několik psů – N, základní – Několik psů z útulku našlo nového pánička.; dvojnásobný účinek – U, násobná – Ten lék má dvojnásobný účinek.; mnoho lidí – N, základní – Mnoho lidí nedbá o své zdraví.; čtyři kalhoty – U, druhová – Zkusila si čtyři kalhoty.; několikrát přečíst – N, násobná – Musíš si to několikrát přečíst, abys to pochopil.; dvoje boty – U, druhová – Mám dvoje nové boty.; málo času – N, základní; několikrátý žák – N, řadová. Zbývá mi málo volného času. Už několikrátý žák nepřinesl potvrzení včas.
3. **a), b)** Kolik hráčů je na hřišti při fotbalovém utkání? Např.: dvakrát (U, násobná) jedenáct. (U, základní) Kolikátého ses narodil? Např.: prvního (U, řadová) Z kolika disciplín se skládá triatlon? Ze tří (U, řadová). Kolikery máš kalhoty? Např.: patery. (U, druhá) Kolikrát za život jsi měl narozeniny? Např.: jedenácté (U, řadová).
4. **a)** Tomáš Garrigue Masaryk se narodil 7. 3. roku 1850 v Hodoníně. Film skončil v 17 hodin. Oslavím 10. narozeniny. Jahody se prodávají za 60 korun. Máme lístky do 2. řady. Vypracuj 9. cvičení na 56. straně. Pojedeme až 2. autobusem. Ve vědomostní soutěži jsme získali 15 bodů. Karel IV. měl za svůj život 4 manželky. Zavraždění svatého Václava si připomínáme 28. září.
- b) narodil** – rod, národ, rodiště; **cvičení** – cvičit, procvičit, cvičenec.
5. **a)** Týden má **sedm** dní a rok **dvanáct** měsíců. Žijeme ve **21.** století. Známé lidové rčení zní **dvakrát** měř a **jednou** řež. Duben má **30** dní. Karel **IV.** založil univerzitu v Praze. Naše vlast sousedí se **čtyřmi** státy.
- b)** Používají se pro např.: pořadová čísla panovníků (včetně papežů); díly, série, edice knih či filmů, edice emisních norem Euro, v některých právních předpisech, kapitoly v knihách, ročníky časopisů či novin, školní ročníky a třídy, typové řady či modely výrobků.

strana 108

1. Pozvánka č. 2.
3. Exkurze – hromadná studijní vycházka, zájezd, návštěva určitého místa, podniku apod.

strana 109

1. voní, voní, přiletí, přinese, začne, napřimovat se, se vyklubou, začnou, splétat, pukají, si suší, rozkvetou, hřejí, se ozývá, zahrají, praskají, vykouknou, vybatolí, ztratí se, voní.
2. Např.: auto – jezdit, brzdit, kupovat; dárek – dát, kupovat, objednat; kůň – přeskakovat, běhat, jezdit; doprava – převážet, přemísťovat, vozit; myšlenka – napadnout, zapomenout, objevit; žádost – podat, objasnit, napsat; slib – slíbit, dát, zrušit; úkol – zadat, vypracovat, vyplnit; boty – obout, koupit, očistit.
3. květina – kvést, vonět, odkvětát, uvadat; učitel – učit, vysvětlovat, opravovat, kontrolovat, popisovat; pes – štěkat, čenichat, vrčet, hlídat; žák – učit se, psát, číst, počítat; lékař – léčit, vyšetřovat, operovat, psát, prohlížet; slepice – kdákat, snášet, zobat; maminka – vařit, smát se, umývat.

strana 110

4. **a)** objevily – tvar urč., stavěly se – urč., mohly – urč., pustit se – neurč., mohli – urč., podnikat – neurč., byl – urč., jezdily – urč., dokázal – urč., představit si – neurč., objevila se – urč., vzlétly – urč.
- b) stavěly se** – 3. os., č. mn.; **byl** – 3. os., č. j.; **objevila se** – 3. os., č. mn.; **vzlétly** – 3. os., č. mn.
- c)** objevily se – objevit se, stavěly se – stavět se, mohly – moct/moci, mohli – moct/moci, byl – být, jezdily – jezdit, dokázal – dokázat, objevila se – objevit se, vzlétly – vzlétnout.
5. **a)** čekat **se (7)** strachem, seznámit se spolu – slovesný tvar, seznámil nás **se (7)** školou, pohnout se vpřed – slovesný tvar, držet se za ruku – slovesný tvar, pohnout **se (7)** skříní, rychle se spřátelit – slovesný tvar, začít **se (7)** stavbou.
- b)** Se strachem čekal na příchod rodičů. Seznámili se spolu na koncertě. Seznámil nás s naší novou školou. Fronta se konečně pohnula vpřed. Cestou se drželi za ruku. Nešlo mu pohnout se skříní. Na večírku se rychle spřátelili. Se stavbou začali v srpnu.
6. **a)** on syčí – 3. os., č. j., čas přít.; oni zakřičí – 3. os., č. mn., čas bud.; bydleli jste – 2. os., č. mn., čas min.; ponese – 3. os., č. j., čas bud.; pracuji – 1. os., č. j., čas přít.; žvýkáš – 2. os., č. j., čas přít.; spal jsem – 1. os., č. j., čas min.; půjdou – 3. os., č. mn., čas bud.
- b)** syčí – syčet, zakřičí – zakřičet, bydleli – bydlet, ponese – nést, pracuji – pracovat, žvýkáš – žvýkat, spal – spát, půjdou – jít; podle abecedy: bydlet, jít, nést, pracovat, slyšet, spát, zakřičet, žvýkat.
- c)** Např.: syčet – syčák; zakřičet – křikloun, bydlet – bydliště, nést – nosič, pracovat – pracovník, žvýkat – přežvýkavec, spát – spáč, jít – obejítí.
7. **a)** klesám – 1. os., č. j., čas přít.; přinese – 3. os., č. j., čas bud.; zbouráme – 1. os., č. mn., čas bud.; vyperete – 2. os., č. mn., čas bud.; prohráváš – 2. os., č. j., čas přít.; přicházíš – 2. os., č. j., čas přít.; jdeš – 2. os., č. j., čas přít.
- b)** např.: klesám – stoupám, přinese – odnese, zbouráme – postavíme, vyperete – zašpiníte, prohráváš – vyhráváš, přicházíš – odcházíš, jdeš – stojíš.

1. a), b) V létě se proboužíme (1. os., č. mn.) časně. Za dobrou práci tě chválíme (1. os., č. mn.). Souhlasíš (2. os., č. j.) s námi? Bavíme se (1. os., č. mn.) dobře. Nesmíš (2. os., č. j.) to udělat. Autobus zastavil (3. os., č. j.) až za městem. Máma solí (3. os., č. j.) polévku. Ten film se mi líbí (3. os., č. j.). Čím se pochlubíte (2. os., č. mn.)? Přihlásíš se (2. os., č. j.) na závody? Babička zdobí (3. os., č. j.) dort. Odkdy nosíte (2. os., č. mn.) brýle? Proč spolu zápasí (3. os., č. mn.)?
- c) se proboužíme, bavíme se, se líbí, se pochlubíte, přihlásíš se.

3.

číslo jednotné			číslo množné		
1. osoba	2. osoba	3. osoba	1. osoba	2. osoba	3. osoba
myslím	myslíš	myslí	myslíme	myslíte	myslí/-ejí
hlásím	hlásíš	hlásí	hlásíme	hlásíte	hlásí
válím	válíš	válí	válíme	válíte	válí/-ejí
slepím	slepíš	slepí	slepíme	slepíte	slepí
jsem	jsi	je	jsme	jste	jsou
nejsem	nejsi	není	nej jsme	nejste	nej jsou

4. Můžeš **sem** přijet? **Jsi** rád, že všichni přišli? Postav **sem** tu vázu. Rozlil **jsi** polévku. Co **jsi** zač? Položte to **sem**. Ty **jsi** byl vždy můj kamarád. **Jsem** s vámi spokojený. Nechod' **sem**! Musíš **sem** přijít. Vezmi **si** teplé boty. Dnes **jsem** měl přijít k tobě, ale ty **jsi** nemocný. Před jídlem **si** vždy umyj ruce. Právě jde **sem**. Kde **jsi** byl celý den?
5. a) Jak **snášejí/snáší** zvířata zimu? Výzkumy prováděné v Norsku **dokazují**, že první místo mezi živočichy, kteří **jsou** schopni vydržet nejnižší teploty, **má** polární kachna. **Přežívají** při mrazu minus sto deset stupňů Celsia. Druhé místo **patří** husám a na třetím se **umísťují** tuleni. A teprve po nich **následuje** lední medvěd, který **přečkává** mráz „jen“ do minus osmdesáti stupňů Celsia. Tak **je** vyvrácena domněnka, medvěd je ze všech zvířat nejodolnější proti velkým mrazům.
- b) např.: vý-**zkum**, pro-**vád**-ě-n-é, do-**kaz**-uj-í, vy-**drž**-et, nej-**niž**-š-í, pře-**ží**-v-á, u-**míst**-il-i.
- c) zvířata – 1. p., zimu – 4. p., výzkumy – 1. p., Norsku – 6. p., místo – 4. p., živočichy – 7. p., teploty – 4. p., kachna – 1. p., mrazu – 6. p., stupňů – 2. p., Celsia – 2. p., místo – 1. p., husám – 3. p., tuleni – 1. p., medvěd – 1. p., mráz – 4. p., stupňů – 2. p., Celsia – 2. p., domněnka – 1. p., medvěd – 1. p., zvířat – 2. p., mrazům – 3. p.

6. a) Dítě **dělá** rodičům radost. Dospělý **má** hodně starostí. Já **jsem** pilný žák. Zahradník **zalévá** stromy. Auto **vjíždí** do garáže. Stavbař **staví** novou školu. V létě se salám rychle **kazí**. Nový spolužák **nosí** brýle. Štika **umí** rychle plavat.
- b) Děti dělají rodičům radost. Dospělí mají hodně starostí. My jsme pilní žáci. Zahradníci zalévají stromy. Auta vjíždějí/-í do garáže. Stavbaři stavějí/-í nové školy. V létě se salámy rychle kazí. Noví spolužáci nosí brýle. Štiky umějí/-í rychle plavat.
1. Dneska bude určitě celou noc plakat. Zahrajeme si karetní hru. Na louce pokvetou květiny. Příští týden napíše babičce. Budu si to na tebe pamatovat. Dnes povečeříte společně. Budu pozorovat padající hvězdy.

2. a) budeme potřebovat, smícháme, vypracujeme, položíme, vymažeme, dáme, si rozbijeme, budeme strouhat, smícháme, vytáhneme, budeme potírat, položíme, posypeme, vložíme, budeme péct.
3. Celý den bude svítit (slož.) slunce. Na louce bude brzy všechno kvést (slož.). Bude si hrát (slož.) na hřišti. V nových šatech budeš určitě zářit (slož.). Hodím (jednod.) ti věci domů. Nově vyvinuté letadlo bude létat (jednod.) vyšší rychlostí. Poběží (jednod.) podél řeky.
4. Divadlo, film ani televize **se neobejdou** bez maskérů. To oni **se postarají**, aby **se neleskl** princezně nos, aby herec **hrál** dopoledne hladce oholeného elegána a odpoledne zarostlého tuláka. Správný maskér **bude muset** vyrobit paruku, knír a plnovous. **Poradí** si s přeměnou mladice na usedlou dámu a naopak. Někdy **vyrobí** podle scénáře čerstvé zranění, které v průběhu filmu **bude měnit** v hojící se jizvu. Jindy **vyzdobí** hladkou kůži herce tetováním, které **bude** od pravého k nerozeznání, ale které **bude muset** po skončení filmu dokonale zmizet.

5. a) radostná zpráva, stěžoval si na jeho jednání, ztěžovat situaci, spadl ze stolu, zvětralá hornina, zpomalil bych, zpracujte těsto na koláč, neztrať ty peníze, zvedl se ze země, shnilé ovoce, sbalte si zavazadla, zautomatizovat výrobu, zkušební lhůta, dovolenou strávíme v Řecku.
b) stěžoval si – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; ztěžovat – inf.; spadl – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; zpomalil bych – 1. os., č. j., zp. podm.; zpracujte – 2. os., č. mn., zp. rozkaz.; neztrať – 2. os., č. j., zp. rozkaz.; zvedl se – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; sbalte si – 2. os., č. mn., zp. rozkaz.; zautomatizovat – inf.; strávíme – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas bud.

strana 115

1. a) např.: Sýr a uzeninu nakrájíme na tenké nudličky, vařená vejce nasekáme, cibuli drobně rozkrájíme a všechno zlehka promícháme. Jogurt a hořčici vyšleháme a vmícháme do připravených surovin. Podle potřeby dosolíme. Nakonec přidáme nakrájené fazolky. Vychlazený salát podáváme s chlebem.
b) Sýr a uzeninu jsme nakrájeli na tenké nudličky, vařená vejce jsme nasekali, cibuli jsme drobně rozkrájeli a všechno jsme zlehka promíchali. Jogurt a hořčici jsme vyšlehali a vmíchali do připravených surovin. Podle potřeby jsme dosolili. Nakonec jsme přidali nakrájené fazolky. Vychlazený salát jsme podávali s chlebem.
2. Kam sis odnesl ty věci? Přišli jsme k vám na návštěvu. Dovolili jste Petrovi odejít? Vyfotili jsme se s nimi. Uvařila jsi mi kaši? Upletla jsem vnučce ponožky. Rozbourali jste nám to? Vynechali jsme ve cvičení dvě slova. Odjel jsi včera večer? Rozbili jste to zrcadlo? Kam sis/jsi to dal? Vrátil jsem už všechno.

strana 116

3. slyšet se – slyšel jsem se, slyšel ses, slyšel se, slyšeli jsme se, slyšeli jste se, slyšeli se; bít se – bál jsem se, bál ses, bál se, báli jsme se, báli jste se, báli se; zamykat se – zamykal jsem se, zamykal ses, zamykal se, zamykali jsme se, zamykali jste se, zamykali se.
4. Dočetl jsem ty noviny. Už sis rozmyslel, co nám řekneš? Vzali jsme si s sebou malý batůžek. Spolehl ses jen na své síly? Smáli se, až se za břicho popadali. Podíval ses pořádně do všech skříní? V sobotu jste se točili na kolotoči celou půlhodinu. Hrál sis sám, nebo s kamarády?
5. nezapomněl sis, ses měl, vrátil ses, naučil ses, koupil sis, díval ses, přál sis, napsal sis, uklidnil ses.
6. Lidé si odedávna všímali střídání dne a noci i toho, že se Slunce a Měsíc pohybovaly po obloze. Z těchto pozorování se zrodily nejstarší hodiny – sluneční. Dalším typem hodin byly hodiny přesýpací. Přesýpací hodiny lidé postupně zdokonalovali. Jeden vynálezce připojil zvoneček, který se ozval, když se všechna zrnka písku přesypala. Pak se objevily i první budíky – svíčky, ve kterých v přesně vypočítaném místě byly zalaty kovové kuličky. Před spaním stačilo svíčku postavit na kovovou mísu a zapálit. Když dohořela svíčka ke kuličkám, kuličky se začaly s rachotem sypat dolů.

strana 117

1. a) Neříkejte mu to. Neutírejte ten stůl. Nezvěte tetu na oběd. Neberte si čepice. Neumývejte nádobí. Nezametejte podlahu. Nepište brzy. Neházejte míč.
b) Řekni mu to. Neříkej mu to. Utři ten stůl. Neutírej ten stůl. Pozvi tetu na oběd. Nezvi tetu na oběd. Vezmi si čepici. Neber si čepici. Umyj nádobí. Neumývej nádobí. Zameť podlahu. Nezametej podlahu. Napiš brzy. Nepiš brzy. Hoď míč. Neházej míč.
2. a) Bud' (bude) brzy doma! Drž (drží) se pevně! Postav (postaví) židli do kouta! Přivez (přiveze) ji autem. Prikaž (prikáže) mu to! Svaž (sváže) kytici stuhou. Vyroba (vyrobí) si také vlašťovku! Posluž (poslouží) starým lidem! Pojď (jde) se mnou. Namaž (namaže) si rohlík máslem. Dones (dones) babičce nákup. Připrav (připraví) si vstupenku! Kup (koupí) mi také zmrzlinu!
b) 1. os., č. mn.: Budme brzy doma! Držme se pevně! Postavme židli do kouta! Přivezme ji autem. Prikážme mu to! Svažme kytici stuhou. Vyrobme si také vlašťovku! Poslužme starým lidem! Pojďme! Namažme si rohlík máslem. Donesme babičce nákup. Připravme si vstupenku! Kupme mu také zmrzlinu!
2. os., č. mn.: Budte brzy doma! Držte se pevně! Postavte židli do kouta! Přivezte ji autem. Prikážte mu to! Svažte kytici stuhou. Vyrobte si také vlašťovku! Poslužte starým lidem! Pojďte se mnou! Namažte si si rohlík máslem. Doneste babičce nákup. Připravte si vstupenku! Kupte mi také zmrzlinu!
3. a) posluž (poslouží) si, slož (složí) si oblečení, usuš (usuší) si vlasy, zruš (zruší) objednávku, snaž (snaží) se více, zavaž (zaváže) si boty, nařež (nařeže) dříví, neumaž (neumaže) se, přikaž (prikáže) jim to, nestraš (nestraš) mě v noci; pospěš (pospíš) si, běž (běží) domů, neruš (neruší) nás, odlož (odloží) si svetr, osvěž (osvěží) se limonádou, učeš (učeše) si vlasy, neplaš (neplaší) ty holuby, zvaž (zváží) se na váze, běž (běží) pro Pepíka.
b) oblečení – stavení, vlasy – hrad, objednávku – žena, boty – žena, dříví – stavení, noci – kost, píseň, svetr – hrad, limonádou – žena, vlasy – hrad, holuby – pán, váze – žena, Pepíka – pán.

1. by mohla – 3. os., č. j., zp. podm.; přepadnout – inf.; by neublížil – 3. os., č. j., zp. podm.; by byl – 3. os., č. j., zp. podm.; byste našli – 2. os., č. mn., zp. podm.; nevycházejte – 2. os., č. mn., zp. rozkaz.; zůstaňte – 2. os., č. mn., zp. rozkaz.; by zastihla – 3. os., č. j., zp. podm.; pokuste se – 2. os., č. mn., zp. rozkaz.; ukrýt – inf.; neukrývejte se – 2. os., č. mn. zp. rozkaz.; nezdržujte se – 2. os., č. mn., zp. rozkaz.
2. Co **byste** tomu řekli vy? Vysvětlil **bych** ti to. Odpověděli **byste** nám na všechny dotazy? To **bychom** nikdy neudělali. Tomu **by** Eva nevěřila. Přečetla **bys** to znovu? Pomohli **byste** dědovi přejít silnici? Šli **by** s námi do kina? Zatančila **by** sis se mou? Nesnědli **bychom** vám celý oběd. Pomohli **by** nám ti vaši známí?
3. Mohli byste k nám přijet na prázdniny? Jezdili **bychom** spolu (...). Měli **byste** víc trénovat. (...) My **bychom** rádi šli domů. (...) Já nevím, kam **bych** měla jít. Pustili **bychom** vás dopředu, ale spěcháme.

4. kdyby mělo – 3. os., č. j., zp. podm.; kdybych mělo, kdybys mělo, kdybychom měla, kdybyste měla, kdyby měla.
5. a), b) abych šel (1. os., č. j., zp. podm.), abys šel, aby šel, abychom šli, abyste šli, aby šli; aby mohl (3. os., č. j., zp. podm.), abych mohl, abys mohl, abychom mohli, abyste mohl, aby mohli; abyste se snažili (2. os., č. mn., zp. podm.), abych se snažil, aby ses snažil, aby se snažil, abychom se snažili, aby se snažili; aby se netrápila (3. os., č. j., zp. podm.), abych se netrápila, aby ses netrápila, abychom se netrápily, abyste se netrápily, aby se netrápily; kdybys měl (1. os., č. j., zp. podm.), kdybych měl, kdyby měl, kdybychom měli, kdybyste měli, kdyby měli; zašli bychom (1. os., č. mn., zp. podm.), zašel bych, zašel bys, zašel by, zašli byste, zašli by; kdyby ses snažil (2. os., č. j., zp. podm.), kdybych se snažil, kdyby se snažil, kdybychom se snažili, kdybyste se snažili, kdyby se snažili; bychom poznali (1. os., č. mn., zp. podm.), bych poznal, bys poznal, by poznal, byste poznali, by poznali; kdybychom se domluvili (1. os., č. mn., zp. podm.), kdybych se domluvil, kdyby ses domluvil, kdyby se domluvil, kdybyste se domluvili, kdyby se domluvili; kdyby poslouchali (3. os., č. mn., zp. podm.), kdybych poslouchal, kdybys poslouchal, kdyby poslouchal, kdybychom poslouchali, kdybyste poslouchali.

6. např.: Kdybychom si..., zatelefonovali bychom... Odpovědi vždy pomocí souvětí se slovesy v podm. zp.
7. **Abys** bezpečně dojela, nejezdi vysokou rychlostí. **Kdyby** chtěl být lékařem, musel by vystudovat lékařskou fakultu. **Kdybys** chtěl vidět sochu Svobody, musíš zajet do USA. **Abychom** se vrátili za světla, musíme vyrazit v osm ráno. **Abychom** se na stáži dorozuměli, intenzivně studujeme angličtinu.
8. Zítra **by sis** chtěl/**bychom si** chtěli vyjet na výlet. Dnes večer **by sis** zkontroloval/**bychom si** zkontrolovali, **abys** předešel/**abychom** předešli problémům na cestě. Ráno **by ses** nechal/**bychom se** nechali vzbudit v osm hodin. Řádně **by ses** nasnídal/**bychom se** nasnídali a **vyrazil bys**/**vyrazili bychom** na cestu. **Jel bys**/**Jeli bychom** až k nádraží. Za nádražím **bys** zahrnul/**bychom** zahrnuli vlevo a **pokračoval bys**/**pokračovali bychom** podél potoka jménem Leskava. **Dojel bys**/**Dojeli bychom** až k Radhovskému mlýnu. Tam **by sis** odpočinul/**bychom si** odpočinuli a pak **bys** pokračoval/**bychom** pokračovali kolem Plánického rybníka. Až **bys** vystoupal/**bychom** vystoupali do kopce před Lažánkami, **zastavil by ses**/**zastavili bychom se** na plovárně, **aby ses** osvěžil/**abychom se** osvěžili. Na zpáteční cestě **bys** projel/**bychom** projeli **Křížkovicemi**, Bělou a kolem zříceniny hradu Kabštejna **bys** spěchal/**bychom** spěchali domů.
9. a) Kdyby se děti nehádaly kvůli maličkostem, dohodli bychom se na podrobnostech výletu.
b) nehádaly by se – 3. os., č. mn., zp. podm.; dohodli bychom se – 1. os., č. mn., zp. podm.
c) děti – kost, maličkostem – kost, podrobnostech – kost, výletu – hrad.
d) např.: malý, maličký, malíček.
e) nehádej se!, nehádejme se!, nehádejte se!

1. a) 1. a) loudat se, kráčet, jít, pospíchat, běžet, pádit, uhánět.
b) plavat, skákat, jet...
2. a) 2. os., č. j.: Nechoď po trávníku! Nevstupuj na staveniště! Neplivej na zem! Nevykláněj se z okna! Neodhazuj odpadky! Nekuř v místnosti! Nekonzumuj jídlo a pití v obchodě! Neběhej po silnici! Nechoď na tenký led! 2. os., č. mn.: Nechoďte po trávníku! Nevstupujte na staveniště! Neplivejte na zem! Nevyklánějte se z okna! Neodhazujte odpadky! Nekuřte v místnosti! Nekonzumujte jídlo a pití v obchodě! Neběhejte po silnici! Nechoďte na tenký led!
3. Pověz prádlo na sušák. Pověz mi, co tě trápí. Řeš rychleji ty příklady. Řež pořádně to dřevo. Vyřeš úkol číslo tři. Vyřež mi ze dřeva loutku.
4. a) **vypočítali** – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min., vypočítat; **ušetří se** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas bud., ušetřit; **se**

udělá – 3. os., č. j., zp. ozn., čas bud., udělat; **chce** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít., chtít; (kdy)**bych měl** – 1. os., č. j., zp. podm., mít; **řekl si** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min., říct si; **šel bych** – 1. os., č. j., zp. podm., jít.

5. Utíkali jako **by** jim za patami hořelo. – Utíkali rychle. Tváříš se, jako **bys** neuměl do pěti počítat. – Vypadáš jako hlupák; tváříš se záměrně hloupě, popř. nevinně. Venku je počasí, že **by** psa nevyhnal. – Je škaredě/nevlídné počasí. Máme hlad, že bychom polykal hřebíky. – Máme velký hlad.

strana 122

1. **d)** viz žlutý rámeček nad těmito otázkami.

strana 123

3. Šípková Růženka, O Popelce (Popelka; film – Tři oříšky pro Popelku), Sněhurka, Červená Karkulka.
4. Šípková Růženka – a), O Popelce (Popelka; film – Tři oříšky pro Popelku)– c), Sněhurka– d), Červená Karkulka– b).

strana 124

- 1., 2. chlapci (1) mířili, žáby (1) skřehotaly, noc (1) zalila, měsíc (1) se ukázal, měsíc (1) vyšel, hoši (1) zpívali, tóny (1) se rozléhaly, oheň (1) hořel, hoši (1) se loučili.
3. Podmět je v 1. pádě.
4. Maminka vaří. Škola se opravuje. Příroda se probouzí. Tatínek si zpívá. Třída se maluje. Les ztemněl. Přišla sestra. Žáci odešli. Stromy vyrostly. Bratr odjel. Učebnice leží na lavici. Květiny zvadly.

strana 125

5. Hoši pracují v lese. Jedna skupina vybalila pilky. Chlapci prořezávají uschlé stromky. Jiná skupina chlapců osekávala větve různé délky. Dřevo na táborák si chystají hoši sami. Za chvíli se rozhoří táborák. Vzplane celá velká hranice. Děti budou opékat špekáčky.
6. **a), b,) c) např.:** Rybář loví. Rybáři lovili. Rybáři dnes lovili ryby v zátoce. – Zátoka ztichla. Zátoky ztichly. Zátoky večer ztichly. – Slunce zapadá. Slunce zapadala. Slunce zapadalo za obzor. – Oheň se rozhořel. Ohně se rozhořely. Táborové ohně se rozhořely. – Vrány krákaří. Vrány krákalý. V zimě krákalý vrány. – Stromy rostou. Stromy rostly. U potoka rostly hodně staré stromy. – Splav hučí. Splavy hučely. Splavy na řece hučely.
7. **a), b) Začalo (Př; doplňujeme děj vyjádřený slovesem)** léto. Ve smrkových (**mladých**) a listnatých lesích (**podvzor**) **rostly (Př)** houby (**ženy**) a borůvky (**borůvek**). Houbaři **se chovají (Př)** v lese tiše. Návštěvníci lesa také **pozorují (Př)** zvěř. Po větvích **poskakují (Př)** veverka. V korunách stromů **zpívají (ustálený pravopis) ptáci (Po –1; vyjadřuje kdo vykonává děj)**. Z houštiny prudce (**prudás**) **vyběhl (předpona vy-) zajíc (Po)**. Vítr **kolébá (Př)** korunami (**ženami**) stromů. Teprve k večeru **bzučení (Po)** utichá. Při troše štěstí se **houbaři (Po)** vracejí domů s plnými (**mladými**) košíky **hub (houby)**.

strana 126

1. **a) podmět je podtržen:** hoši pozdravili, Rikitan si prozpěvoval, hoši se přidávali, zátoka zmlkla, vrána vykřikla, kola se dělala, (Po nevyjádřený: kola) mizela, ondatra sklouzla, šídla poletovala, zpěv doléhal, (Po nevyjádřený: zpěv) utichl.
b) ondatra – vodní hlodavec severoamerického původu, žijící u vod, s hustou jemnou srstí; **šídlo** – zde štíhlý hmyz (patří mezi vážky).
2. **a), b) Ptáci poletují** nad krajinou. **Nejen vlaštovky, ale i jiříčky sídlí** v blízkosti lidských obydlí. Za brzkého rána **se ozývají vrány**. **Stromy se prohýbají** pod letošní úrodou jablek. Na podzim **sklízíme** jablka a hrušky. (Po nevyjádřený: my) **Osiky se chvějí** ve větru. **Děti radostně vyskakovaly** do výšky. Na lavičkách v parku **se vyhřívají zdraví i nemocní**. Z jakostní pšenice **se vyrábí krupička a krupičková mouka**. Nad (7) močály (1) **krouží (5) čápi (1)**. **Děti (1) se (3) těší (5)** na (7) příchod (1) prvního (4) sněhu (1). V (7) zimě (1) **budou (5) sypat (5) sýkorkám (1) semínka (1)**. (Po nevyjádřený: děti).
3. **a), b)** Hodinu před desátou **se vydal** uvítací **výbor** k vrakovišti. **Dederon jmenoval** Hliníka velitelem akce. **Místo** akce **se neupřesňovalo**. Mezi vraky **vedla** jediná **ulička** na malý kamenný plácek. Za ním **byly** zase další **hradby** kovového šrotu. **Hliník už z dálky viděl**, jak tam **stojí** jeho **strýc**. Vždycky z něho **šel strach**. Teď jeho **tloušťka působila** tak nějak bezbranně.
c) Hliník už z dálky viděl, jak tam **stojí** jeho strýc.

strana 127

2. **Podmět je podtržen:** Včera bylo **hezké počasí**. **Knížka** byla **poničená**. Jeho **nehty** nebyly **čisté**. **Zelenina** v regálech je **umytá**. **Studenti** vysoké školy jsou **chytří**. O Vánocích budeme **všichni** spolu a budeme **veselí**. (Po nevyjádřený: všichni.) Večer jsme byli po horské túře **unavení**. (Po nevyjádřený: my.)

3. Moje babička **byla ředitelkou (Př jmenný se sponou)** muzea. Eva **je reprezentantka (Př jmenný se sponou)** v atletice. Pepa **vylezl (Př slovesný)** po žebříku do koruny stromu. Po hodině práce na zahradě **byl unavený (Př jmenný se sponou)**. Silnice **byly** za sucha velmi **prašné (Př jmenný se sponou)**. Stoly **byly** slavnostně **prostřené (Př jmenný se sponou)**.
4. **a), b), c)** Sliby se slíbují, blázni se radují. – To, že někdo něco slíbí, neznamená, že to dodrží, proto není dobré se hned radovat. Přáteli **buďme**, dluhy si **plaťme**. – I když jsme přátelé, je třeba si dluhy platit. Kdo chce s vlky žít, musí s nimi **výti**. – Je nutno přizpůsobit se prostředí, společnosti, kde žijeme. Zvyk je železná košile. **(Př. jmenný se sponou: je košile)** – Zvyk se těžko mění. Kdyby jsou chyby. **(Př. jmenný se sponou: jsou chyby)** Slovo kdyby je spjaté s nějakým předchozím špatným rozhodnutím, tedy ve významu: kdyby nebylo... , nestala by se chyba. Hlad je nejlepší kuchař. **(Př. jmenný se sponou: je kuchař)** – Kdo má hlad, ten sní všechno.

strana 128

- 1., 2. **a), b)** Užovka hladká patří mezi naše nejmenší hady. Dorůstá nanejvýš délky 75 centimetrů. **(Po nevyjádřený – užovka)** Kromě severních oblastí Evropy a severní Skandinávie žije roztroušeně v celé Evropě. **(Po nevyjádřený – užovka)** Nejčastěji jsme v přírodě zahlédli užovku šedou, šedohnědou nebo černohnědou s tmavou kresbou. **(Po nevyjádřený – my)** Kresba začíná už na hlavě. Pak pokračuje po těle dál. **(Po nevyjádřený – kresba)** Od zmije rozlišíte užovku hladkou velice snadno. **(Po nevyjádřený – vy)** Víte jak! **(Po nevyjádřený – vy)**
3. Můry létají především v noci. První část svého života **(Po můry)** tráví jako housenky. Někteří hadí se živí i plži. Dokážou **(Po hadí)** je vytáhnout z ulit. Všichni se radovali. Měli **(Po všichni)** k tomu důvod. Medvěd lední se živí masem. Občas **(Po medvěd)** zabije dokonce soba.

strana 129

4. **a), b)** U nás se užovka vyskytuje ve všech teplejších místech republiky. Dobře ji známe. **(Po nevyjádřený – my)** O její **(3)** ochraně jsme se **(3)** učili v přírodovědě. **(Po nevyjádřený – my)** Obývá prosvětlené lesy a křovinaté stráně. **(Po nevyjádřený – užovka)** Živí se malými ještěrkami, savci a ptáky. **(Po nevyjádřený – užovka)** Kořist obtáčí svým **(3)** dlouhým tělem. **(Po nevyjádřený – užovka)** Často ji úplně zadusí. **(Po nevyjádřený – užovka)** Při setkání s člověkem se nejprve snaží utéct. **(Po nevyjádřený – užovka)** Sama nejdříve neútočí. Až při neúspěšném úniku se užovka brání opakovaným kousáním. Užovky proto vždy necháme na pokoji. **(Po nevyjádřený – my)**
6. Podmět je vyjádřen **podstatným jménem**, jen ve větě Sama nejdříve neútočí je vyjádřen **zájmenem**.
7. Radim (1) – se věnuje, **(Po nevyjádřený – Radim)** – sbírá, dvě (4) – pocházejí, čtyři (4) – přišly, on (3) – se nechlubí, známky (1) – se nacházejí, nejdražší (2) – leží, Radim (1) – tráví.
8. Aladin sestoupil na dno jeskyně pro starobylou lampu. Z kouzelné lampy vystoupil její duch. Aladin se ucházel o princeznu tamějšího království. Bohatství Aladina na krále velmi zapůsobilo. Kouzelník však sprádal zlověstné plány. Nic netušící princezna dala kouzelníkovi Aladinovu lampu. Aladin však zlého starce nakonec přemohl.
9. Černí lovci zalehli po stranách sloní stezky. Ženy připravily před touto cestou hranice dříví na poplašné ohně. Nadháněči vyplašili sloní stádo bubnováním. Sloni prchali známým směrem. Cestu jinam jim zahrazovaly zapálené ohně. Celé stádo bezhlavě běželo. Schovaní lovci zastřelili několik nejstatnějších zvířat. Kmen získal velkou zásobu masa, vzácnou slonovinu a pevnou kůži. Večer lovci hodovali. Oslavovali dobrý lov.

strana 130

1. **b)** např.: Psi (r. muž. živ.) pobíhali. Lidé (r. muž. živ.) se rozhlíželi. Stromy (r. muž. neživ.) rostly. Opice (r. ž.) se škádli. Letadla (r. stř.) stoupala. Kuřata (r. stř.) pípala.
2. Do třídy přišli chlapci **(r. muž. živ.)**. Do třídy přišly dívky **(r. ž.)**. Do třídy přišly učitelky **(r. ž.)**. Do třídy přišli učitelé **(r. muž. živ.)**. Do třídy přišla děvčata **(r. stř.)**. Do třídy přišli žáci **(r. muž. živ.)**. Do třídy přišli malíři **(r. muž. živ.)**. Do třídy přišly uklízečky **(r. ž.)**. Do třídy přišli hosté **(r. muž. živ.)**. Do třídy přišly děti **(r. ž.)**.
3. Děti zpomalily. Chlapci běhali. Dívky kreslily. Děvčata si zpívala. Kořata si hrála. Maminky odpočívaly. Stromy kvetly. Štěňata štěkala. Kamarádky si povídaly. Květiny voněly.

strana 131

4. opice skákaly, ledy tály, kvočny kdákaly, kořata mňoukala, ptáci zpívali, lékaři léčili, hodiny odbily; prasata chrochtala, obránci se bránili, zipy se rozbily, jahody dozrály, modřiny opadaly, oči bolely, děti si hrály.
5. **a)** Sovy **(r. ž.)** patřily k velmi známým ptákům. Odedávna jim lidé **(r. m. živ.)** přisuzovali tajemné vlastnosti. Ve starých dobách se sovy **(r. ž.)** považovaly za symbol moudrosti. Některé sovy **(r. ž.)** se ozývaly houkáním. Jiné druhy **(r. m. neživ.)** hvízdaly. Sovy **(r. ž.)** také hlasitě klapaly svými zobáky. Někteří odborníci **(r. m. živ.)** je řadili mezi dravce.

6. Hrady (r. m. neživ.) ukrývaly mnohá tajemství. Chlapci (r. m. živ.) se sprchovali studenou vodou. Ohlásily se první mrazíky (r. m. neživ.). V údolí stavaři (r. m. živ.) stavěli nové přehradu. Úlohy (r. ž.) byly neřešitelné. Pavouci (r. m. živ.) číhali v pavučině na svou kořist. Na návrší se odehrály památné bitvy (r. ž.). Děti (r. ž.) se utábořily pod skálou. Listnaté stromy (r. m. neživ.) se zazelenaly. V dáli se objevily červené střechy (r. ž.) domů. Na komíně si postavili hnízdo čápi (r. m. živ.).

strana 132

7. Domy se stavěly. Rodiče se zlobili. Auta se srazila. Děti si hrály. Koně cválali. Telata bučela.
8. a) Příkopy se zazelenaly. Domácím zvířatům se narodila mláďata. Ovce se pásly na pastvě. Lesy se rozezpívaly hlasy ptactva. V trávě se pásla jehňata. Motýli létali z květu na květ. Děti si už hrály venku. Vykvetly prvosenky jarní. Vlaštovky se vracely z teplých krajin. Koně se pásli na zelených pastvinách. Lidé si užívali prvního sluníčka.
- b) Jedná se o jaro.
9. Děti (r. m. neživ.) si hrály na písku. Papíroví draci (r. m. živ.) nám kroužili nad hlavami. Rodiče (r. m. živ.) je pozorovali spolu s námi. Květiny (r. ž.) ve váze uvadly. Sněhuláci před domem už roztáli. Na poli stáli dva strašáci (r. m. živ.). V noci mě bolely uši (r. ž.). Listy (r. m. neživ.) stromů na podzim opadaly. Děvčata (r. stř.) si oblékla teplé šaty. Od slunce mě bolely oči (r. ž.). Ve veselých pohádkách vystupovali hodní bubáci (r. m. živ.).

strana 133

1. a) Ptáčata štěbetala v hnízdě. Děti dostaly vysvědčení. Děvčata si hrála s panenkami. Oči mu zářily radostí. Dvě koťata lízala mléko. Evu včera bolela obě uši. Děti plavaly v bazénu. Zvířátka běhala po dvoře.
- b) Vrány hlasitě krákaly. Ovce spásaly trávu na zahradě. Labutě plavaly po jezeře. Sýkory zobaly semena slunečnice. Papriky měly první zelené plody. Podél plotu rostly jabloně. Přirozenou část plotu tvořily lísky. Stromy ve větru šuměly.
- c) Skřivani odletěli do teplých krajin. Datlové ťukali zobákem do stromů. Šimpanzi v zoo nás pozorovali. V teráriu se plazili dva hadi. Lvi řvali v klecích. Kapři plavali v rybníku. Koně táhli vůz. Dinosauři vyhynuli před 66 miliony let.
2. Zvony (r. m. neživ.) ve vsi vyzváněly. Státy (r. m. neživ.) mezi sebou uzavřely dohody. Z lesa se ozývaly ptáci (r. m. živ.). Po chodníku poskakovali vrabci (r. m. živ.). Stěny pokoje zdobily obrazy (r. m. neživ.). Děti onemocněly (r. ž.). Vozy (r. m. neživ.) projížděly polní cestou. Někteří řidiči (r. m. živ.) byli neopatrní. Turisté (r. m. živ.) se vydali do Českého ráje. Výletníky zaujala skalní města (r. stř.). Rodiče (r. m. živ.) se o nás strachovali. Jejich obavy (r. ž.) byly zbytečné.
3. Tatínkové (r. m. živ.) vyjeli na výlet. Mužové (r. m. živ.) se rozjeli na hrad Buchlov. U hradu je zaujaly stoleté duby (r. m. neživ.). Dívky (r. ž.) skákaly na trampolíně. Děvčata (r. stř.) přebíhala sem a tam. Dobře jim posloužily protiskluzové ponožky (r. ž.). Žáci (r. m. živ.) byli v lese na procházce. Děti (r. ž.) nasbíraly dva košíky hub. Houby (r. ž.) byly jen minimálně červivé. Na svatbě se sešli rodiče (r. m. živ.) ženicha a nevěsty. Všichni hosté (r. m. živ.) si připili na zdraví. Nevěstu i ženicha potěšila četná blahopřání (r. stř.).

strana 134

2. např.: Přihlásil se na facebook, ačkoli mu nebylo třináct let, psal si i se staršími, a to úplně o všem, o rodičích, kde bydlí. Je třeba se obrátit na dospělé, např.: na rodiče nebo jiné příbuzné, školního preventistu či psychologa, učitele, jakoukoli linku bezpečí či pomoci, Policii ČR. Přátele si hledáme ve škole, v zájmových kroužcích a organizacích.
3. internet – celosvětová počítačová síť sloužící jako komunikační médium; sociální sítě – služba na internetu, která registrovaným členům umožňuje vytvářet si osobní (či firemní) veřejný či částečně veřejný profil, komunikovat spolu, sdílet informace, fotografie, videa, provozovat chat a další aktivity. Někdy se za sociální síť považují i internetová diskusní fóra, kde si uživatelé vyměňují názory a poznatky na vybraná témata; kyberšikana – šikana uskutečňovaná prostřednictvím elektronických médií (jako je internet a mobilní telefony), sloužící k agresivnímu a záměrnému poškození uživatele těchto médií.
5. a) např.: možnost poznat hodně osob se stejnými zájmy a komunikovat s nimi, ačkoli žijí jinde než my, zábava.
- b) např.: vydírání, získání přístupu k počítačům doma, zneužití hesel k zavírování počítačů, kyberšikana.

strana 135

1. Slunce hrálo. Paseka voněla lesem a mateřídouškou. Brouci se hráli na výsluní. Motýli poletovali nad květinami. Ježek vyšel z ořešiny. Procházel se po mechu. (Po nevyjádřený: ježek) I myška a žabák vylezli ven. Potěšili se krásou letního lesa. (Po nevyjádřený: myška a žabák) Pojednou se přihnul vítr. Vyváděl jako divoch. (Po nevyjádřený: vítr) Znenadání přišla bouře. Spadly první kapky deště. Ježek se rozběhl po pasece. Vyhledal

nějaký dobrý úkryt. (Po nevyjádřený: ježek) Myška spínala ruce. (myška) Má domů daleko. (Po nevyjádřený: myška; Př je pro žáky obtížnější, žákům pomůžeme: má domů je ve významu „bydlí“) Bála se o své děti. (Po nevyjádřený: myška) Zanechala je v pelišku u kapradí. (Po nevyjádřený: myška) Jen žabák se nebál. Vodu a mokro miluje. (Po nevyjádřený: žabák) Každá věta má jednu základní skladební dvojici.

2. např.: Slunce hřálo a paseka voněla lesem a mateřídouškou. Brouci se hřáli na výsluní, motýli poletovali nad květinami. Ježek vyšel z ořešiny a procházel se po mechu. I myška a žabák vylezli ven, aby se potěšili krásou letního lesa. Pojednou se přihnál vítr, který vyváděl jako divoch. Znenadání přišla bouře a spadly první kapky deště. Ježek se rozběhl po pasece, aby vyhledal nějaký dobrý úkryt. Myška spínala ruce, protože má domů daleko. Bála se o své děti, které zanechala v pelišku u kapradí. Jen žabák se nebál, jelikož má vodu a mokro rád.
3. **a), b), c)** Zoologické zahrady slouží k tomu, aby lidem ukázaly celý zvířecí svět. (souvětí; 2 věty; Po nevyj.: zahrady) Také jsou užitečné pro záchranu ohrožených druhů. (věta jednoduchá, Po nevyj.: zahrady) Když zahrady začínaly, zvířata žila ve zdobených klecích, ale později byly mříže obyčejné. (S; 3 věty) Dnes zvířata od návštěvníků odděluje jen sklo, vodní příkop nebo skalní stěna. (VJ) Zvířata se nacházejí mimo dosah lidí. (VJ) Děti však přestupují příkazy, krmí zvířata sladkostmi, prostrkují k nim ruku a snaží se je pohladit. (S; 4 věty, děti; nevyj. Po: děti; nevyj. Po: děti; nevyj. Po: děti) Neuvědomují si nebezpečí, které malá opička představuje. (S; 2 věty; nevyj. Po: děti; opička) A proto pracovníci zoo říkají: (VJ): „Zvířata nikdy nedráždíme!“ (VJ; Po nevyj.: my)

strana 136

4. Všichni víme, že krev je životodárná tekutina. (S – 2 věty, 2 Př) Krev zásobuje tělo kyslíkem, rozvádí po těle všechny živiny, chrání tělo před infekcemi, krev dodává tělu teplo a plní ještě mnoho jiných úkolů. (S – 5 vět, 5 Př) Oči, uši, končetiny a zažívací orgány se bez ní neobejdou. (VJ, 1 Př) Krev je kapalina, kterou člověk nutně potřebuje a ze které tělo čerpá svou výživu. (S – 3 věty, 3 Př)
1. **a), b), c)** např.: Lidé přijímají většinu vitaminů v potravě, protože (8) si je tělo neumí vyrobit. Protože (8) se největší nákladní auto pohybuje po sto deseti kolech, má přezdvíku stonožka. Vítr nevál, proto (6) lodě pluly pomalu. Všichni dostali pokyn, a (8) tak (6) si oblékli záchranné vesty. Protože (8) nepřišla bouře, záchranné vesty jsme nepotřebovali. Radek rybu neulovil, ale (8) několikrát se o to pokusil. Náhle Martin spatřil Pavla, jak (6) skáče/který (3) skákal po hlavě do vln. Chlapci se dívali tím směrem, odkud (6) se rozléhala hudba. Radek rybu neulovil, i (8) když (8) se o to několikrát pokusil.
2. **a) Jsou použity věty jednoduché. b)** např.: Dnes mě čeká náročný den. Ráno půjdu na vycházku s Brokem. Slíbil jsem to babičce, je totiž nemocná. Ve škole mě čeká písemná práce z češtiny, a proto jsem se včera důkladně učil. Těším se na vlastivědu, protože si budeme promítat film o významných vynálezcích. Četl jsem o Josefu Resslerovi a snad se dozvím další zajímavosti. Odpoledne mě čeká zápas ve fotbale, potom budu pomáhat mamince s úklidem. Na počítač čas nebude, ale snad se k němu dostanu zítra.

strana 137

3. Pavel nepřišel do školy, protože je nemocen. Tělo máme udržovat v dobré kondici, a proto bychom měli sportovat. Známe některé sporty, které vyhovují každému věku. V Amazonii leží území, které je stále zahaleno tajemstvím. Lidé na úpatí sopky nejsou klidní, jestliže/když/protože sopka často kouří. S rodiči jsem byl o prázdninách v Egyptě, ale/avšak pyramidy jsme nenavštívili.
4. **a)** např.: Na výlet jsme nejeli, protože přšelo. Radek dostal sice slíbené kolo, ale nejezdil na něm. Děvčata okopávala zeleninu, zatímco chlapci zalávali růže. Nejvíce hub letos rostlo tam, kde v červenci přšelo. Na prázdniny se chlapci těší, i když letos nepojedou na tábor. Ráno jsme sbalili stany a odjeli domů.
b) Dědeček měl narozeniny, takže jsme mu poslali blahopřání. Nevěděl, kudy k řece vedla stará cesta. Dal mu čas, aby si to ještě rozmyslel.
5. **a), b) Souvětí jsou podtržená.** Dinosauři před 66 miliony lety náhle zmizeli. Jistě vás bude zajímat způsob jejich smrti. Pravěci ještěři zmizeli v období, které trvalo maximálně sto tisíc let. V současné chvíli nedokážeme délku té doby přesně určit. Vědci o důvodu jejich vyhynutí ohnivě debatují. Většina se kloní k názoru, že za vyhynutí těchto veleještěřů mohla planetka, která se srazila se Zemí. Když před 65 miliony lety zmizeli dinosauři, zmizeli i další živočichové na Zemi. Pro některé organizmy byl stupeň vyhynutí 98 %. Když se objeví tak velký úhyn, dostane název „katastrofické vymírání“.
5. **a), b)** Kolem sousedova plotu vykvetl záhon růží. Růže omamně voněly a sousedovy malé děti kolem záhonu vesele pobíhaly. – (S – 2 věty) Někdy je nějaká růžička píchla. Na konci června má moje maminka narozeniny. Poprosila jsem souseda, jestli by mi nedal pár růží. – (Po nevyj.: já, soused; S – 2 věty) Uvázal mi nádhernou kyticí a maminka byla nadšená. – (Po nevyj.: soused; S – 2 věty)

strana 138

1. **Ptáci vesele štěbetají.** (Po nevyj.: ptáci) Oznamují příchod jara. Vlaštovky sídlí v blízkosti lidských obydlí. V září (Po nevyj.: vlaštovky) odlétají do teplých krajín. V časných ranních hodinách krákorají vrány. Lidé si je

pletou s havrany. Stromy se klátí ve větru. Po vichřici se na silnicích objevují spadlé kmeny.

2. a) např.: Všichni jsme se snažili, protože jsme chtěli jsme získat dobrou známku. Počasí se pokazilo, avšak my jsme se pořád dobře bavili. Moje teta přijela o den dřív, aby se s námi setkala. Poslední bude platit oběd, a proto chceme být v cíli první. Rodiče trávili dovolenou v Egyptě, kde navštívili řadu památek.
- b) Všichni jsme se snažili. (Po nevyj.: my) Chtěli jsme získat dobrou známku. Počasí se pokazilo. My jsme se pořád dobře bavili. Moje teta přijela o den dřív. S námi (Po nevyj.: teta) se setkala. Poslední bude platit oběd. (Po nevyj.: my) Chceme být v cíli první. Rodiče trávili dovolenou v Egyptě. (Po nevyj.: rodiče) Navštívili řadu památek.
3. Koně za sebou **táhli** těžké klády. Stromy **šuměly** ve větru. Ptáci hlasitě **štěbetali**. Kotata **si hrála** s klubičky vlny. Vyplašené srny **utekly**. Ty květy **opylovali** čmeláci. Dělníci **opilovali** připravené součástky.
4. Lidé (r. m. živ.) si v minulosti vymýšleli pohádky. Některé pohádky (r. m. ž.) přečkaly celá staletí. Princové (r. m. živ.) v pohádkách zabíjeli draky. Draci (r. m. živ.) mívali i sedm hlav. Poklady (r. m. neživ.) se většinou ukrývaly uvnitř skály. Stěny hradu porostly šípkové keře. Lískové oříšky (r. m. neživ.) pro Popelku ukrývaly šaty. Hrách a čočku přebírali za Popelku holubi (r. m. živ.). Mravenci (r. m. živ.) pomohli Jiříkovi sesbírat perly. Obyvatelé (r. m. živ.) celého království nesměli užívat sůl. Zvířátka (r. stř.) spolu hospodařila v chaloupce. Trpaslíci (r. m. živ.) našli v jedné ze svých postýlek Sněhurku.

strana 139

1. Karel Čapek: Devatero pohádek, Druhá loupežnická pohádka a Velká pohádka doktorská.
2. „No tak, Vincku, ty loudale, ... vedeš už mého kluka?“ – k Vinckovi; „Pomalů, hoch... mizerná léta.“ – k synovi Lotrandovi; „No jo, víš ... práci převzal někdo mladší.“ – k synovi Lotrandovi.
„Kéž vás Bůh... potomstva vašeho.“ ... „Ach, otče... strádáte.“ mladý Lotrando ke svému otci (starému Lotrandovi).
3. Přímá řeč je ukončena uvozovkami.
4. **Přímá řeč je tučně: „No tak, Vincku, ty loudale,“ ozval se těžce, „vedeš už mého kluka?“**
Mladý Lotrando poklekl a zvolal: „**Kéž vás Bůh dlouhá léta zachovati ráčí k radosti bližních a nevýslovné pýše potomstva vašeho.**“
„**Pomalů, hochu,**“ řekl starý raubíř. „**Dnes pojedu do pekla a nemám čas na tvé cukrování. Myslel jsem, že ti nechám dost velké jmění, abys byl z toho živ bez práce. Ale hrom aby, kluku, jaká teď byla pro naše řemeslo mizerná léta.**“
„**Ach, otče,**“ vzdychl mladý Lotrando, „**neměl jsem tušení, že strádáte.**“
„**No jo,**“ bručel starý. „**Víš mám pakostnici a už jsem se nemohl pouštět daleko. A nejbližším silnicím se kupci, filutové, nějak vyhýbali. Nejvyšší čas, aby mou práci převzal někdo mladší.**“

strana 140

5. Drvoštěp se divil, co s ním pan sultán chce. Poslové řekli, že pro něho má nějakou práci. Drvoštěp odpověděl, že by šel, protože zrovna hledá práci. Poslové odpověděli, že se jim to právě hodí.
6. např.: Po třech dnech k němu přišel ten jezatý pacholek Vincek a povídá: „Lotrando, už není co jíst. Je potřeba začít s pořádnou prací.“ Lotrando se žalostivě otázal: „A opravdu to musí být?“ Vincek na to přisvědčil: „To se rozumí samo sebou.“ Mladý Lotrando vzal tedy pistoli, položil se do zálohy u silnice, a když jel kolem pláteník, vystoupil z úkrytu, poklonil se a povídá: „Doufám, že neobtěžuji.“ – „Rozhodně ne,“ ujišťoval ho pláteník, „čím můžu posloužit?“

strana 141

3. b) Školní batoh Milánek: Díky němu se staneš nejoblíbenějším ve třídě; Šampon Růstovlas: Hned po prvním použití zajistí vlasům silný růst.

strana 142

1. a) přírodní bohatství (1), na pražské (2) předměstí, labské (2) břehy, vlašský (2) salát, (oni) se usadili (5) v sousedství (1), alpská (2) jezera, ostravská (2) klobása, hluboce se předklonil (5), krocan se rozčepýřil (5), zapomněl rozsvítit (5), s obrovskými (2) rozdílly (1), obklopil (5) se přáteli, na odpolední (2) představení (1), rozsáhlý (2) park, nesnadné vítězství (1), husitská (2) zbraň, moravské (2) město, nečitelný a rozmazaný (2) podpis (1), o oddaném (2) příteli (1), jmenovali (5) ho poddůstojníkem (1), Zbyněk (1) se rozzuřil (1).
(Mluvnická kategorie u příd. jmen je: pád, číslo, rod; u sloves: osoba, číslo, způsob, popř. čas) **pražském** (6. p., č. j., r. stř.), **se usadili** (3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.), **zapomněl** (3. os., č. j., zp. ozn., čas min.), **obrovskými** (1. p., č. mn., r. m. neživ.), **odpolední** (4. p., č. j. i č. mn., r. stř.), **jmenovali** (3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.).
- b) před-měst-í, před-klon-il, roz-čepýř-il, před-stav-ení, ne-snad-né, roz-maz-aný, pod-důstojn-íkem.

2. beran – **beraní**, výkon – **výkonný**, jelen – **jelení**, cena – **cenný**, týden – **týdenní**; rodina – **rodinný**, měsíc – **měsíční**, telefon – **telefonní**, kuna – **kuní**, jméno – **jmenný**.
3. a) Všechno, co zaznělo v televizním **vysílání**, jsme probírali na **základní škole**. **Zájezd** na hrad Bouzov se **vydařil**. **Ve výkladní skříni** jsme si prohlíželi **překrásné šperky**. **Zastavil** jsem u kraje vozovky. Dědeček se **zajímá** o starožitné předměty. Tahle zpráva způsobila **poprask** v naší třídě. Na startu se **seřadili** už všichni **závodníci**. **Batohy** na **výpravu** jsme už měli **sbalené**. Můj bratr si ještě **neumí zavázat tkaničky**.
b) **vydařil**, **překrásné**, **seřadili**, **sbalené**.
4. a), b) **zhlédli** (3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.) **výstavu**, **zčervenal** studem, **zpívá** v muzikálu; **prázdniny strávím** u babičky, **jablka shnila**; **ztratila klíče**, **vyzkoušeli** novou loď, **zkus** (2. os., č. j., zp. rozkaz.) to znovu; **budu vzpomínat** (1. os., č. j., zp. ozn., čas bud.) na tábor, **vzlétli** k nebi, **vztyčíme** vlajku.

strana 143

5. **zhlížet** se ve vnuce, **nastoupit** na odpolední **směnu**, **zlevnit** některé výrobky, poskytnout množstevní **slevu**, na místo se **sběhlo** plno lidí, **pořád** si na něco **stěžuje**, poslouchat **zprávy** ze zahraničí, nevýhodná **směna** peněz, bratr mě **zbil**, svým přístupem nám práci jen **ztěžuje**, **ztratit** klíče, **spravil** rozbitou pračku.
6. v **záplavě** květin, v **zostřených podmínkách**, **vsáknout** do země, v **souladu** se zákonem, **skočit** do tramvaje, **vstávat** z postele; **vzrůstající** napětí, **vzdálený** příbuzný, **vstřícný** člověk, **vztáhnout** ruku, **vzchopil** se, **vstřebat** poznatky.
7. **zvědavě**, **střídmě**, **rozumně**, **temně**; **skromně**, **soukromě**, **jemně**, **tajemně**; **slepě**, **němě**, **slabě**, **strmě**.
8. a), b) na našem poli, mezi **šelmy**, **orli** lovili **drobné savce** (r. m. živ., č. mn., 4. p.), **vyryjeme** **bulvy** **červené řepy** (r. ž., č. mn., 2. p.), **ředitelství školy**, **červí** (r. m. živ., č. mn., 1. p.) **hlodali** v mrkvi, na **konci** (r. m. neživ., č. j., 6. p.) **chodby**, v **konvi** (r. ž., č. j., 6. p.) s **vodou** (r. ž., č. j., 7. p.), **nechtunalo** to ani **psovi**, **dával** mu **signály** (r. m. neživ., č. mn., 4. p.), **přijal** **posly**, **loví** **ryby**, **kilo broskví** (r. ž., č. mn., 2. p.), **rozmanitými zájmy** a **zálibami**, s **Italy** a **Francouzi**, **rysi** **lovili tetřevy** (r. m. živ., č. mn., 4. p.), **oba poločasy skončily**, **ke knězi**, s **barevnými skly** (r. stř., č. mn., 7. p.), **oba muži vypustili** **poštovní holuby**, **holubi přiletěli zpět**.
9. do **školy**, v **broskvi**, do **skály**, o **králi**, za **chvilí**, na **zeměkouli**, na **poli**, s **cibulí**, k **jeteli**, v **konvi**, o **spisovateli**, o **mrkvi**, v **cíli**, z **Břeclavi**, do **Ostravy**, z **Příbrami**.

strana 144

10. a), b) Dříve **králové** na **hradech** pořádaly **rytířské turnaje**, při kterých **rytíři** **jezdili** na **koních** a **předváděli** své **válečné umění**. Ke **králi** **pořádajícím** **takové** **turnaj** se **sjížděli** **panovníci** z **celého světa**. **Pořádaly** se **bohaté** **hostiny**. **Ve stájích** **stáli** **koně**. V **truhlici** **ležely** **zlaťáky**. **Kolem hradů** se **táhly** **lesy**, v **podhradí** **žili** **prostí lidé**. **K hradům** se **vztahovaly** **místní pověsti**, které si **obyvatelé** s **oblíbenou** **vyprávěli**. **Často** v **nich** **vystupovala** **hradní strašidla**. **Strašidelné příběhy** si **pamatovali** **lidé široko daleko**.
11. a), b) a) **Vratislav** (1) **II.** **získal** (5) **jako** (8) **první titul** (1) **českého** (2) **krále** (1).
b) **Namazal** (5) si (3) **2 krajíce** (1) **chleba** (1).
c) **Doběhl** (5) **jsem** (5) **až** (6) **na** (7) **3. místě** (1).
d) **Naše** (3) **zahrada** (1) **má** (5) **rozlohu** (1) **5 hektarů** (1).
e) **Po** (7) **celém** (2) **zámku** (1) **rozmístili** (5) **25 váz** (1) s (7) **květinami** (1).
f) **Narodil** (5) se (3) **20. 7. 2000** v (7) **Přerově** (1).
g) **Napadením** (1) **Polska** (1) **1. září** (1) **1939** **začala** (5) **2. světová** (2) **válka** (1).
c) **Roku 1945.** **Naši republiku osvobodila** **vojska spojenecké armády**, **hlavně SSSR** a **USA**.
9. a), b), c) Všechny **dárky** (r. m. neživ.) nás **mile překvapily**. **Děvčata** (r. stř.) **postavila** domek z **karet**. (**postaví, postavila by**) **Po sladkém se** mu **zuby** (r. m. neživ.) **rychle kazily** (**budou kazit, by se kazily**). **Děti** (r. ž.) **se omluvily** (**budou se omlouvat, omluvily by se**) za své chování. **Kamarádi** (r. m. živ.) **si slíbili** (**si budou slibovat, by si slíbili**) **věrnost**. **Vlaštovky** (r. ž.) **krmily** (**budou krmít, by krmily**) **svá mláďata**. **Delfíni** (r. m. živ.) **se proháněli** (**budou se prohánět, proháněli by se**) **ve vodě**. **Děvčata** (r. stř.) **ve všem poslechlá** (**poslechnou, poslechlá by**) **paní učitelku**.